

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

PRACOVNÍ DOKUMENT PŘIPRAVENÝ KOMISÍ

NÁVOD K APROXIMACI ENVIRONMENTÁLNÍ LEGISLATIVY EVROPSKÉ UNIE

This translation into Czech has been prepared by a translator proposed by the Czech Ministry of Environment. This document had been reviewed for quality of translation and accuracy. Please note that the translation does not reflect any view of the European Commission on how legal or environmental terms should be officially translated into Czech and is not intended to set precedents for such official translations.

Readers are invited to send their eventual comments or questions related to the Guide by e-mail: enlargement@dg11.cec.be or by fax: +32-2-299.41.23.

Translated by: Dr Pavla Kocikova, of Prague, Czech Republic.
Ekoliky Servis

Date: January 1998

PŘEDMLUVA

Ritt Bjerregaard, členky Evropské komise

Deset přidružených zemí střední a východní Evropy již vyjádřilo svůj úmysl ucházet se o členství v Evropské unii.

Jedna z podmínek členství v Unii stanoví, že kandidátské země musí přizpůsobit své národní legislativní systémy legislativě Evropské unie a převzít ve všech oblastech plně tzv. *acquis communautaire*. Proces vedoucí k integraci práva EU do národních právních a administrativních systémů je nazýván aproximačním procesem.

Tento stručný návod k aproximaci *acquis* pro oblast životního prostředí (environmentálního *acquis*) shrnuje veškerou existující environmentální legislativu EU a ve formě „silniční mapy“ poskytuje i praktické rady k její implementaci. Je vydáván se záměrem pomoci politikům, státním úředníkům i všem dalším, kteří budou o průběhu aproximačního procesu v přidružených zemích rozhodovat.

Cílem aproximačního procesu v oblasti životního prostředí je zajistit takovou podobu národní legislativy, aby s jejím využitím bylo na 100 % možné vyhovět požadavkům legislativy EU. A to nikoliv jen na papíře, ale především fakticky.

První krok aproximačního procesu musí spočívat v nalezení a podrobném vyhodnocení legislativních a administrativních „mezer“ či „nedostatků“. Ty je pak nutno k zajištění úplné shody postupně zaplnit a odstranit. V tomto Návodu lze nalézt rady, které spolu s využitím analytických tabulek shody mohou takové „hledání“ a „hodnocení“ usnadnit.

Nicméně tento Návod není zaměřen pouze na dosažení formální shody mezi environmentální legislativou EU a odpovídající environmentální legislativou národní. U každého jednotlivého legislativního aktu jsou vyznačeny též „požadavky na implementaci“ či „podmínky implementace“. Mohou být užitečné především pro ty instituce jednotlivých přidružených zemí, které nesou nebo ponese odpovědnost za uvádění legislativy do praxe.

Návod, od této chvíle dostupný též v jazycích všech přidružených zemí střední a východní Evropy, však nelze chápat jako encyklopedii, v níž je odpověď na každou otázku aproximace. Je to daleko spíše „silniční mapa“, znázorňující hlavní dálniční spoje a pomáhající najít a udržet dobrý směr.

Snažili jsme se vytvořit text co nejstručnější, nejjednodušší a pokud možno též co nejvíce prakticky zaměřený. Doufám, že bude ve státních správách našich budoucích nových členských států ze střední a východní Evropy všem a bez nesnází dostupný a že i proto bude čten a široce využíván.

Cesta k cíli, jímž je úplná aproximace environmentální legislativy, může připadat většině kandidátských zemí dlouhá a nelehká. Věřím však, že konečný prospěch veřejnému zdraví, životnímu prostředí - a též ekonomikám kandidátských zemí - převáží úsilí, které bude nutné k dosažení cíle vyvinout. Necht' tato „mapka“ pomůže cestovatelům najít do EU tu správnou cestu a necht' jim cestování ulehčí.

Ritt Bjerregaard

ÚVOD

Legislativa Evropské unie k ochraně životního prostředí (environmentální legislativa) se vytváří již více než 30 let a obsahuje do dnešního dne asi 300 právních aktů - směrnic, rozhodnutí a nařízení. K nim dále patří velký počet sdělení a jiných dokumentů vydaných orgány EU a souvisejících s politikou životního prostředí EU.

Objem environmentální legislativy EU, s níž musí harmonizovat své právní a administrativní systémy přidružené země střední a východní Evropy - což je podmínkou jejich členství v Evropské unii - je však podstatně menší. Někdy je tento soubor předpisů nazýván „environmental acquis“ („environmentální právo“) a označuje tu část celého „acquis communautaire“ („komunitárního práva“), která se zabývá přímo životním prostředím a jeho ochranou. Jedná se asi o 70 směrnic, z nichž některé však byly již několikrát pozměněny a doplněny a mohou na ně navazovat jejich „dceřiné“ směrnice, a 21 nařízení. Asi polovina z nich - 36 směrnic a 11 nařízení - má jistý vztah k výrobkům a jsou tudíž zmíněny v Bílé knize, připravené Komisí v r. 1995¹.

Cílem Bílé knihy je usnadnit aproximační proces probíhající v přidružených zemích pomocí vhodného rozdělení obrovského množství legislativy EU k regulaci vnitřního trhu do dvou hlavních skupin : Tzv. legislativa 1. stádia se týká základních předpisů pro každou regulovanou oblast, legislativa 2. stádia obsahuje předpisy, které jsou založeny na předpisech 1. stádia či s nimi nějakým způsobem souvisejí.

Již v Bílé knize však Komise upozornila, že uvedený přehled legislativy, omezující se jen na předpisy s přímým vztahem k vnitřnímu trhu, je nutno doplnit na ucelenější soubor, zahrnující celé „environmental aquis“ (environmentální právo EU). Též proto byl připraven tento Návod, který má pomoci politikům a úředníkům v zemích připravujících se na vstup do Evropské unie k lepšímu porozumění celému systému předpisů, jimiž je v Evropské unii řízena politika životního prostředí.

Příručka rozšiřuje přístup Bílé knihy v tom smyslu, že nabízí jakousi podrobnou mapu, již se lze v procesu aproximace environmentální legislativy přidržit a která obsahuje i upozornění na klíčové body dalšího postupu a na kroky, které nelze vynechat. Tato mapa zároveň představuje nepominutelný základ, na němž musí státy střední a východní Evropy vystavět konečné plné přijetí environmentálních norem a pravidel EU. Vzhledem k tomu, že cesta teprve vlastně začíná, klade Návod větší důraz na stádium transpozice předpisu EU do národního právního systému (tj. na stádium vytváření či přizpůsobování předpisů národního práva) než na následující stádia implementace (tj. vytvoření podmínek k realizaci předpisu) a vynucování pomocí kontrol a postihů.

Poslední dvě stádia však budou důležitá pro posouzení konečného úspěchu aproximačního procesu.

Každý cestovatel však dobře ví, že mapa může sice dát základní informaci o terénu, kterým cesta povede, základní údaj o vzdálenostech mezi jednotlivými místy a může upozornit na důležité milníky a nejzávažnější problémy, které se mohou cestou vyskytnout. Daleko více však než pouhým poučováním před startem se lze naučit až během cesty. Snad tato stručná příručka poskytne „cestovatelům“ alespoň některé „cestovatelské tipy“ a pomoc „při cestovních přípravách“ a napomůže tomu, že i počáteční etapy celé „cesty“ přinesou kromě zkušeností i užitek.

Část 1 zodpoví otázky, které jsou společné pro všechny oblasti ochrany životního prostředí a které se týkají obecných požadavků harmonizačního procesu. Jsou v ní uvedeny dva důležité seznamy : První shrnuje kroky, jimž se nelze vyhnout při aproximaci směrnic, druhý se týká implementace nařízení. V obou případech jsou nutné aktivní zásahy ze strany členských států.

---

¹ White Paper on the Preparation of the Associated Countries of Central and Eastern Europe for Integration into the Internal Market of the Union, COM(95) 163 final, 3.5.1995

V Části 2 je uveden stručný přehled požadavků směrnic a nařízení environmentální legislativy EU. Jsou zdůrazněny vztahy mezi jednotlivými akty a diskutovány klíčové politické a administrativní otázky, na něž je nutné nalézt odpověď. Teprve pak může být aproximace skutečně účinná.

Přílohy obsahují :

- Krátký výčet klíčových prvků environmentální legislativy EU a návod k jejich interpretaci; to může být přínosem zvláště pro ty, kteří budou za přípravu nových národních zákonů a prováděcích předpisů zodpovědni a kteří nejsou zároveň profesními právníky,

- aktualizovaný seznam předpisů „environmental acquis“,

- příklad „tabulky shody“, kterou vlády mohou použít buď v této anebo v přizpůsobené formě ke sledování pokroku v transpozici a aproximaci předpisů.

V tomto Návodu je zahrnuta veškerá legislativa EU vydaná v době do 1. července 1997. Vyjimečně obsahuje Návod i některé návrhy předpisů a to v tom případě, jsou-li už projednány v konečné podobě Komisí a Evropským parlamentem a lze-li předpokládat, že jejich přijetí bude mít podstatný dopad na určitou oblast.

Tento Návod se však nezabývá legislativou, která nějakým způsobem sice souvisí s ochranou životního prostředí, nicméně náleží do jiných oblastí politiky EU jako je např. zemědělství. Mezinárodní úmluvy, jichž je EU stranou, jsou zmíněny pouze v těch případech, jestliže Unie přijala za účelem jejich implementace nové směrnice či nařízení. Pozornost je věnována i některým sdělením a rozhodnutím týkajícím se akčních programů k ochraně životního prostředí a dalším politickým dokumentům.

Je nutno mít stále na mysli, že tento Návod byl připraven proto, aby upozornil na „základní principy“ a nikoliv aby obsáhl veškeré detaily a zabýval se podrobně všemi úskalími interpretace jednotlivých předpisů či obecnými principy komunitárního práva. Pokud vyvstane potřeba takového přístupu, je nutno podrobně a z právního hlediska buď studovat přímo texty jednotlivých předpisů, či se obeznámit s jejich interpretací prostřednictvím rozhodnutí Evropského soudního dvora.

Na paměti je třeba mít i to, že rady zde dále uvedené nejsou právně závazné a v žádném případě nenahrazují či nepředjímají stanovisko Evropské komise.

Kde lze získat další informace týkající se aproximace environmentálních předpisů :

DG XI poskytuje pravidelně aktuální informace o environmentální legislativě a politických rozhodnutích a opatřeních prostřednictvím svého zpravodaje „**Enlarging the environment**“. Vychází každé dva měsíce a je též dostupný na Internetu na adrese <http://europa.eu.int/en/comm/dg11/dg11home.html> - „Enlargement newsletter“.

Oprávněné úřední instituce asociovaných zemí střední a východní Evropy mohou získat rychlé odpovědi na naléhavé otázky aproximace i prostřednictvím telefonní **DG XI's Help Line**. Telefon Help Line : +32 2 296 87 46, fax : +32 2 299 41 23, e-mail : enlargement@dg11.cec.be.

Poznámka k druhému vydání, leden 1998 :

Tento Návod byl poprvé vydán v srpnu 1997 v angličtině, jako pracovní dokument Evropské komise (SEC(97)1608). Jeho druhé vydání, které je již přeloženo do všech národních jazyků přidružených zemí, obsahuje některé drobné úpravy v kapitolách týkajících se nakládání s odpady, jaderné bezpečnosti a radiální ochrany. Rozsah komentované legislativy je též jako ve vydání prvním, tj. zpracována je legislativa přijatá před 1. červencem 1997.

OBSAH

ČÁST 1 ÚVOD DO APROXIMACE ENVIRONMENTÁLNÍ LEGISLATIVY	8
1. CO JE TO APROXIMACE	8
2. ÚLOHA VLÁD V APROXIMAČNÍM PROCESU	10
3. APROXIMACE A JEDNOTLIVÉ FORMY PŘEDPISŮ ENVIRONMENTÁLNÍHO PRÁVA EVROPSKÉ UNIE	16
4. ZÁSADY TRANSPOZICE	20
ČÁST 2 PŘEHLED ENVIRONMENTÁLNÍ LEGISLATIVY EU	24
ÚVOD	24
A. HORIZONTÁLNÍ LEGISLATIVA (LEGISLATIVA S HORIZONTÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ)	24
B. KVALITA OVZDUŠÍ	31
C. NAKLÁDÁNÍ S ODPADY	45
D. KVALITA VODY	60
E. OCHRANA PŘÍRODY	71
F. KONTROLA PRŮMYSLOVÉHO ZNEČIŠTĚNÍ A RIZIKOVÝ MANAGEMENT	78
G. CHEMICKÉ LÁTKY A GENETICKY MODIFIKOVANÉ ORGANISMY	90
H. HLUK Z DOPRAVNÍCH PROSTŘEDKŮ A ZE STROJNÍCH ZAŘÍZENÍ	103
I. JADERNÁ BEZPEČNOST A RADIČNÍ OCHRANA	111
PŘÍLOHA I JAK INTERPRETOVAT ENVIRONMENTÁLNÍ LEGISLATIVU EU	117
THE ENVIRONMENTAL ACQUIS	120
A. HORIZONTAL	120
B. AIR QUALITY	121
C. WASTE MANAGEMENT	122
D. WATER QUALITY	124
E. NATURE PROTECTION	125
F. INDUSTRIAL POLLUTION CONTROL AND RISK MANAGEMENT	126
G. CHEMICALS AND GENETICALLY MODIFIED ORGANISMS	127
H. NOISE FROM VEHICLES AND MACHINERY	129
I. NUCLEAR SAFETY AND RADIATION PROTECTION	130
J. CLIMATE CHANGE	131
K. CIVIL PROTECTION	131
P. POLICY	132
X. INTERNATIONAL CO-OPERATION	133
PŘÍLOHA 3 TABULKA SHODY	133
PŘÍLOHA 4 DEFINICE	133

Část 1

Úvod do aproximace environmentální legislativy

1. Co je to aproximace

1.1 Co je to aproximace ?

Aproximace práva je povinností plynoucí z členství v Evropské unii. To znamená, že ty země, které se chtějí k Evropské unii připojit, musí upravit své národní zákony, pravidla a postupy tak, aby mohly dostatečně působit všechny předpisy práva EU, nazývaného často „*acquis communautaire*“ (komunitární právo) ².

Povinnost aproximovat právo pokračuje i po přistoupení nové země. Proto předvstupní aproximační proces dává zemi mimo EU především příležitost v dostatečném předstihu reorganizovat vlastní instituce a postupy, začít včas školit vlastní úředníky pro vyřizování běžné denní agendy ve vztahu k Unii a pro převzetí odpovědností plynoucích z nutnosti dále vytvářet a implementovat komunitární právo či vynucovat jeho plnění ³.

Následující tři prvky jsou pro aproximační proces klíčové :

- Zaprvé, je nutno přijmout či upravit národní zákony, pravidla a postupy tak, aby požadavky, relevantních EU předpisů byly do národního právního řádu plně zahrnuty. Toto stádium aproximace se nazývá **transpozicí** (*transposition*). Ačkoliv státy mají značnou volnost při výběru postupů vedoucích k zajištění povinností, které v oblasti ochrany životního prostředí Unie stanoví, je přece jen tato volnost do jisté míry a v některých směrech ohraničena obecnými zásadami práva Evropské unie. Ve většině případů je nezbytné, aby nové předpisy schválil Parlament, v některých zemích tak lze učinit pomocí vládní či presidentské vyhlášky. Oddíl 4 - „Zásady transpozice“ se o tomto kroku zmiňuje podrobněji.

- Zadruhé, je nutno zajistit institucionální a rozpočtové zázemí k tomu, aby zákon či nařízení mohly být skutečně realizovány. Tento krok se nazývá **implementací** (*implementation*) či **praktickou aplikací** (*practical application*) směrnice ⁴.

---

² *Acquis communautaire* zahrnuje směrnice, nařízení a rozhodnutí přijatá na základě Smluv, které tvoří dohromady primární právo Evropské unie a Společenství. Tento termín je užíván k popisu veškerých zásad (principů), politických rozhodnutí (politik), zákonů a cílů, o kterých bylo v Evropské unii dosaženo souhlasu. *Acquis* tedy zahrnuje tyto Smlouvy, veškerou legislativu Společenství, veškeré zásady, podle nichž je právo vytvářeno a interpretováno a tyto interpretace Evropského soudního dvora, dále veškeré mezinárodní dohody podepsané Evropskou komisí, jsou -li takto předmětem prohlášení či usnesení Rady ministrů. *Acquis* je více než pouhý formální legislativní systém a proto země, které se hodlají k Unii připojit, musí nejen splnit literu zákona, nýbrž v první řadě pochopit ducha jeho tvorby.

³ Agenda 2000 zdůrazňuje, že nelze očekávat, že by některá z kandidátských zemí v blízké budoucnosti zcela převzala a naplnila celé „*acquis*“: „... **ve spolupráci s Uníí je nutno vypracovat realistické dlouhodobé národní strategie postupného a účinného přiřazování se, a nastartovat jejich působení ve všech žadatelských zemích ještě před přistoupením, zvláště pak v oblasti znečištění vody a ovzduší. Tyto strategie by měly především pomoci identifikovat klíčové priority a stanovit cíle, které musí být splněny k datu přistoupení, dále pak určit časový rozvrh a jednotlivé kroky pro dosažení plné shody. Povinnosti, které takto vyplynou, by měly být včleněny do smluv o přistoupení. Všechny nové investice by již měly být činěny v plné shodě s „*acquis*“.** (Agenda 2000, Volume I, Communication : For a Stronger and Wider Union, DOC/97/6, 15.7.1997, p. 65.)

⁴ Definice viz Příloha 4.

- Zařetí, musí být zajištěny příslušné kontroly úplného a správného plnění vydaného předpisu a případně i postihy za jeho neplnění. Pak se mluví o **vynucování** předpisu (*enforcement*).

1.2 Čeho se týká „environmentální“ aproximace ?

Podle zásad vytýčených Agendou 2000 ⁵ musí každá žadatelská země v konečném stádiu přijmout celé *acquis communautaire* do svého národního právního řádu a příslušně přizpůsobit i svůj systém státní správy (administrativy).

Environmentální legislativa EU se týká :

- **Výrobků** : Je sledován např. hluk působený stavebními stroji, kontrole podléhají emise z motorových dopravních prostředků, obsah nebezpečných chemikálií ve spotřebním zboží či trh s ohroženými živočišnými druhy. Mnoho požadavků, které klade legislativa EU na výrobky, je uvedeno právě v Bílé knize ⁶.
- **Činností či výrobních procesů**, které mohou mít vliv na životní prostředí či na zdraví obyvatel, např. staveb, provozu průmyslových podniků, zneškodňování odpadů, ochrany přírody.
- **Ochrany kvality životního prostředí** : Například obsahu nebezpečných látek ve vzduchu, vodě či v půdě, územního plánování a využití půdy, ochrany přírody, přírodních zdrojů a biodiversity.
- **Postupů výkonu a uplatnění práv**, např. hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA), umožnění přístupu k informacím a práva veřejnosti na účast v rozhodovacím procesu.

1.3 Existuje termín, do něhož musí být aproximace ukončena ?

Národní zákony, nařízení a administrativní postupy, které jsou nezbytné k působení celého práva EU, musí být přijaty do data přistoupení k EU, s výjimkou obsahu předem sjednaných dohod, které jsou součástí závěrečného aktu o přistoupení (*Act of Accession*) ⁷. Jednotlivé předpisy mohou obsahovat též jistá další časové omezení týkající se zajištění podkladů k jejich transpozici či implementaci, např. plánů kontroly znečištění, určení chráněných či „citlivých“ teritorií, technologických úprav pro dosažení shody s emisními limity nebo se stanovenými normami kvality životního prostředí (*environmental quality standards*).

---

⁵ Viz poznámka 3.

⁶ Viz Předmluva.

⁷ Agenda 2000 předvídá, že akcesní smlouvy s žadatelskými zeměmi budou obsahovat předem dojednané derogace pro určité oblasti, vztahující se k závaznému rozvrhu prací k dosažení plné shody. Například však veškeré nové investice musí být v plné shodě s požadavky *acquis* okamžitě a bez výjimky. Viz poznámka 3.

2. Úloha vlád v aproximačním procesu

2.1 Co požaduje legislativa EU ?

Většina předpisů EU k ochraně životního prostředí má formu **směrnice** (*Directives*). Proto i tento Návod je zaměřen především na směrnice. Podstatou jiné a často méně složité zásahy vyžaduje implementace **nařízení** (*Regulations*) a **rozhodnutí** (*Decisions*), neboť není nutno upravovat či přijímat národní zákony.

Prvním krokem aproximačního procesu je a musí být analýza a porovnání aktů environmentální legislativy EU s již existujícími národními zákony k ochraně životního prostředí. Cílem tohoto porovnání je zjistit aktuální stupeň shody obou druhů předpisů a též posoudit, nakolik národní přístup k ochraně životního prostředí odpovídá přístupu vyjádřenému legislativou EU⁸.

Základní hodnocení probíhá ve dvou krocích :

- Krok 1 : Existují vůbec národní právní předpisy s obsahem pokrývajícím oblast předpisu EU ?
- Krok 2 : Jestliže odpovídající národní předpisy existují, pak je nutno porovnat odděleně každý článek předpisu EU s národním zákonem či zákony a vyhláškami přicházejícími v úvahu.

Národní legislativa

- může buď plně odpovídat na všechny povinnosti vyjádřené v předpisu EU, v tomto případě ovšem hodnocení znamená spíše jen prověření shody⁹, nebo
- může reagovat jednotlivými svými částmi na příslušné závazky vyjádřené v předpisu EU, což znamená, že podrobné hodnocení by mělo nalézt mezery, které ještě zůstávají a též doporučit cesty, které mohou vést k odstranění těchto mezer, nebo
- může být v rozporu s legislativou EU a v tom případě by hodnocení mělo obsahovat i přehled možných přístupů k modifikaci národních zákonů (tj. lze-li např. existující zákony požadavkům legislativy EU přizpůsobit či zda musí být nahrazeny novými), i zde je však nutno velmi bedlivě posoudit a zvážit všechny součásti národní legislativy, včetně odpovídajících článků jednotlivých předpisů.

Členské státy na počátku aproximačního procesu často používají tabulkové formy k porovnání svých národních zákonů, institucionálního zabezpečení a administrativních (správních) postupů s požadavky tohoto druhu vyplývajících ze směrnic EU. V **tabulce shody** (*table of concordance*) je každý článek či v něm obsažený požadavek národní legislativy uveden v porovnání s odpovídajícím článkem či požadavkem příslušné směrnice. Tento způsob lze i později použít pro účely Komise k demonstraci toho, že stát skutečně plně harmonizoval komunitární legislativu. Příklad tabulky shody je uveden

---

⁸ Pro pomoc asociovaným zemím byl zřízen TAIEX (úřad pro rozvoj a implementaci aproximačních programů týkajících se předpisů *acquis* uvedených v Bílé knize) a ustaven projekt DISAE, týkající se zbytku environmentální legislativy.

⁹ Je nutno si uvědomit, že pouze Evropská komise může potvrdit formální shodu předpisů.

v Příloze 4. Lze připravit i obdobnou **implementační tabulku**, obsahující nejdůležitější aproximační kroky uvedené a souhrnně popsané na dalších stránkách. Její pomocí lze pak dobře kontrolovat plnění jednotlivých kroků a zda byly všechny skutečně učiněny.

Jistý aproximační problém představují metodické pokyny, instrukce, oběžníky a některé druhy vyhlášek a dalších opatření, které sice jsou ve shodě s duchem a záměry legislativy EU, nemají však právně závazný charakter (podzákonné předpisy). Obvykle takové akty nejsou považovány za dostačující pro transpozici směrnice a musí být nahrazeny zákonným předpisem.

Například : Jeden z členských států zapracoval směrnicí 80/778/EHS, ke kvalitě pitné vody, do svého národního práva prostřednictvím oběžníku vydaného orgánem státní správy. (Evropský) Soudní dvůr však rozhodl, že k tomu, aby byly stanoveny národní závazné limity přípustných koncentrací znečištění (což směrnice vyžaduje), musí být přijat na úrovni státu zákon.

2.2 Volba a obsah opatření přijímaných na úrovni státu

Ministerstvo, které je odpovědné za harmonizaci environmentální legislativy, musí u jednotlivých předpisů práva EU dobře zvážit, do jaké míry má skutečnou volnost při tvorbě a přijímání odpovídajících národních předpisů, ať již jde o zaměření předpisu, jeho formu, úroveň právní závaznosti či definici požadavků.

Směrnice EU k ochraně životního prostředí jsou formulovány tak, aby je bylo možné účinně implementovat za podmínek co nejbližších národním zvyklostem a zvláštnostem. Konečná odpovědnost však leží na vládě členského státu. Ta musí přijmout opatření, které je jak právně závazné a odpovídá vnitřním podmínkám státu, tak přitom plně naplňuje nejen literu předpisu EU, ale sleduje i ducha jeho přípravy. Tam, kde je směrnice naopak formulována přesně a vyžaduje splnění závazků jmenovitě, musí i členské státy přesně transponovat její požadavky do svých zákonů. Tento postup se týká zvláště definic, které jsou ve směrnici pro další výklad použity, dále minimálních požadavků na kvalitu (normy, standardy) a požadavků obsahujících podmínky, za nichž jsou udělována povolení či oprávnění. Dává - li směrnice možnost výběru či možnost použít rozdílných národních přístupů (podrobnosti postupů pro udělování povolení a oprávnění, styk s veřejností, výběr či označení teritorií, jichž se obsah směrnice týká), pak mají i členské státy při přijímání odpovídajících opatření větší volnost.

Státy mohou volit mezi přijetím nových zákonů či administrativních opatření a doplněním nebo úpravou těch již existujících. Mohou rozhodnout, zda k tomu, aby daná směrnice byla skutečně plně a správně transponována, bude přijat či modifikován jediný zákon anebo soubor několika zákonů či jiných opatření. Stát může též rozhodnout o tom, že jedním zákonem bude transponováno několik směrnic.

Proces transpozice a uplatnění nových či přizpůsobených zákonů může vyžadovat různou míru zásahu a účasti ze strany vlády a dalších institucí. Příslušné ministerstvo může konat buď samostatně anebo ve spolupráci s jinými ministerstvy či institucemi, jichž se problematika též dotýká, jako jsou například inspektoráty, akreditační laboratoře a podobně.

Je nutno dbát na to, aby opatření, která jsou na úrovni státu přijímána k harmonizaci s legislativou EU, sledovala priority a zásady politiky ochrany životního prostředí tohoto státu způsobem, který podtrhuje a zesiluje zásady, cíle a požadavky práva EU. Může být užitečné seznámit se v tomto směru se zkušenostmi a příklady obdobných řešení v různých členských státech, i když je zároveň nutno vycházet z toho, že každý členský stát činí taková opatření, která považuje za odpovídající a vhodná vzhledem ke své specifické právní, ekonomické a politické situaci.

Například : V Belgii, která má federativní státní uspořádání, náleží téměř veškerá rozhodovací moc v oblasti ochrany životního prostředí regionálním vládám, proto každý region realizuje předpisy EU svým vlastním způsobem. Ve Francii, naopak, jsou právní předpisy k ochraně životního kodifikovány (Environmental Code), což znamená, že i harmonizace existující legislativy probíhá v rámci jednoho legislativního úkolu.

Výběr opatření je však též nutno podříditi druhu předpisu EU či tomu, co obsah předpisu skutečně vyžaduje. Např. nařízení EU platí pro členské státy přímo a nemusí tudíž být transponována do národního právního řádu. Jestliže směrnice zakazuje určitou činnost (používání či vypusti některých látek jako je např. azbest či těžké kovy apod.), pak na tento zákaz musí obdobně reagovat i národní legislativa. Jestliže však směrnice stanoví limitní hodnoty (např. směrnice 82/884/EHS, k limitním hodnotám olova v ovzduší), které sice přesně označují cíle, jichž je třeba postupně dosáhnout, ale členským státům je ponechána možnost výběru cesty, která k tomuto výsledku povede, pak je možno i požadavky směrnice splnit více způsoby.

2.3 Příslušný úřad či úřady

Na úrovni každého státu musí být stanovena přinejmenším jedna úřední autorita, která je celkově odpovědná za implementaci práva EU a plní úlohu styku s Evropskou unií. Celostátní příslušný pravomocný úřad či instituce (*competent authority*) - dále jen „příslušná instituce“ či „příslušná oprávněná instituce“ - musí být zřízen i v případě federálního uspořádání, zvláště pak tam, kde většina legislativy je přijímána a realizována na úrovni regionální vlády. Tyto příslušné instituce, zvláště jsou -li oprávněny k udělování licencí či k vynucování plnění zákonných opatření v souvislosti se směrnicemi k ochraně životního prostředí, by za normálních podmínek měly být veřejnými úřady či k tomu zřízenými veřejnými agenturami.

Pravomoci samozřejmě mohou být rozděleny do několika institucí, ať již téže či rozdílné úrovně. Například : Ministerstvo veřejných prací může být odpovědné za implementaci směrnice k hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA), pravomoc k vydávání emisních limitů či emisních oprávnění pro ovzduší, vodu či půdu může být rozdělena mezi místní, regionální a celostátní instituce. Monitorování či praktické provádění některého zákona (jeho vynucování) může být plně delegováno na úřady regionální správy či místní samosprávy.

2.4 Instituce, správa (administrativa), financování

V praxi může aplikace nové legislativy znamenat i nezbytnost změn v institucionálním zázemí, změn či úprav správních postupů, technických norem či standardů kvality. Odpovědná ministerstva a další odpovědné orgány musí tuto potřebu zvážit a uvědomit si ji. Jedná se nejen o ustavení nových institucí, ale i o finanční zabezpečení jejich chodu, o náklady spojené s administrativou a vynucováním plnění zákonů, resp. o nové nezbytné investice. Zcela běžně jsou proto přijímána určitá přechodná opatření pro dobu, která je nezbytná k přizpůsobení stávajících technických zařízení či určitých činností na podmínky nové legislativy. Jako příklad může sloužit směrnice vyžadující určitou úpravu odpadních vod - plnění jejich požadavků je rozvrženo až do roku 2005.

Při volbě implementačních kroků a postupů je vždy nutno zvážit veškeré výhody či nevýhody nabízejících se možností a plánované náklady posoudit proti očekávaným přínosům. Je třeba co nejlépe odhadnout výši finančních prostředků nezbytných jak na administrativu, tak na investice, aby

následně skutečně došlo ke zlepšení kvality životního prostředí. Stejnou pozornost je třeba věnovat i způsobům, jimiž tyto finanční prostředky mohou být zajištěny .

2.5 Vynucování plnění zákonů

Evropská unie klade stále větší důraz na to, aby přijaté závazné předpisy byly skutečně plněny a má pro to dva hlavní důvody : Jednak v řadě členských států stále dochází k nedostatečné implementaci komunitárních předpisů, jednak určité problémy, plynoucí z neúplné shody komunitárních a národních předpisů, se vyskytují i v těch členských státech, které mají zákony k ochraně životního prostředí a s nimi související správní postupy relativně přísné.

Proto by asociované země měly přijmout veškerá nezbytná opatření ke zlepšení monitorovacích a kontrolních mechanismů, posílit své inspeční systémy a učinit i kroky k podpoře státní správy či soudní moci, aby skutečně byla zajištěna jak dostatečná a správná implementace, tak dodržování a plnění všech předpisů k ochraně životního prostředí.

2.6 Konzultace se zájmovými skupinami a s jednotlivci

Ministerstvo odpovědné za harmonizaci dojde brzy pravděpodobně k názoru, že jak během stádia transpozice, tak během stádia implementace bude užitečné konzultovat různé zájmové skupiny, s jejich pomocí odhalit potenciální problémy a snažit se jim tak do budoucna předejít. Podpora všech těch, kteří jsou buď nějakým způsobem dotčeni národní legislativou anebo jsou dokonce jejím předmětem, ve velmi důležitá, ať se jedná o různé vládní úřady, orgány místní či regionální správy, o zástupce průmyslu, nevládních organizací či místních občanských iniciativ.

2.7 Jednotlivé kroky v procesu aproximace legislativy EU

Kroky, které musí členské státy při aproximaci legislativy učinit a které jsou shrnuty a diskutovány na následujících stránkách, se u většiny směrnic a nařízení neliší. Kromě obecných však existují i další - specifické - otázky a problémy, o jejichž řešení je též nutno během porovnávání a sjednocování národní a EU legislativy rozhodnout. Též jim je na dalších stránkách věnována pozornost.

Harmonizace směrnic EU

Krok 1. O jaký druh předpisu se jedná a co tento předpis vyžaduje

1. jaký předpis se jedná : směrnice, nařízení, rozhodnutí ?
2. Jaký je záměr a cíl tohoto předpisu ?
3. Jaké příslušné oprávněné osoby či instituce tento předpis vyžaduje ?
4. Jaké informace musí být v rámci plnění tohoto předpisu shromážděny a poskytnuty Komisi ?
5. Jaký druh a způsob plánování tento předpis vyžaduje ?
6. Jaké vědecké či technické znalosti jsou pro naplnění obsahu předpisu nezbytné ?
7. Jaké konzultační postupy jsou vyžadovány ?
8. Jak velké budou nezbytné investice ?

Krok 2. Jakou možnost volby národního přístupu tento předpis poskytuje

1. Které požadavky, uvedené v předpisu, připouštějí možnost určité volby ?
2. Které požadavky možnost volby nepřipouštějí ?
3. Půjde na úrovni státu o zákon či o administrativní opatření ?
4. Půjde o vytvoření nového národního předpisu či o doplnění předpisu již existujícího ?
5. Jaký bude obsah národního legislativního předpisu ?
6. Jaké budou náklady a přínosy přijetí předpisu z hlediska ekonomiky a jaké z hlediska životního prostředí ?
7. Který sektor ponese nové zatížení ?
8. Jak bude přechod k naplnění nových požadavků organizován ? Jaké budou časové termíny, zda jsou nezbytná přechodná období a jak budou dlouhá, jak bude vypadat program implementace, jak vysoké budou investice a kdy budou nezbytné, jak budou zpracovávány a podávány zprávy o postupu implementace ?

Krok 3. Jaký tude způsob implementace přijatého odpovídajícího národního předpisu a jak bude vynucováno skutečné plnění

1. Půjde o ústřední, regionální či místní úroveň implementace ? Jaké budou nároky na personální a technické zázemí procesu ?
2. Jakými pravomocemi budou muset být vybaveni příslušní úředníci ?
3. Bude zapotřebí koordinační činnosti mezi jednotlivými orgány účastněnými v procesu ? Budou potřebné další konzultace ?
4. Jakých informací bude zapotřebí, případně jakých metodických pokynů či školení ?
5. Jaký přínos a jaké náklady vyžadují jednotlivé možné volby postupu ?
6. Jaké finanční prostředky jsou nutné pro zabezpečení administrativní činnosti a jaké budou investiční náklady ?
7. Jaká bude návratnost nákladů a jakým způsobem budou vzniklé náklady financovány ?
8. Jaký způsob monitorování celý proces vyžaduje ?
9. Kdo bude monitorování provádět ? Je k tomu nutno zajistit školení, personál či přístroje ?
10. Jaké postihy budou uplatněny v případě neplnění ? O jaká opatření půjde (administrativní, soudní) ?

Krok 4. Jaké informace jsou zapotřebí a kdo bude přizván ke konzultacím

1. Kdo bude přizván ke konzultacím ? Vládní úřady, místní či regionální správní orgány, zástupci průmyslu, NGO, místní občanské iniciativy ?
2. Jaká bude forma těchto konzultací ?
3. V kterém stádiu celého procesu ?
4. Jakou další úlohu mohou sehrát organizace mimovládní sféry ?

Krok 5. Vzor programu implementace

1. Legislativní plán
2. Příprava nástrojů nezbytných k implementaci (vyhlášky, administrativní opatření ap.)
3. Rozpočtový plán
4. Instituce, lidské a další zdroje
5. Školení, příprava informačních materiálů, jednání se všemi zainteresovanými vládními úřady, s průmyslem, s veřejností atd., další aktivity týkající se komunikací a informací
6. Investice
7. Operativní (běžné) výdaje
8. Monitorování
9. Shromáždění informací a jejich prezentace
10. Vynucování plnění předpisu

3. Aproximace a jednotlivé formy předpisů environmentálního práva Evropské unie ¹⁰

3.1 Úloha Smlouvy zakládající Evropské společenství v procesu aproximace

Smlouva zakládající Evropské společenství (Smlouva) obsahuje základní principy environmentální politiky ve svém článku 130r. Tyto principy však pouze pro účely aproximace není nutné ihned do národních právních systémů transponovat. Jejich znalost však pomáhá porozumět cílům a záměrům politiky a práva Evropské unie pro oblast životního prostředí (environmentální politiky a environmentálního práva EU) a s tímto vědomím pak následně interpretovat a aproximovat jednotlivé právní akty.

Stručně řečeno, environmentální právo EU je založeno na několika člancích Smlouvy, z nichž nejobecnější a platný pro celou oblast životního prostředí je článek 100a (legislativa jednotného trhu se vztahem k životnímu prostředí) a článek 130s, který se týká přímo životního prostředí. Pro potřeby aproximace tkví význam právního základu poskytovaného Smlouvou především v tom, že je jím zajištěna pro každou zemi možnost přijetí přísnějších norem pro ochranu životního prostředí (environmentálních standardů) než jsou ty, které stanoví příslušný předpis Evropské unie.

Například : Je-li směrnice přijata na základě článku 130s, pak členské státy mají více možností k přijetí přísnějších národních opatření, než je -li směrnice přijata na základě článku 100a.

3.2 Směrnice

Většinu environmentálního práva EU tvoří směrnice. Tato forma projevu práva je vlastní Evropské unii. Směrnice slouží k tomu, aby určily povinnosti, které členské státy musí splnit, jsou však zároveň natolik pružné, aby dovolily vzít při realizaci dostatečně v úvahu právní a administrativní zvyklosti a tradice každého členského státu. Výběr způsobu a cesty, kterými bude obsah směrnice vložen do národních právních a administrativních systémů, je ponechán na každém členském státu. (Viz dále Oddíl 4).

Směrnice jsou pro členské státy závazné, mohou však obsahovat i požadavky, jejichž splnění se různě projeví u různých států, v závislosti na jejich ekonomických podmínkách a stavu životního prostředí.

¹⁰ Evropská unie či Evropské společenství? V politických i právních dokumentech lze nalézt odkazy k oběma. Obě tyto entity existují. Evropská unie byla Maastrichtskou smlouvou vytvořena proto, aby vynikly širší politické aspirace členských států Evropského společenství. Evropská unie tudíž zahrnuje jak Evropské společenství (jehož pravomoci a institucionální uspořádání je dáno Smlouvou zakládající Evropské společenství), tak mechanismy pro širší rozvoj spolupráce a koordinace činností mezi členskými státy, což právě popisuje Maastrichtská smlouva. Právní základ pro tvorbu předpisů k ochraně životního prostředí (environmentální legislativa) je obsažen ve Smlouvě zakládající Evropské společenství a Evropské společenství je i tou právní veličinou, která ratifikuje mezinárodní úmluvy. V mnoha případech tytéž orgány jednají za Evropské společenství i za Evropskou unii (členské státy, Evropská komise atd.). Základním rozdílem je však právě to, že předpisy, které zavazují členské státy, může vydávat pouze Evropské společenství. Přesně vzato, jde -li o legislativu, vždy by mělo být jmenováno Evropské společenství a nikoliv Evropská unie. Z důvodu zjednodušení však v tomto Návodu je používán termín Evropská unie ve všech v úvahu přicházejících případech, tj. ať se jedná o politická rozhodnutí anebo o právní systém.

Například : Směrnice týkající se velkých průmyslových podniků palivoenergetického komplexu stanoví různé cíle pro snižování emisí v jednotlivých členských státech a dokonce těm ekonomicky slabším povoluje jistý nárůst objemu emisí.

Rámcové směrnice (*Framework Directives*) stanoví všeobecné zásady, postupy a požadavky na legislativu v jednotlivých sektorech. Takové směrnice byly již přijaty pro ochranu ovzduší a pro nakládání s odpady, v návrhu je rámcová směrnice pro sektor vody. „Dceřiné“ směrnice pak v každém sektoru musí být vytvářeny tak, aby byly ve shodě se základními obecnými požadavky rámcové směrnice.

Porozumět struktuře právních textů EU je zcela nepominutelným a základním požadavkem úspěšné strategie harmonizačního procesu. Podrobněji je tato obecná struktura pojednána v Příloze 1.

3.3 Nařízení

Zhruba 10 % environmentální legislativy EU je ve formě **nařízení** (*Regulations*). Nařízení jsou pro členské státy závazná přímo a nahrazují národní zákon, pokud by jeho obsah byl s obsahem nařízení ve sporu. Členské státy nesmí transponovat obsah nařízení do svého národního práva, dokonce ani v tom případě, existuje-li národní zákon identického obsahu ¹¹.

Nařízení se tudíž většinou vymykají aproximačnímu procesu a pro nového člena vstupují v platnost dnem jeho přistoupení k EU. Nicméně v případě nařízení EU, vztahujících se k ochraně životního prostředí, je často nutno přijmout další opatření na národní úrovni k tomu, aby byla dostatečně zajištěna implementace. Proto ani nařízení nelze v předvstupním období zcela ignorovat.

Například : Mezi opatření, která země většinou musí k aplikaci nařízení přijmout, patří zřízení příslušných oprávněných institucí pro inspekci a kontrolu obchodu s některými nebezpečnými chemikáliemi nebo s ohroženými druhy živočichů, vytištění různých metodických pokynů a návodů, pravidel a oznamovacích formulářů, či určení postihů za porušení předpisu na úrovni státu.

Nařízení obvykle mají velmi přesný účel a jsou používána tehdy, je-li důležité, aby všechny členské státy plnily skutečně též požadavek. V některých sektorech ¹², jako je třeba nakládání s odpady a s chemickými látkami, je environmentální právo EU směsí nařízení a směrnic. U nařízení je nutno především analyzovat jeho možný dopad, aby bylo jasné, jaké kroky bude třeba vykonat v souvislosti s aproximací souvisejících směrnic.

Tabulka 1 . Tři druhy závazných předpisů EU

¹¹ Tento zákaz transpozice vychází z toho, že nařízení musí být aplikováno přímo prostřednictvím národních soudů a správních orgánů. Pak jakákoliv transpozice do národní legislativy by vedla ke konfliktu se zvláštní právní podstatou nařízení založenou Smlouvou.

¹² Například : Nařízení, jímž je implementována Basilejská úmluva o přeshraničním pohybu nebezpečných odpadů a rámcová směrnice k odpadům, směrnice ke klasifikaci a značení nebezpečných chemikálií a přípravků a k regulaci vývozu a dovozu zakázaných či silně omezených chemikálií.

Směrnice	Nařízení	Rozhodnutí
<p>1. Vstupuje v platnost v den uvedený v textu anebo 20. den po svém uveřejnění v Úředním věstníku : zavazuje členské státy k aproximaci,</p>	<p>1. Vstupuje v platnost v den uvedený v textu anebo 20. den po svém uveřejnění v Úředním věstníku,</p>	<p>1. Vstupuje v platnost oznámením adresátovi ,</p>
<p>2. je nejčastěji používaným aktem environmentálního práva EU,</p>	<p>2. je použito tehdy, je -li třeba zavést jednotný systém : pro nakládání s fondy, pro zavedení dobrovolných schémat jako je ekolabeling, pro regulaci výrobků či obchodu (s ohroženými druhy živočichů, při přepravě odpadů),</p>	<p>2. je používáno k určení podrobností administrativních požadavků či k aktualizaci technických aspektů nařízení či směrnic,</p>
<p>3. členské státy musí přijmout zákony, nařízení a postupy, pomocí nichž začíná směrnice k datu své transpozice působit, typicky to bývají dva roky od data jejího vstupu v platnost,</p>	<p>3. členské státy musí zřídit instituce a zavést vhodné postupy, v případě nutnosti musí zrušit předpisy národní úrovně, které jsou v rozporu s nařízením,</p>	<p>3. je zaměřeno na přímou aplikaci,</p>
<p>4. začíná působit k datu praktické aplikace, které se kryje s datem transpozice, pokud nejsou přímo ve směrnici stanovena jiná data pro určité činnosti. Některé směrnice mohou mít jistý přímý dopad a účinek i tehdy, jestliže členský stát neprovede vhodně transpozici.</p>	<p>4. je přímo závazné od data svého vstupu v platnost.</p>	<p>4. je závazné pro ty, jimž je určeno a to od data svého vstupu v platnost .</p>

3.4 Rozhodnutí

Rozhodnutí (*Decisions*) jsou individuální legislativní akty, které jsou závazné vcelku a pro ty, jimž jsou adresovány. Liší se od směrnic a nařízení v tom, že obvykle jsou velmi specifické povahy. Ve spojení s ochranou životního prostředí jsou méně obvyklá. Nařízení a směrnice často zmocňují Komisi, aby přijala rozhodnutí k jejich implementaci.

Například : Komise může rozhodnutím doplnit seznam odpadu stanovený nařízením upravujícím přeshraniční pohyb odpadů, může určit podrobnosti požadavků na formuláře a další průvodní dokumenty, resp. učinit pomocí rozhodnutí jiné administrativní zásahy. Komise již vydala např. serii rozhodnutí stanovujících podmínky udělení ekozámky EU různým kategoriím výrobků.

3.5 Úloha Evropského soudního dvora

Evropský soudní dvůr je nejvyšší autoritou pro správnou interpretaci Smlouvy a legislativy EU. V posledních deseti letech činí Soud stále větší počet rozhodnutí týkajících se interpretace environmentální legislativy EU a její aproximace členskými státy v kontextu působení jednotného trhu. Soud připravil mj. i důležité zásady pro transpozici směrnic.

Proto by každý stát při přípravě podrobné strategie aproximačního procesu v oblasti environmentální legislativy měl bedlivě zvážit i možný dopad soudních rozhodnutí ohledně interpretace směrnic a jednotlivých metod aproximace.

4. Zásady transpozice

V tomto oddílu je podán obecný návod a jsou zodpovězeny některé obvyklé otázky týkající procesu aproximace environmentální legislativy EU. Existuje celá řada důležitých zásad a požadavků, jimiž je proces aproximace a implementace řízen. Většinou jsou odvozeny z případů řešených u Evropského soudního dvora, které se týkaly neúspěšné či nesprávné implementace některé směrnice. Rozhodnutí Evropského soudního dvora jsou právně závazná, i když nejsou přímo uvedena ve Smlouvě či v textech směrnic.

Podrobnější diskuse k jednotlivým směrnicím a nařízením je obsahem Části 2 této příručky.

4.1 Může vláda použít k dosažení cílů uvedených ve směrnici administrativního opatření podzákonné síly ?

Nikoliv. Ačkoliv Smlouva dává značnou volnost při volbě prostředků transpozice, Soudní dvůr stanovil, že použití takových metod transpozice, které nemají povahu závazného právního aktu, je v rozporu s právně závazným charakterem směrnice. Zásada je zvláště důležitá v těch zemích, které tradičně spoléhají při výkonu environmentální politiky na administrativní opatření.

Kde předpis směrnice vyžaduje ustavení všeobecného programu k dosažení všeobecného cíle, tam mohou být vhodným prostředkem implementace i právně závazné environmentální dohody (Viz sdělení Komise k environmentálním dohodám, COM (96) 591 z 27.11.1996, a doporučení Komise 96/733/ES, OJ L 333/59 z 21.12.1996).

Ty části předpisů, které zavazují členské státy ke shromažďování informací a k poskytování zpráv, nemusí být nezbytně do národní legislativy členských států transponovány.

4.2 Musí být přijímána zcela nová národní legislativa ?

Nikoliv nezbytně. Státy mohou k implementaci směrnic využít již existujících zákonů či doplňků k těmto zákonům. Ale jen zřídkakdy existující zákon vyhovuje zcela a zkušenost učí, že je nemoudré spoléhat jen na existující legislativu, bez toho, že bude její vhodnost a dostatečnost podpořena podrobným porovnáním (článek po článku) národního předpisu a směrnice EU.

Například : V r. 1985 informovala Francie Komisi o tom, že její zákon z r. 1977 týkající se EIA (hodnocení dopadů na životní prostředí) odpovídá na všechny požadavky směrnice 85/337/EHS, ale nakonec později musela tento zákon upravit, neboť ve skutečnosti směrnicí přesně neodpovídal.

4.3 Musí být termíny směrnice přesně transponovány do národního zákona?

Nikoliv. Směrnice jsou navrhovány tak, aby dávaly členským státům určitou volnost a transpozice slovo od slova není podstatná, jsou-li národním zákonem zachyceny veškeré požadavky směrnice. Je však třeba velmi bedlivě dbát na to, aby jazyk národního předpisu plně odrážel cíl a záměr směrnice. Některé státy zavedly takový způsob transpozice, který přebírá text směrnice slovo od slova („kopírují“

směrnici). Chtějí se tím vyhnout možným neshodám. Tento způsob však skrývá i nebezpečí : Transpozice bez doprovodných dalších právních a administrativních opatření nestačí k zajištění účinné implementace a následného vynucování plnění předpisu. Často je nezbytné, aby ke skutečnému zajištění výsledku požadovaného směrnicí obsahoval transpoziční národní předpis daleko přesnější formulace než ty, které obsahuje široce a často i frázovitě pojatý text směrnice. Především je však nutno dbát na to, aby nebyl omezen záměr, s nímž je směrnice připravena a přijata.

Zvláště důležité je dbát důsledně na to, aby do národního implementačního předpisu byly doslovně a úplně transponovány definice uvedené ve směrnici EU.

4.4 Mohou vlády volit způsob postihu k vynucování postupu podle národních zákonů trasponujících směrnice ?

Ano. Směrnice obecně převádějí volbu formy postihu na vůli členských států. Jen zcela vyjimečně předepisují, že přestoupení národního zákona přijatého k implementaci směrnice musí být trestáno podle občanského či trestního práva. Ovšem volnost, kterou v tomto případě členské státy mají, není úplná :

- Forma postihu musí být natolik účinná, aby zajistila splnění cílů směrnice.
- Nesmí být žádný rozdíl mezi druhem postihu za neplnění implementačního opatření a za neplnění příslušného národního zákona, tj. například přestoupení národního zákona, týkající se vzniku škody na životním prostředí, by podle národního zákona nemělo podléhat přísnějším sankcím než přestoupení zákona transponujícího srovnatelný požadavek směrnice EU.

Například : Pokuta za překročení emisních limitů při výpustích do vodního prostředí musí být přibližně táž (srovnatelná), ať se jedná o zákonné limity stanovené směrnicí EU či jiným způsobem.

4.5 Mohou státy přijmout vyšší národní standard kvality životního prostředí?

Pouze někdy. Smlouva ES dovoluje, aby státy přijaly či zachovávaly přísnější národní environmentální standardy (normy) a kladly vyšší požadavky na ochranu životního prostředí než jsou ty, které předpisuje environmentální legislativa EU. Tato zdánlivá svoboda však není absolutní.

Některé směrnice EU k ochraně životního prostředí přímo povolují členským státům přijetí přísnějších opatření anebo je k tomu dokonce vybízejí. To v těch případech, kdy stanovují minimální cíle, kterých je třeba bezpodmínečně dosáhnout a nikoliv cíle maximální. Většinou se jedná o určení limitů pro výpusti znečištění do ovzduší či do vodního prostředí, či o soubor základních norem (standardů) stanovujících určitou kvalitu životního prostředí (*environmental quality standards*).

Například : Směrnice EU ke kvalitě ovzduší a vody často stanoví závazné limitní hodnoty znečištění pro určité polutanty a doplní je směrnými hodnotami, vyjadřujícími cíle, jichž by se členské státy měly snažit dosáhnout.

Vycházejí-li environmentální směrnice EU z článku 100a Smlouvy (jednotný trh ES), pak členský stát může používat přísnější opatření k ochraně životního prostředí tehdy, získá-li předem k tomuto kroku schválení Komise a prokáže-li, že skutečně tato přísnější opatření potřebuje a proč.

Jestliže environmentální legislativa EU vychází z článků Smlouvy pojednávajících přímo o životním prostředí (články 130r, s, t), pak mají členské státy více možností k přijetí přísnějších opatření. Taková opatření musí být Komisi oznámena (nikoliv však předem) a nesmí se pod nimi skrývat některá z forem obchodních omezení či jakékoli diskriminace zboží či služeb z jiných členských států. Jestliže směrnice či nařízení EU, založená na článku 130s, směřuje k úplné regulaci některé oblasti činnosti, jako příklad lze uvést nařízení týkající se přeshraničního pohybu odpadů, pak musí členský stát přijímat přísnější opatření jen velmi opatrně a rozvážlivě.

4.6 Má vláda plnou volnost při určování geografických území, pro něž platí environmentální směrnice ?

Nikoliv. V řadě environmentálních směrnic jsou členské státy vyzývány, aby určily v rámci svého teritoria a podle kritérií ve směrnici obsažených ta území, jichž se budou požadavky směrnice týkat. Jako příklad lze uvést oblasti přirozených sídlišť živočichů, citlivá či méně citlivá území ve smyslu směrnice k úpravě městských odpadních vod, případně území, na nichž kvalita ovzduší nedosahuje norem EU. Volbu těchto území je obvykle nutno oznámit Evropské komisi, včetně plánů na jejich ochranu či ozdravení.

Ačkoliv kritéria uvedená ve směrnici mohou ponechávat členským státům jistou volnost volby postupu při výběru takových území, může lehce dojít i k nesprávné aplikaci, jestliže např. jsou nezákonně využívány pro výběr území i ekonomické podmínky apod. Členský stát se tak může dostat do sporu s Evropskou komisí a tento spor může končit u Evropského soudního dvora.

Je nutno vycházet z následujících obecných zásad :

- Konečné zařazení území musí být provedeno příslušným oprávněným státním orgánem a musí mít náležitou právní formu. Nezávisle na tom, zda návrh na zařazení je či není zpracován jinými institucemi.
- Při výběru území je nutno aplikovat kritéria výběru, která směrnice předepisuje.
- Vlády se zvláště musí vyvarovat toho, aby připustily jakýkoliv vyjimečný vnější vliv na výběr označených území. Poněvadž je nutno počítat s tím, že označení některého území jako území se zvláštním režimem znamená i nové náklady na ochranu či zlepšení stavu jeho životního prostředí, je obecně snaha omezit počet a rozlohu takových území co nejvíce. Ekonomické a jiné úvahy nesouvisející s ochranou životního prostředí by však neměly hrát při výběru podstatnou úlohu, pokud to ovšem nepovoluje či nevyžaduje přímo obsah směrnice.

Například : Podle směrnice 85/203/EHS mohou členské státy stanovit limitní hodnoty nižší než ve směrnici uvedené v těch oblastech, v nichž považují za nezbytné omezit pravděpodobný nárůst znečištění ovzduší oxidy dusíku v souvislosti s městským či průmyslovým rozvojem či tomuto nárůstu zcela předejít.

4.7 Týká se proces aproximace též nařízení ?

Přesně vzato, nikoliv. Členské státy však přesto musí k implementaci nařízení učinit jisté administrativní kroky. Právě v sektoru životního prostředí existují velmi důležitá nařízení, která například dávají možnost kontrolovat mezinárodní obchod s odpady a s ohroženými druhy živočichů, či umožňují funkci systému provádění ekologických auditů a ekologicky orientovaného řízení podniků.

Nařízení vstoupí pro nově přistupující země v platnost v den jejich přistoupení k EU. Nevyžadují žádnou transpozici do národního práva, taková transpozice dokonce není ani povolena.

Přesto by si však státy měly uvědomit následující :

- Některá nařízení vyžadují ke své implementaci jmenování či zřízení odpovědných osob, úřadů a institucí, což by mělo být zajištěno administrativním opatřením či vyhláškou.
- Některá nařízení důrazně požadují stanovení zvláštních trestů či pokut na národní úrovni, například podle občanského či trestního práva, v případě nerespektování jejich obsahu. Dokonce, jestliže žádný takový předpis součástí nařízení není, musí být stanoveny příslušné postihy, které by plnění v rámci státu zajišťovaly.

Státy tudíž musí zajistit nezbytná administrativní a institucionální opatření k datu svého přistoupení a musí dbát i na to, aby jakýkoliv národní zákon, který působnost nařízení překrývá či dokonce působí proti tomuto nařízení, byl včas zrušen.

Vzhledem k tomu, že legislativa EU k ochraně životního prostředí je směsí nařízení a rozhodnutí, musí každý stát dbát pečlivě na to, aby byla přijata všechna nezbytná opatření k implementaci směrnic a aby tato opatření nebyla v žádném rozporu s nařízeními EU.

K implementaci nařízení je třeba méně kroků než k implementaci směrnice, viz následující jejich přehled :

Postup při implementaci nařízení

1. Určit příslušné instituce, které se budou implementací nařízení zabývat a budou za ně odpovědné.
2. Vymezit legislativní kroky, jež je nutno učinit (pokud tato potřeba vůbec nastane), tj. předepsat postihy za neplnění či ustavit příslušné oprávněné orgány.
3. Vypracovat legislativní plán (pokud je to nutné).
4. Pro příslušné úřady připravit prováděcí instrukce a metodické pokyny k výkonu jejich činnosti.
5. Konzultovat další ministerstva a vládní úřady, jejichž práce se nařízením týká a též zájmové skupiny, jejichž činnost bude platností nařízení ovlivněna (například : vývozci a dovozci, průmyslové závody, environmentální občanská sdružení aj.).
6. Zajistit lidské a další zdroje.
7. Zajistit a provést příslušná školení odpovědných pracovníků.
8. Informovat průmyslové podniky, obchodní společnosti a další o tom, co je čeká a co je a bude třeba v souvislosti s platností nařízení udělat.
9. Všem dotčeným skupinám je třeba zajistit a poskytnout informační materiály, formuláře, certifikace apod.
10. Jakmile dojde k přistoupení státu k EU, je třeba zajistit i monitorování stavu resp. postupu implementace a podat o tom zprávu dalším členským státům a Evropské komisi, pokud je taková zpráva požadována.

Část 2

Přehled environmentální legislativy EU

Úvod

Část 2 obsahuje stručná shrnutí obsahu směrnic a nařízení podle jednotlivých sektorů, diagramy vztahů mezi předpisy v rámci jednoho sektoru a též je zde výčet některých činností, které jsou nezbytné pro úplnou a účinnou implementaci všech zmíněných předpisů ve smyslu postupu podle obecných schémat z Části 1.

Uvedeny jsou i některé návrhy směrnic, v současnosti procházející legislativním procesem. Jedná se o ty případy, kdy lze očekávat, že na jejich základě přijaté předpisy vytvoří velmi důležité prvky budoucí struktury environmentálního práva EU.

A. Horizontální legislativa

(legislativa s horizontální působností)

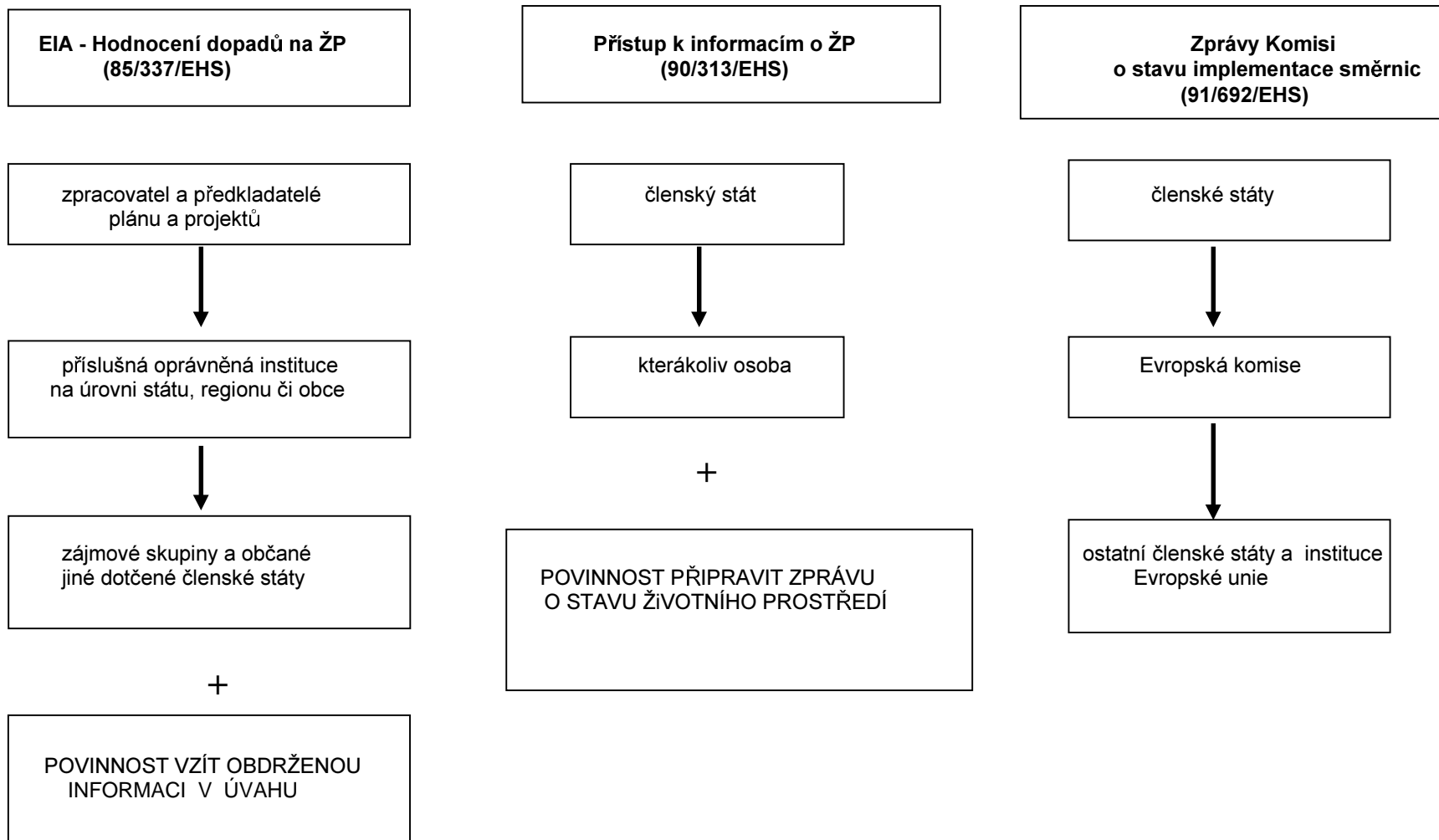
Legislativu lze označit jako „horizontální“, jestliže se vztahuje k všeobecným problémům environmentálního řízení a nikoliv k určitým sektorům, výrobkům či druhům emisí. Tři směrnice této kategorie se zabývají shromažďováním a hodnocením informací o životním prostředí a o dopadu širokého spektra lidských činností na životní prostředí. Informace mohou mít formu hodnocení těchto dopadů u navrhované budoucí aktivity, formu vyjádřenou obecně možností přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí anebo formu požadavků směrnice k poskytování informací o implementaci environmentálních směrnic EU.

Přesná informace o životním prostředí a o důsledcích lidské činnosti má mimořádný význam, neboť je základem pro přípravu, implementaci, monitorování a vynucování environmentálních předpisů a dalších politických opatření. Je základem i pro účast veřejnosti při rozhodování ve věcech týkajících se životního prostředí, podporuje tudíž zásady demokracie a demokratické instituce.

Směrnice týkající se přístupu k informacím o životním prostředí (k environmentálním informacím) - *Access to Environmental Information* - si klade za cíl poskytnout veřejnosti přístup k těm informacím o životním prostředí, které jsou v držení veřejných institucí anebo vládou kontrolovaných orgánů s odpovědností za ochranu životního prostředí. Je založena na široké definici „environmentálních informací“, které musí být dostupné veřejnosti bez dalšího vysvětlování důvodu žádosti. Směrnice vyzývá členské státy k přípravě pravidelných „zpráv o stavu životního prostředí“. Před přijetím této směrnice jen málo členských států mělo zaveden zvláštní režim pro poskytování environmentálních informací, ačkoliv řada z nich měla již k dispozici legislativu upravující poskytování informací administrativního charakteru. Některé státy pak neměly vůbec žádný předpis upravující přístup k administrativním informacím.

POVINNOST INFORMOVAT PLYNOUCÍ Z LEGISLATIVY S HORIZONTÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

Směrnice k hodnocení dopadů na životní prostředí - *Environmental Impact Assessment* - požaduje, aby předtím, než vláda udělí souhlas k realizaci, byly některé projekty podrobeny procesu hodnocení možných dopadů na životní prostředí.

Směrnice k podávání zpráv o implementaci environmentálních směrnic - *Reporting on Implementation of Environmental Directives* - harmonizuje formu zpráv předávaných povinně členskými státy Komisi a snaží se zlepšit situaci v této oblasti.

A.1 Hodnocení dopadů na životní prostředí (EIA)

Směrnice 85/337/EHS, k hodnocení účinků určitých veřejných i soukromých projektů na životní prostředí, byla v nedávné době doplněna směrnicí 97/11/ES, jejíž články musí být transponovány do národních právních řádů do 14. března 1999. Změny jsou spíše úpravou než doplňkem a to úpravou, která dovoluje překonat některá slabá místa originálu, zvláště pokud jde o určení typů projektů, které mají být hodnoceny a pokud jde o informace, které mají být součástí hodnocení. Směrnice je zaměřena na preventivní přístup k ochraně životního prostředí a požaduje, aby byly projekty, u nichž lze předpokládat významný dopad na životní prostředí, hodnoceny z tohoto hlediska předtím, než je oprávněným orgánem vydán souhlas k jejich realizaci.

Některé kategorie projektů, uvedené v Příloze 1 směrnice, musí být postoupeny k hodnocení dopadu vždy. Další, uvedené v Příloze II, jejichž dopad na životní prostředí může být též významný, podléhají hodnocení tehdy, jsou-li splněna jistá kritéria stanovená členskými státy.

Předkladatel projektu musí předložit příslušnému oprávněnému úřadu dostatek vhodných podrobných informací o projektu prostřednictvím prohlášení o potenciálních dopadech. Orgány s odpovědností k životnímu prostředí musí dostat možnost, aby vynesly své připomínky před přijetím rozhodnutí o realizaci projektu. Veřejnost musí být informována o žádosti o povolení projektu a o prohlášení o dopadech projektu a musí mít možnost vyjádřit svůj názor. Rozhodnutí, které nakonec příslušný úřad učiní, musí vzít výsledky hodnocení v potaz.

Dalším členským státům, které pravděpodobně budou přijatým rozhodnutím o realizaci projektu dotčeny, musí být poskytnuty dostatečné informace a tyto státy se mohou účastnit procesu hodnocení. Takový postup odpovídá i nejdůležitějším článkům Úmluvy EHK OSN o hodnocení projektů, jejichž dopady překračují státní hranice (Úmluva z Espöö).

Požadavky na implementaci

1. Určit příslušné oprávněné úřady a administrativní struktury, které jsou na státní a nižší úrovni k implementaci směrnice potřebné. Současné členské státy silně spoléhaly na to, že budou požadavky EIA zahrnuty do legislativy týkající se územního plánování, s tím, že většina odpovědnosti přejde na orgány místní správy. Postup EIA též může být zahrnut do IPPC, pro ty technologické instalace a činnosti, jichž se směrnice k IPPC týká (viz dále).

2. Na národní úrovni musí být k dispozici metodické pokyny, na jejichž základě budou připravovány informace pro dokumentaci k hodnocení dopadů, pro samotný postup hodnocení a pro proces konečného rozhodování. To podpoří i účelnou standardizaci postupů i jejich výstupů. Pokyny se mohou lišit pro jednotlivé typy činností, např. pro stavby silnic, železnic, letišť, pro rozvoj měst atd.
3. Pro vytvoření metodických pokynů je podstatné, aby dostatečně rozvinuly modelový způsob účasti veřejnosti v celém procesu a rozhodovací postup byl ve všech stádiích transparentní.
4. Velmi důležité je též dostatečné školení pro vedení hodnotícího procesu a pro měření, zmírňování či předcházení dopadům projektu na životní prostředí.
5. Předkladateli projektu mohou být vyměřeny odpovídající (v rozumné míře) poplatky k uhrazení nákladů na administrativní činnosti spojené s procesem hodnocení dopadů na životní prostředí.
6. Je nutno předejít střetu zájmů, k němuž může dojít v případech, v nichž jsou administrativní „příslušné orgány“ žádány o posouzení projektů, jejichž jsou zároveň předkladatelem.
7. Příslušné oprávněné instituce (osoby) musí mít nezbytné technické a vědecké znalosti k tomu, aby mohly řádně hodnotit environmentální dopady projektu na základě informací shromážděných a poskytnutých jeho předkladatelem.

SMĚRNICE K EIA - POŽADAVKY NA IMPLEMENTACI

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice a obsah národní legislativy.
- Stanovit, kde zákonná norma chybí.

- Jak tyto mezery odstranit (volby) :
  - přijetím jednoho nového zákona (k EIA),
  - zahrnutím do zákona o územním plánování,
  - doplněním stávající legislativy (např. rámcového zákona o životním prostředí).

Příslušné oprávněné úřady (instituce)

- Určit tyto příslušné oprávněné instituce.

- Příslušná oprávněná instituce celostátní úrovně musí Komisi podávat zprávy o stavu implementace, zajišťovat konzistenci procesu EIA, konzultace s veřejností, postupy pro odvolání.

- K zajištění implementace projektů s užším zaměřením a dopadem mohou být zřizovány místní příslušné oprávněné instituce.

Nutno ověřit :

- Definici projektu.

- Zda několik malých projektů, které nepodléhají EIA, není přidáno k jednomu velkému projektu, na který se EIA vztahuje. Pokud k tomu dojde, je nutno trvat na provedení EIA pro všechny projekty.

- Jsou - li výjimky ze směrnice poskytovány skutečně jen v mimořádných případech.

Postup hodnocení (Postup EIA)

- Připravit celostátně závazný návod pro provádění EIA a obecně platnou klasifikaci projektů.

- Vypracovat celostátně platný návod týkající se formální stránky dokumentů k EIA.

- Stanovit pro proces EIA i přísné časové limity, které omezí možnost opožďování procesu z finančních a administrativních důvodů.
- Zvážit propojení procesu EIA a územního plánování.

Účastníci procesu

- Zajistit, aby se všem, jichž se proces týká, tj. místní správě a samosprávě, dotčeným ministerstvům, vlastníkům půdy, průmyslu a nejširší veřejnosti, dostalo příležitosti vyjádřit názor na výsledky procesu EIA a na něj navazující regulační opatření.

- Zajistit účast veřejnosti v celém procesu EIA a v rozhodování o jeho následcích, zajistit možnost odvolání.

Finanční zabezpečení

- Předkladatelé projektu platí náklady na administrativní podporu jednotlivých procesů EIA, dále náklady na vypracování příslušných předepsaných dokumentů a na posudky znalců.

- Veřejnost platí další posudky znalců (ověření) a dále v rozumné míře i náklady např. na kopírování dokumentů apod.

A.2 Přístup k informacím

Směrnice 90/313/EHS, zabývající se svobodou přístupu k informacím o životním prostředí, ukládá povinnost zajistit, aby informace, které jsou běžně v držení institucí placených z veřejných rozpočtů, byly na požádání k dispozici i široké veřejnosti. Odpovědi musí být poskytnuty v určitém termínu od podání žádosti a existuje i právo odvolat se, jestliže je informace odepřena. Členské státy jsou povinny zpracovávat pravidelně zprávy o stavu životního prostředí.

Požadavky na implementaci

1. Základní pro implementaci této směrnice je udržení rovnováhy mezi důvěrností informací a umožněním přístupu k informacím o životním prostředí. Obecně je však nutno vycházet z toho, že přístup k informacím nesmí být omezován.
2. Tato směrnice je často považována za prostředek k zajištění transparentnosti procesu, jímž vláda rozhoduje a zároveň za prostředek kontroly jejích rozhodnutí. Vlády proto musí vypracovat zřetelné a jasné postupy pro poskytování informací veřejnosti.
3. Postup vedoucí k získání informací by měl být zveřejněn, měl by být srozumitelný a použitelný širokou veřejností. Jedním z možných prostředků implementace je zavedení veřejných registrů, v nichž budou dostupná ta rozhodnutí či další různé dokumenty týkající se životního prostředí, k nimž je veřejný přístup.
4. Instituce a osoby, jejichž povinností je přístup veřejnosti k informacím zajistit, musí být o svých povinnostech informovány. Ve všech institucích, u nichž pravděpodobně budou vyžadovány informace o životním prostředí, musí proběhnout příslušná školení, jejichž cílem musí být obecně posílit vědomí povinnosti tyto informace podávat a též zajistit k tomu účelu vhodné kapacity (pracovníky, technické podmínky).
5. Aby bylo možno zajistit přípravu a pravidelné vydávání zpráv o stavu životního prostředí, musí být k tomu účelu zřízen systém pravidelného sběru, analýzy a zpracování příslušných dat.
6. Tam, kde je monitorování plnění povinností vyplývajících ze směrnice prováděno více různými institucemi, je třeba též zavést harmonizovaný vnitřní informační systém, pomocí něhož budou ve srovnatelném formátu k dispozici data, která musí být za celý stát předána ve formě zpráv Komisi.

A.3 Podávání zpráv o stavu implementace environmentálních směrnic

Cílem směrnice 91/692/EHS, k racionalizaci a standardizaci zpráv o implementaci určitých směrnic týkajících se životního prostředí, je alespoň v rámci jednoho sektoru racionalizovat požadavek obsažený v textu řady směrnic a zavazující členské státy podávat Komisi pravidelně zprávy o stavu implementace. Tyto zprávy mají být podávány každé tři roky, přičemž každý sektor má svůj vlastní tříletý cyklus (svůj vlastní začátek). Jedinou výjimkou je směrnice 76/180/EHS, ke kvalitě vod určených ke koupání, pro kterou stále platí povinnost každoročního podávání zpráv. Obsah této směrnice však již byl postupně zapracován i do několika novějších směrnic, musí proto sice být implementován, nikoliv však transponován do národní legislativy členských států.

Požadavky na implementaci

1. Musí být zkontrolován monitorovací a informační systém, aby bylo skutečně zajištěno, že informace požadované směrnicí jsou shromažďovány a jsou k dispozici ve formě vhodné pro vyhodnocení a pro konečné předání Evropské komisi.
2. Tam, kde je monitorování plnění povinností vyplývajících ze směrnice prováděno více institucemi, musí být zřízen i harmonizovaný vnitřní informační systém, pomocí něhož lze zajistit, že příslušná data budou ve srovnatelném formátu skutečně dostupná úředním osobám odpovědným na úrovni státu za předávání zpráv Komisi.
3. Je třeba stanovit příslušné odpovědnosti za přípravu zpráv, určit časový rozvrh jejich přípravy a termín dokončení a předání zprávy.

A.4 Evropská agentura pro životní prostředí

Nařízením EHS/1210/90 je zřízena **Evropská agentura pro životní prostředí** (*European Environmental Agency - EEA*) s cílem zajistit Evropské unii a jejím členským státům informace o životním prostředí na celoevropské úrovni. V současné době probíhá revize tohoto nařízení a byl již připraven návrh na jeho doplnění, viz COM(97)282 final z 13.06.1997.

Požadavky na implementaci

1. Nařízení nemohou být transponována do národního právního systému.
2. EEA a členské státy spolupracují při monitorování a hodnocení životního prostředí a při přípravě zpráv o stavu životního prostředí. K tomu účelu musí být k dispozici především vhodné monitorovací metody. Proto je nutno zřídit či ustavit a též náležitě technicky vybavit oprávněné instituce, které se činnosti EEA účastní. To může být s výhodou učiněno již před přistoupením státu k EU, neboť EEA nyní rozvíjí i program spolupráce s třetími zeměmi.

4.5 LIFE

Nařízením EHS/1973/92 byl zřízen finanční nástroj pro životní prostředí známý jako LIFE. Jeho smyslem je podpora činností k aplikaci zásady „znečišťovatel platí“ a zásady subsidiarity. Z fondu LIFE lze hradit pouze část nákladů na projekt.

Požadavky na implementaci

1. Nařízení nemůže být do národního právního řádu transponováno. LIFE je grantový program, řízený Evropskou komisí.

B. Kvalita ovzduší

Vzdušné polutanty mají svůj původ v nejrůznějších zdrojích, mobilních i stacionárních. Tento oddíl pojednává o legislativě **k hodnocení a řízení kvality ovzduší obecně** a o legislativě ke kontrole **emisí z mobilních zdrojů**, tj. vznikajících provozem motorových dopravních prostředků a spalováním pohonných hmot.

Legislativa kontrolující **emise ze stacionárních zdrojů** je pojednána jednak v *oddíle F*, který se zabývá emisemi původem z výrobních závodů a z energetiky, jednak v *oddíle C*, zaměřeném na emise ze spaloven odpadu.

Nová rámcová směrnice ke kvalitě ovzduší (*Air Quality Framework Directive*), která v sobě spojuje kontrolu emisí s plněním požadavků stanovených na celkovou kvalitu ovzduší, má především poskytnout členským státům základ pro vypracování komplexní strategie řízení kvality vnějšího ovzduší. Plné zamýšlené účinnosti této směrnice bude dosaženo až po přijetí a vstupu v platnost jí následujících jejích dceřiných směrnic. Ty by měly mj. nahradit tři doposud platné směrnice obsahující kvalitativní normy pro oxid siřičitý a pro částice, pro olovo a oxid dusný. Podle směrnice ke znečištění ovzduší troposférickým ozonem musí členské státy zřídit **sít' pro monitorování přítomnosti a obsahu ozonu v ovzduší**.

Několik směrnic zavádí kontrolu **emisí z motorových vozidel a pohonných hmot** prostřednictvím požadavků na technické vybavení dopravních prostředků a stanovením limitů pro obsah takových látek jako je olovo či síra v pohonných hmotách. Další směrnice, která je připravená k brzkému přijetí, se týká emisí z pohonů mobilních strojních zařízení.

B.1. Rámcová směrnice ke kvalitě ovzduší

Záměrem směrnice 96/62/ES, k hodnocení a řízení kvality vnějšího ovzduší, známější jako „rámcová směrnice ke kvalitě ovzduší - *Air Quality Framework*“, je určit hlavní zásady společné strategie, s jejíž pomocí by bylo možné

- definovat a stanovit kvalitativní cíle pro vnější ovzduší na úrovni celé Unie a tím pomoci odstranit či zmenšit nepříznivé účinky na lidské zdraví a na životní prostředí, či ukázat cestu jak těmto účinkům předcházet,
- hodnotit kvalitu vnějšího ovzduší v členských státech pomocí týchž metod a kritérií,
- připravit odpovídající a veřejně dostupnou informaci o kvalitě vnějšího ovzduší a zajistit, aby se tato informace dostala do povědomí veřejnosti např. pomocí určité stupnice prahových hodnot (stupňů znečištění) ap.,
- pečovat o zachování kvality ovzduší v místech, kde je vyhovující a zlepšovat ji v ostatních případech.

Členské státy jsou odpovědné za

- implementaci směrnice,
- za vyhodnocování kvality ovzduší,
- za zajištění odpovídající přesnosti měření,
- za schvalování měřících přístrojů,
- za analýzu metod používaných k hodnocení kvality,
- za koordinaci prací na svém území k zajištění kvality ovzduší, prováděných jako součást komunitárních programů organizovaných Komisí.

Rámcová směrnice stanoví základní parametry řízení pro klíčové polutanty i v soukromém sektoru. Pomocí další směrnice, která bude přijata jako důsledek směrnice rámcové a nahradí směrnice dosud platné (viz dále), budou stanoveny i nové normy pro oxid siřičitý a pro částice, pro olovo a pro oxidy dusíku.

Pro jednotlivé polutanty budou během deseti až patnácti let prostřednictvím dceřiných směrnic směrnice rámcové stanoveny optimální kvalitativní limity, jejich povolené tolerance, postupy hodnocení a požadavky na informace, které musí být obsaženy v povinných pravidelně předkládaných hlášeních (zprávách). První z těchto směrnic, které se mají týkat NO₂, SO₂ /částic a olova, by měly být přijaty Komisí na podzim 1997.

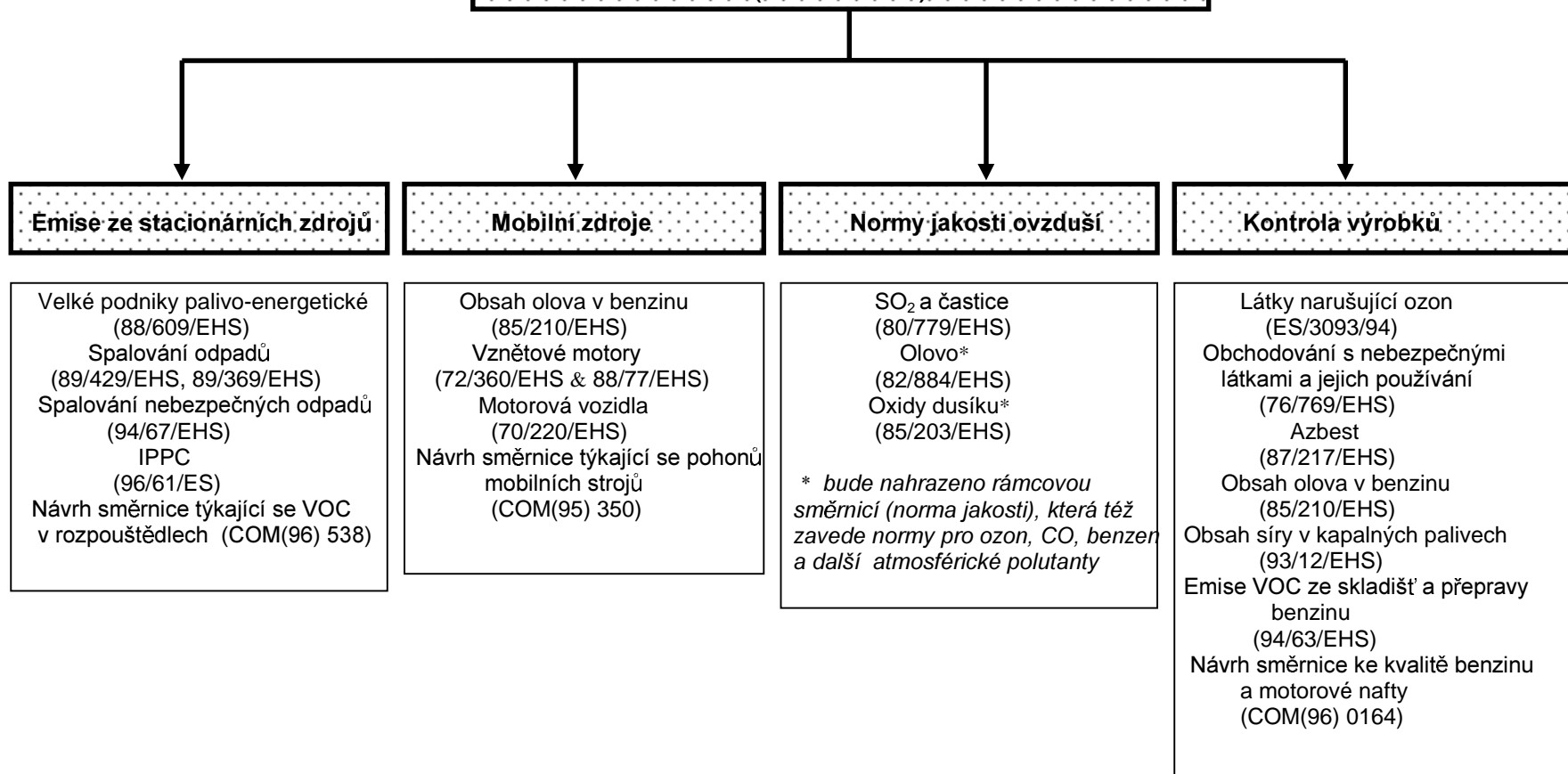
Jsou - li již k dispozici limity a výstražné prahové hodnoty, je možno podle nich kvalitu okolního ovzduší hodnotit. Pro oblasti, kde jsou stanovené limity překračovány, je nutno zpracovat akční plány. Veškerá opatření musí být založena na integrovaném přístupu k ochraně životního prostředí, tj. musí sledovat současně ochranu ovzduší, vody i půdy před znečištěním. Pro přijetí a posouzení účinnosti opatření je třeba ovšem stanovit i časový horizont. Veřejnost musí být informována vždy, kdy jsou výstražné prahové hodnoty znečištění překročeny.

Požadavky na implementaci

1. Naplnění požadavků směrnice předpokládá ve všech případech existenci odpovídajícího administrativního systému, dostatečný stupeň vědeckého poznání a režim řízení kvality ovzduší založený na technické normalizaci a standardizaci kvality ovzduší.
2. Státy by v první řadě měly důkladně porovnat požadavky rámcové směrnice s povinnostmi vyplývajícími z jejich platných národních zákonů, správních postupů, politik a strategií. Dále by měly zvážit veškeré používané i směrnici vyžadované metodiky pro hodnocení kvality, reálnou dostupnost všech Přílohou IV směrnice vyžadovaných informací a veškeré prostředky, které jsou ke zlepšení kvality ovzduší již k dispozici. Na základě této inventury pak by měly určit i nezbytné změny.
3. Velmi často je třeba zavést nové způsoby komunikace : Konzultace mezi odpovědnými institucemi (osobami), porovnání a sjednocení metodik měření a monitorování, jednotnou formu hlášení.

RÁMCOVÁ SMĚRNICE K OVZDUŠÍ (96/62/ES)

4. Všechny laboratoře musí být akreditovány podle evropských norem pro zajištění kvality (*quality assurance*). Laboratoře i měřicí stanice musí být pravidelně podrobovány systematické vnitřní kontrole kvality.

5. Pro ty oblasti, v nichž je kvalita ovzduší obzvláště špatná, je nutno připravit plány k jejímu zlepšení a tyto plány musí obsahovat i časové limity pro postupně dosahované kvalitativní cíle. Opatření navrhovaná těmito plány by se měla týkat především kontroly či omezení činností majících podíl na překračování limitů znečištění, jako je např. doprava motorovými vozidly apod.

6. Při implementaci směrnice jsou nevyhnutelné konzultace se zástupci průmyslu a dalších zájmových skupin, a to zvláště při přípravě plánů k ozdravení ovzduší. Smyslem těchto konzultací je, aby proces k dosažení úplné shody s předepsanými kvalitativními ukazateli proběhl co nejnázem.

B.2 Současné normy pro kvalitu ovzduší, které budou postupně nahrazeny hodnotami z dceřiných směrnic rámcové směrnice

Oxid siřičitý a suspendované částice

Směrnice 80/770/EHS, týkající se limitních a směrných hodnot pro oxid siřičitý a suspendované částice, zavádí roční a zimní závazné limity a nezávazné směrné hodnoty pro obsah oxidu siřičitého a suspendovaných částic v atmosféře. Jejím hlavním záměrem je chránit lidské zdraví, proto jsou limitní hodnoty založeny na doporučeních Světové zdravotnické organizace (*WHO - World Health Organisation*).

Požadavky na implementaci

1. Státy musí nejprve vyhodnotit, zda mají k dispozici dostatek funkčních měřicích stanic v místech, kde lze předpokládat nejzávažnější znečištění. Tyto měřicí stanice musí být schopny pracovat na základě referenčních metod pro vzorkování a analýzu oxidu siřičitého a vzdušné suspenze částic. Nelze vyloučit, že bude zapotřebí i dalších doplňkových měřicích stanic.

2. Je nutno zavést vhodné postupy, na jejichž základě je možno naměřená data v rámci státu shromáždit a připravit je pro zprávu Komise.

3. Dále je nutno připravit postupy, které zajistí, že v případě překročení limitních hodnot uvedených v Příloze I směrnice, bude jednat Komise, jednak budou připraveny plány pro postupné zlepšování ovzduší v oblastech, ve kterých k překročení dochází.

Olovo

Směrnice Rady 82/884/EHS sice předepsala za účelem ochrany lidského zdraví maximální limitní hodnoty pro koncentrace olova ve vzduchu, nicméně nedostatečné technické, vědecké a informační zázemí v době přijetí směrnice nepostačovalo ke stanovení limitních hodnot ve vztahu k ochraně životního prostředí.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí nejdříve vyhodnotit, zda mají k dispozici dostatek funkčních měřících stanic v těch místech, kde může být expozice jednotlivců dlouhodobá a spojitá, a kde je pravděpodobnost, že prahové limitní hodnoty budou překročeny. Tyto stanice musí být schopny pracovat na základě shodných či porovnatelných metod vzorkování a analýzy.
2. Musí být stanoveny postupy, na jejich základě budou data v rámci celého státu shromažďována a připravena pro výroční zprávu Komisi.
3. Dále je nutno přijmout vhodné postupy pro případ překročení limitů, tj. že bude informována Komise a připraveny plány k postupnému zlepšení kvality ovzduší v oblastech, v nichž k překročení došlo. To mj. vyžaduje, aby byly zjištěny hlavní zdroje znečištění a vyhodnoceny veškeré možnosti ke snížení emisí z těchto zdrojů.

Oxid dusný

Směrnice 85/203/EHS stanoví za účelem ochrany lidského zdraví závazné limitní hodnoty a za účelem zlepšení ochrany lidského zdraví a jako dlouhodobě působící příspěvek k ochraně životního prostředí i nezávazné směrné hodnoty. Smyslem stanovení směrných hodnot je získat referenční body pro zřízení zvláštního režimu v těch oblastech, které členské státy samy určí.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí především zhodnotit, zda mají k dispozici dostatek funkčních měřících stanic v těch místech, v nichž je pravděpodobnost překročení limitů vysoká.
2. Musí být stanoveny postupy, na jejichž základě budou data v rámci celého státu shromažďována a připravena pro zprávu Komisi, kterou je nutno podat každoročně do šesti měsíců po ukončení kalendářního roku.
3. Dále musí být stanoveny postupy, které zajistí, že v případě překročení limitních hodnot bude o tom Komise informována a že budou zpracovány plány pro postupné zlepšení kvality ovzduší v oblastech, v nichž k překročení došlo.

Znečištění troposférickým ozonem

Vzhledem k tomu, že všeobecně v Evropské unii vzrůstá koncentrace ozonu v přízemní vrstvě, a to především v důsledku provozu motorových vozidel, požaduje směrnice 92/72/EHS na členských státech, aby zřídily síť pro monitorování tohoto ozonu. Dále směrnice zavádí pro obsah ozonu prahové hodnoty s cílem chránit lidské zdraví a rostlinnou vegetaci a od každého z členských států vyžaduje, aby v případě překročení těchto prahových hodnot upozornil a varoval své občany. O překročení prahových hodnot musí být informována v měsíčních intervalech i Komise.

Během roku 1998 zamýšlí Komise předložit v kontextu rámcové směrnice návrh nové směrnice, která by stanovila limitní a cílové hodnoty pro troposférický ozon a zároveň požadovala velmi podrobné

monitorování jevu. Předpokládá se, že tato zamýšlená nová směrnice postupně nahradí směrnicí 92/72/EHS.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí nejprve zhodnotit, zda mají dostatek funkčních měřicích stanic v těch místech, kde lze předpokládat překračování prahových hodnot. Tato místa musí být vybrána podle Přílohy II a příslušné stanice musí pracovat na základě referenčních analytických metod podle Přílohy V. Nelze vyloučit, že bude zapotřebí zřídit další stanice.
2. Je nutno připravit postupy, pomocí nichž bude zajištěno, že v případě překročení koncentrací bude podle Přílohy IV informována veřejnost a že nejpozději do konce následujícího měsíce obdrží příslušnou zprávu i Komise.
3. Je nutno zavést dále postupy, které dovolí shromáždit získaná data na úrovni celého státu a připravit výroční zprávu pro Komisi.

B.3 Emise z mobilních zdrojů

Lehká motorová vozidla

Základní směrnice 70/220/EHS stanoví technické požadavky na stav vozidla a limitní hodnoty pro oxid uhelnatý a emise nespálených uhlovodíků z pohonů motorových vozidel. Původní požadavky směrnice byly během více než 25 let její platnosti podstatně zpřísněny prostřednictvím doplňujících a pozměňujících směrnic. Původně stanovené limitní hodnoty byly poprvé sníženy směrnicí 74/290/EHS. Směrnicí 77/102/EHS byly doplněny limity pro oxidy dusíku. Limitní hodnoty pro tyto tři typy polutantů byly postupně snižovány směrnicemi 78/665/EHS, 83/351/EHS a 88/76/EHS, dále pak byly směrnicí 88/436/EHS zavedeny limitní hodnoty pro emise částic ze vznětových (diesel) motorů. Přísnější evropské normy pro emise plyných polutantů z motorových vozidel s objemem motoru pod 1400 cm³ byly zavedeny směrnicí 89/458/EHS a směrnicí 91/441/EHS byly rozšířeny i na osobní automobily bez ohledu na objem jejich motoru. Tato směrnice obsahuje též požadavky na emise působené výparem, týká se odolnosti (trvanlivosti) součástí vozidla přicházejících do styku s emisemi a zavádí přísnější normy pro částicové emise z vozidel, která mají vznětový (diesel) motor.

Směrnice 94/12/ES pak zavádí přísnější limity pro všechny polutanty a upravuje postup pro určení typu vozidla. Přijetím směrnic 93/59/EHS a 96/69/ES podléhají i osobní automobily pro více než šest osob a s maximální hmotností 2500 kg, lehká nákladní vozidla a taková další vozidla, která dříve podléhala méně přísným omezením, stejným normám jako osobní automobily, s některými dalšími specifickými podmínkami pro jednotlivé typy vozidel.

Program „Auto-Oil“

Směrnice 94/12/ES požaduje, aby Komise navrhla normy, které by vstoupily v platnost po roce 2000 a zavedly zcela nový přístup k řešení problému emisí z mobilních zdrojů : Má být založen na všestranném komplexním posouzení poměru přínosů opatření, přijatých ke snížení emisí ze silniční

dopravy, k nákladům, které je nutno na zavedení těchto opatření vynaložit. Kromě přísnějších emisních limitů by se tento návrh měl zaměřit i na další doplňující opatření, jako je zvýšení kvality paliv, posílení systému kontrol a zlepšení údržby aut. Tento návrh by již měl vycházet z kritérií, na jejichž základě lze posoudit kvalitu ovzduší, a s nimi spojených kvantitativních cílů ke snížení emisí. Měl by brát v úvahu výsledky vyhodnocení poměru nákladů na zavedení jednotlivých souborů opatření a skutečných přínosů těchto opatření, kromě jiného i takových, jako je řízení silničního provozu, posílení městské hromadné dopravy, využití nových technologií k pohonu vozidel a používání alternativních pohonných hmot. K tomuto účelu nezbytný základní výzkum a technologický vývoj byly předmětem celoevropského programu s názvem Auto-Oil (*European Auto - Oil Programme*).

Návrh obdobného obsahu, COM/96/0163 (COD), k doplnění směrnice 70/220/EHS, k emisím z lehkých nákladních motorových vozidel, byl předložen v červnu 1996 a nyní je projednáván Evropským parlamentem a Radou.

Zároveň byl Komisi předložen i návrh další směrnice, COM/96/ 0164 (COD), obsahující požadavky na zkvalitnění pohonných hmot pro motorová vozidla. Tento návrh je v současnosti též projednáván Evropským parlamentem a Radou (viz oddíl B.7).

K tomu, aby bylo možné skutečně splnit kritéria pro kvalitu ovzduší, stanovená v rámci programu „Auto-Oil“, je ovšem třeba dalších opatření, která budou na základě podrobných analýz poměru nákladů a skutečných přínosů přijímána především v místních podmínkách těch oblastí, které jsou nejvíce znečištěním ohroženy.

Těžká nákladní vozidla se vznětovými (diesel) motory

Směrnice 88/77/EHS stanoví požadavky na emise oxidu uhelnatého, uhlovodíků a oxidů dusíku. Směrnice 91/542/EHS původně stanovené limity zesiluje, zavádí dvoustupňové schválení způsobilosti vozidla v r. 1993 a 1996 a navíc udává limity pro emise částic. Na základě další doplňující směrnice 96/1/ES je možno získat jisté úlevy pro emise částic z menších motorů. Stejně jako pro vozidla diskutovaná v předchozím oddíle se připravuje nová směrnice, která by od r. 2000 zavedla přísnější omezení i pro tento druh vozidel.

Emise z motorových pohonů mobilních strojů

V současné době je na půdě Evropského parlamentu a v Radě projednáván návrh COM 95/350 (COD) na novou směrnici, která by stanovila emisní požadavky na oxid uhelnatý, uhlovodíky, oxidy dusíku a částice ze vznětových (diesel) motorů používaných jako pohon mobilních strojů. Lze očekávat brzké přijetí tohoto návrhu.

Kouřové emise ze vznětových (diesel) motorů používaných v dopravních prostředcích a u zemědělských a lesnických traktorů

Směrnice 72/306/EHS a 77/537/EHS stanovují normy pro maximální objem kouřových výfukových plynů u vznětových motorů. Hlavním cílem stanovení těchto norem je získání referenčních hodnot pro zkoušky způsobilosti k silničnímu provozu (viz předchozí odstavce).

Požadavky na implementaci

1. Státy především musí určit instituce či osoby odpovědné za typová schvalování vozidel podle směrnice 70/156/EHS a jejich doplňků.
2. Tam, kde je to potřebné, mohou tyto instituce delegovat provedení nutných technických kontrol a další technické činnosti na akreditované technické služby se sídlem v kterémkoliv členském státě.
3. O radu, jak postupovat při vytvoření skutečně funkční a dostačující sítě administrativních orgánů, technických kontrol a souvisejících technických služeb, by v případě potřeby měly být požádány především ty členské státy, které mají rozvinutý a silný automobilový průmysl.

Směrnice ke zkoušení emisí vzhledem ke stanovení způsobilosti vozidel k silničnímu provozu

Směrnice 77/143/EHS, ke zkouškám způsobilosti k silničnímu provozu pro motorová vozidla a jejich přívěsy, ve znění upraveném směrnicí 92/55/EHS, požaduje, aby součástí pravidelných kontrol způsobilosti vozidel k silničnímu provozu byly i zkoušky emisí CO a poměru vzduch-palivo u vozidel s naftovými pohony. Je vyžadována i kontrola průzračnosti výfukových plynů ze vznětových motorů.

Požadavky na implementaci

1. Testy způsobilosti k silničnímu provozu musí být vykonány státním či veřejným orgánem, který byl tímto úkolem ze strany státu pověřen anebo institucemi, které jsou státem určeny a přímo kontrolovány. V tomto případě to mohou být i soukromé instituce.
2. Členské státy musí při těchto zkouškách zajistit maximální objektivitu posuzování a to zvláště v těch případech, kdy se instituce pověřené kontrolou vozidel zabývají v rámci své pracovní činnosti i jejich opravami.
3. Radu je nejlépe hledat u členských států (jejich pověřených institucí), které mají zkoušky tohoto druhu zavedeny delší čas a tudíž získaly již i mnoho zkušeností s jejich prováděním.

Rámcová směrnice k ovzduší - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s existujícími národními zákony a dalšími opatřeními.
- Stanovit, kde zákonná norma chybí.
- Jak tyto mezery zaplnit - volby :
  - prostřednictvím jednoho zákona týkajícího se kvality ovzduší (zákon o ovzduší),
  - prostřednictvím doplnění zákona o životním prostředí,
  - doplněním více zákonů.

Příslušné oprávněné úřady (institute)

- Určit instituce, jímž přísluší rozhodování v právních a administrativních záležitostech.
- Příslušná instituce s celostátní působností bude podávat o postupu implementace zprávy Komisi.
- Stanovit potřeby monitorování a instituce, které zajistí jejich naplnění.
- Stanovit plánovací mechanismy a postupy kontroly implementačního procesu.
- Zajistit průhlednost rozhodovacího procesu, možnost odvolání proti rozhodnutí a možnost revize rozhodnutí.
- Všude, kde je to zapotřebí, připravit plány k ozdravení ovzduší.

Je nutno ověřit

- zda je zajištěno monitorování implementace, posouzení dostatečné shody předpisů, postup vynucování a podávání zpráv o implementaci,
- zda jsou plněny i časové cíle pro dosažení limitních kvalitativních hodnot,
- zda jsou pro veřejnost dostupné veškeré informace týkající se překročení limitů.

Zavádění norem kvality

- Je nutno sledovat vývoj kvalitativních cílů EU pro 14 polutantů ve směrnici vyjmenovaných.
- Časové limity pro implementaci se u jednotlivých polutantů liší, jsou v rozmezí od 10 do 15 let.
- Je nutno dobře rozlišovat mezi dlouhodobě přípustnými limity a hodnotami, které lze připustit pouze dočasně. Cílem musí být dosažení hodnot dlouhodobě přípustných.
- Stále a pečlivě monitorovat shodu předpisů.

Účastníci procesu

- Ještě předtím než bude zákon vytvořen, je třeba dát všem dotčeným možnost se k němu vyjádřit : místní správě a samosprávě, příslušným ministerstvům (např. Ministerstvu dopravy), představitelům průmyslu, široké veřejnosti
- Všechny zákony a s nimi související vyhlášky či jiná opatření musí být široce dostupné veřejnosti
- Limity týkající jakosti vnějšího ovzduší se musí pro průmysl stát součástí souboru jeho plánovacích nástrojů

Finanční zabezpečení

- Členské státy zajistí chod institucí oprávněných k vydávání povolení, k monitorování a kontrole.
- Průmyslové podniky, jichž se směrnice týká, si zajistí i prostředky na dosažení plné shody s přijatými předpisy.

B.4 Emise těkavých organických sloučenin

Cílem směrnice 94/63/ES je zavést kontrolu emisí těkavých organických sloučenin (*volatile organic compounds - VOC*) vznikajících při skladování benzínu a při jeho distribuci do čerpacích stanic.

Kontrola se týká veškerých provozních operací a technologie skladování a přepravy, prostředků silniční a vlakové přepravy i lodí používaných k tomuto účelu ve vnitrostátní vodní přepravě mezi jednotlivými skladišti či mezi skladišti a čerpacími stanicemi. V současné době je obsah jednotlivých článků této směrnice revidován a doplňován.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí přijmout příslušné zákony a zavést systém monitorování a vynucování podporující dodržování limitů pro benzinové páry uvedených ve směrnici. Opatření se týkají skladovacích tanků i mobilních kontejnerů, nákladních aut, vlaků a lodí vnitrostátní vodní přepravy.
2. Aby příslušné oprávněné instituce mohly monitorovat plnění požadavků této směrnice ve všech skladištích i u čerpacích stanic, a aby bylo možno kontrolovat i dopravní motorové a vodní prostředky, je nutno připravit pro tento účel celostátně harmonizovaný prováděcí postup.
3. Státy musí přijmout řadu opatření technického charakteru i z oblasti řízení k zajištění minimalizace ztrát benzínu výparem při veškerých operacích ve skladištích, na čerpacích stanicích i během přepravy.
4. Vzhledem k povaze problému lze před přijetím jakýchkoliv opatření doporučit konzultace se zástupci průmyslu a dalších zájmových skupin.

B.5 Obsah olova v benzínu

Směrnice 85/210/EHS, k obsahu olova v benzínu, vyzývá členské státy, aby snížily povolený obsah olova na 0.15 g Pb/l v co nejkratší možné době. Státy dále musí zajistit dostupnost a rovnoměrnou distribuci bezolovnatého benzínu o obsahu Pb pod 0.013 g /l. Obsah benzenu jak u olovnatého tak u bezolovnatého benzínu nesmí překročit 5.0 %. Stojany s bezolovnatým benzinem musí být u benzinových pump jasně označeny. Státy mohou zakázat prodej olovnatého benzínu s nižším než předepsaným oktanovým číslem.

Požadavky této směrnice budou od roku 2000 nahrazeny požadavky směrnice nové, týkající se kvality benzínu a motorové nafty. V současné době je tato směrnice ve formě návrhu (COM 96/0164 (COD), viz B.7).

Požadavky na implementaci

1. K tomu, aby státy mohly testovat obsah olova a benzenu a ukládat případné pokuty, musí mít k dispozici jak dostatečný administrativní aparát, tak vhodné metodiky pro vzorkování a interpretaci výsledků. Aby mohl být harmonizován příslušný zkušební postup na úrovni celého státu, musí existovat povinnost stejného značení a kontrola této povinnosti musí být zajištěna ústřední oprávněnou institucí.

2. Aby požadavky směrnice byly skutečně plněny, musí být stanoveny příslušné cíle jak pro výrobní sektor (v rámci státu), tak pro instituce zabývající se monitorováním působnosti předpisů. Z toho vyplývající pravidelné kontroly mohou být doplněny u dovozů kontrolami náhodnými při přechodu hranic anebo přímo u jednotlivých čerpacích stanic.

3. Státy by měly způsob a postup implementace předem diskutovat se zástupci petrochemického průmyslu a s dalšími zájmovými skupinami.

B.6 Obsah síry v kapalných palivech

Směrnice 93/12/EHS, k obsahu síry v určitých kapalných palivech, stanoví limity pro obsah síry v motorové naftě a v topných olejích. Motorová nafta se používá jako pohonná hmota v některých dopravních prostředcích. Lehké topné oleje jsou používány v dopravních prostředcích, k topení, dále v průmyslu a pro účely námořní dopravy.

Předpisy týkající se motorové nafty pro vznětové motory budou nahrazeny předpisy navrhované nové směrnice (návrh COM 96/0164 (COD)), ke kvalitě benzínu a motorové nafty, viz B.7.

Pro lehké a těžké topné oleje je v současné době připravován návrh revize směrnice 93/12/EHS, což ovlivní nakládání s lehkými i těžkými topnými oleji.

K omezení znečištění působeného oxidem siřičitým, zvláště pak s ohledem na jeho možné vysoké koncentrace v přízemní vrstvě v městské zástavbě, navrhuje směrnice maximální váhové limity pro síru přítomnou v lehkých topných olejích i v motorové naftě. Do budoucna se uvažuje o dalším snížení váhových limitů pro síru a s tím spojených emisí pro všechny vznětové motory¹³. Směrnice se netýká lehkých olejů určených k dalšímu zpracování a olejů, které tvoří obsah nádrží vozidel překračujících hranice mezi členskými státy EU a státem mimo EU. Nové limity pro obsah síry v motorové naftě budou zavedeny v rámci programu Auto-Oil.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí mít k dispozici odpovídající administrativní aparát, funkční metodiky pro vzorkování a statistické zpracování výsledků, pro zjišťování obsahu síry a též vhodný mechanismus pro vynucování plnění.

2. Před výběrem metod implementace by měly proběhnout konzultace se zástupci průmyslu a dalších zájmových skupin. Takový postup může celý proces usnadnit.

---

¹³ Komise již navrhla strategii k boji proti acidifikaci půdy a vody (COM (97) 88 final). Její součástí je i přijetí legislativy omezující obsah síry v palivech. Stropem pro obsah síry by od r. 2000 mělo být 1 %.

Směrnice k emisím z motorových vozidel - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec	Příslušné oprávněné úřady (instituce)	Nutno ověřit
<ul style="list-style-type: none"> • Porovnat požadavky směrnice a obsah již existujících národních zákonů. • Ukázat na legislativní mezery. • Zvolit jednu z možností : <ul style="list-style-type: none"> - použít jen jeden hlavní legislativní nástroj (zákon o motorových vozidlech) - upravit příslušně veškerou relevantní legislativu (zákon o životním prostředí, zákon o ovzduší apod.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Příslušný oprávněný úřad (instituce) musí přijmout odpovědnost za stanovení jednotných emisních limitů a za jejich dodržování, dále za administraci příslušných daní a poplatků. • Místní oprávněné instituce by měly zajistit emisní monitorování a vynucování plnění předpisů. • Příslušné instituce s celostátní působností musí zajistit povinnost podávání zpráv Komisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • zda je vytvořen takový regulační režim, který bere v úvahu předpokládanou frekvenci používání opatření k omezení emisí, • zda klíčová opatření zahrnují i legislativní aparát pro snížení emisí, opatření z oblasti daňových úlev, podpory nových technologií, inspekce a pravidelné technologické kontroly, • existenci opatření k provádění monitoringu a vynucování na místní úrovni.
<p>Postupy k ověřování shody</p> <ul style="list-style-type: none"> • V národních centrech pro schvalování nových požadavků na vozidla musí být kvalifikovaný a patřičně oprávněný personál • Příslušné oprávněné instituce musí zajistit shodu mezi jednotlivými certifikáty týkajícími se emisí (i ve výrobním cyklu) • Kontroly čerpacích stanic se musí týkat i velikosti koncových čerpacích zařízení, nakládání s benzinovými výpary při přečerpávání do podzemních tanků a musí být kontrolováno i oktanové číslo benzinů 	<p>Účastníci procesu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ještě před stanovením vhodného režimu je třeba dostatečně konzultovat hodnoty emisních norem, možnosti nových technologií, technické požadavky vyplývající z nových předpisů a postupy ověřování shody se všemi, jichž se proces týká. • Mezi účastníky procesu patří všichni, kteří se v malém či ve velkém podílejí na výrobě, zpracování a distribuci nafty a benzinu, výrobci a prodejci motorových dopravních prostředků, další dotčená ministerstva (např. Ministerstvo dopravy), nevládní organizace a další zájmové skupiny. • Je nutno vytvořit kanály pro pravidelnou komunikaci s veřejností 	<p>Finanční zabezpečení</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povinností vlády je ustavit příslušné oprávněné instituce a veškerou administrativní podporu pro jejich činnost, zřídit veřejné komunikační kanály a zajistit dostatek informací i pro průmysl, včetně odborného poradenství. • K podpoře inovací a snižování emisí lze zvážit možnost daňových úlev. • Výrobci a prodejci vozidel platí za certifikaci ověření shody a za příslušné kontroly. • Vlastníci vozidel kryjí v rozumné míře náklady kontroly jednotlivých vozidel ve smyslu ověřování shody s platnými předpisy.

B.7 Návrh směrnice ke kvalitě benzinu a paliv pro vznětové motory

Navrhovaná směrnice, COM 96/0164 (COD), o které se předpokládá, že vstoupí v platnost 1. ledna 2000, specifikuje požadavky na kvalitu benzinu a pohonných hmot pro vznětové (diesel) motory. U benzinu bude stanoven obsah benzenu, síry, aromatických uhlovodíků, kyslíku a některé charakteristiky destilačního procesu. U pohonných hmot pro vznětové (diesel) motory půjde o kontrolu hustoty, cetanového čísla a obsahu síry. Do června 1999 by Komise měla připravit další návrh, který by upravoval charakteristiky pohonných hmot od roku 2005.

C. Nakládání s odpady

Základem systému pro nakládání s odpady je **rámcová směrnice k odpadům** a ji doplňující **směrnice k nebezpečným odpadům**. Na tyto směrnice navazují dvě skupiny specificky zaměřených směrnic : První skupina obsahuje směrnice, jejichž požadavky souvisejí s povoláním **provozu zařízení ke zneškodňování odpadů**. Druhá skupina se týká nakládání se **zvláštními druhy odpadů**, jako jsou např. oleje, obaly či baterie. Pravidla týkající se zásilek odpadů jsou obsahem **nařízení k zásilkám odpadů**.

C.1 Rámcová směrnice k odpadům

Směrnice Rady 75/442/EHS, ve znění doplněném směrnicí Rady 91/156/EHS, vytváří základní rámec pro nakládání s odpady v Evropské unii. Směrnice požaduje, aby členské státy zajistily, že odpad bude zhodnocen či zneškodněn, aniž by to ohrozilo lidské zdraví či způsobilo újmu životnímu prostředí. Členské státy jsou povinny zakázat nekontrolované odhazování, kupení či likvidaci odpadu.

Směrnice obsahuje základní definice relevantních pojmů, jako je „odpad -waste“, „zneškodňování - disposal“ a „obnova užitných vlastností (zhodnocení) - recovery“, a slouží jako základní rámec i pro legislativu Společenství pro oblast nakládání s odpady. Nikoliv vyčerpávající seznam odpadů, známý jako Evropský katalog odpadů (*European Waste Catalogue*), byl v důsledku přijetí této směrnice zpracován ve formě rozhodnutí Komise 94/3/ES.

Směrnice stanoví hierarchii zásad, podle nichž členské státy mají za hlavní prioritu pro tuto oblast považovat předcházení vzniku odpadům či snižování jejich objemu a nebezpečnosti. Tam, kde to prozatím nelze učinit, musí členské státy podporovat obnovu užitných vlastností odpadu prostřednictvím operací vedoucích k recyklaci odpadu. Zneškodnění odpadu skládkováním či spalováním bez energetického využití je až na nejnižším stupni hierarchie možností nakládání s odpady.

Členské státy jsou žádány, aby zřídily dostatečnou a integrovanou síť zařízení ke zneškodňování odpadů, která by umožnila Společenství, aby se jako celek stalo ve zneškodňování odpadů soběstačným. Členské státy by se měly postupně snažit o soběstačnost i jednotlivě. Ve shodě se zásadou „znečišťovatel platí“ vyžaduje tato směrnice, aby náklady na zneškodňování odpadů nesl jejich původce či vlastník.

Dále směrnice požaduje, aby příslušné k tomu oprávněné národní instituce vypracovaly plány pro nakládání s odpady, které by vycházely z rozdělení odpadů určených ke zneškodnění či k opětovnému využití podle druhu, množství a původu. Tyto plány by se měly soustředit i na identifikaci vhodných lokalit či technologických zařízení k nakládání s odpady, s důrazem na odpady zasluhující zvláštní pozornost (nebezpečné, malá množství apod.).

Aby bylo zajištěno nakládání s odpady ve smyslu této směrnice, musí příslušné národní instituce stanovit postupy pro kontrolu zřizování a provozu podniků a zařízení ke zneškodňování či využívání

odpadů. Podniky a osoby zabývající se sběrem a přepravou, anebo působící ve funkci oprávněných obchodníků s odpady, nemusí mít pro tuto činnost povolení, ale podléhají registraci u příslušných národních úřadů. Aby bylo možno provádět kontrolu všech těchto povinností a závazků, vyžaduje směrnice od operátorů zařízení k nakládání s odpady vedení evidence, která musí být příslušným oprávněným kontrolním institucím k dispozici. Oprávněné instituce mají pak za povinnost provádět pravidelné kontroly.

Požadavky na implementaci

1. Systém EU pro nakládání s odpady předpokládá existenci odpovídajícího administrativního zabezpečení, a to jak na úrovni státu, tak na úrovni regionální a místní. Dále předpokládá odpovídající a dostatečnou infrastrukturu pro zabezpečení sběru, třídění, přepravy, recyklace a materiálového a energetického zhodnocení všech druhů odpadů.
2. Při přípravě národních zákonů je nutno především věnovat pozornost implementaci definic EU. Termíny jako „odpad (*waste*)“, „zneškodnění (*disposal*)“ či „obnova užitných vlastností (*recovery*)“ musí být implementovány pečlivě a přesně. Pozornost je nutno věnovat též Evropskému katalogu odpadů. Ačkoliv nepředstavuje zcela vyčerpávající seznam odpadů, jsou odkazy k němu nezbytné pro porozumění např. seznamu nebezpečných odpadů (viz poznámky pod oddílem týkajícím se směrnice Rady 91/689/EHS, k nebezpečným odpadům).
3. Na celostátní, regionální a místní úrovni musí být určeny příslušné instituce, které budou mít též technické prostředky ke kontrole nakládání s odpady vestanoveném teritoriu (v rámci státu). Základní povinností, která z této směrnice pro příslušné odpovědné instituce vyplývá, je zajistit, aby všude tam, kde odpad vzniká, byl tento buď využit anebo zneškodněn způsobem, který nepůsobí škodu na životním prostředí či neohrožuje lidské zdraví. Dále tyto instituce musí zajistit, aby nedocházelo k odhazování, nepovolenému skládkování či jinému nekontrolovanému či neřízenému způsobu zneškodňování odpadů (aby tyto způsoby zneškodňování byly zakázány).
4. Odpovědné národní instituce musí vypracovat plány pro nakládání s odpady pro jim stanovené území. Tyto plány musí vycházet z dobré znalosti odpadů na tomto území vznikajících a ze znalosti vhodných a v úvahu přicházejících možností jejich využití či zneškodnění. Musí být vypracovány co nejdříve, aby mohly sloužit jako strategická pomůcka pro další činnost.
5. Odpovědné národní instituce musí pro jim příslušné území ustavit systémy pro vydávání povolení a pro kontrolní činnost týkající se zařízení a podniků zabývajících se zneškodňováním a využíváním odpadů. Profesionální provozovatelé sběru odpadů a přepravci odpadů, stejně jako profesionální obchodníci a poskytovatelé služeb v oblasti zneškodňování a využívání odpadů musí být registrováni u příslušné národní instituce.
6. Vlastní implementace tohoto nařízení bude vyžadovat jak konzultace a spolupráci se zástupci průmyslu a spotřebitelské veřejnosti, tak nezávisle (mimo vládní úroveň) provedené hodnocení vlivů na životní prostředí podle směrnice 85/337/EHS. Široce musí být především konzultován předem jakýkoliv proces týkající se plánování v oblasti nakládání s odpady a všechny jeho kroky musí být činěny tak jasně a průhledně, jak je jen možné.
7. Měl by být vytvořen i systém opatření ekonomického charakteru, podporujících minimalizaci vzniku odpadu. Jako vhodné ekonomické nástroje lze doporučit např. daně, poplatky a zálohové systémy.

C.2 Nebezpečné odpady

Tato směrnice definuje opatření, která musí být přijata pro nakládání s nebezpečnými odpady. Musí být zároveň chápána jako doplněk opatření vyplývajících již z rámcové směrnice k odpadům. Nebezpečné odpady jsou takové odpady, které vyjmenovává rozhodnutí Rady 94/904/ES, obsahující vyčerpávající seznam nebezpečných odpadů, známý jako Seznam nebezpečných odpadů. Tento seznam vybírá z Evropského katalogu odpadů ty odpady, které je nutno považovat za nebezpečné. Seznamy příměsí a vlastností, které činí odpad nebezpečným, jsou obsaženy v přílohách této směrnice. Zjištění nebezpečných vlastností se provádí pomocí zkušebních postupů podle směrnice Rady 67/548/EHS, k aproximaci zákonů, nařízení a administrativních opatření vztahujících se ke klasifikaci, balení a označování nebezpečných látek, doplněné směrnicí Rady 79/831/EHS.

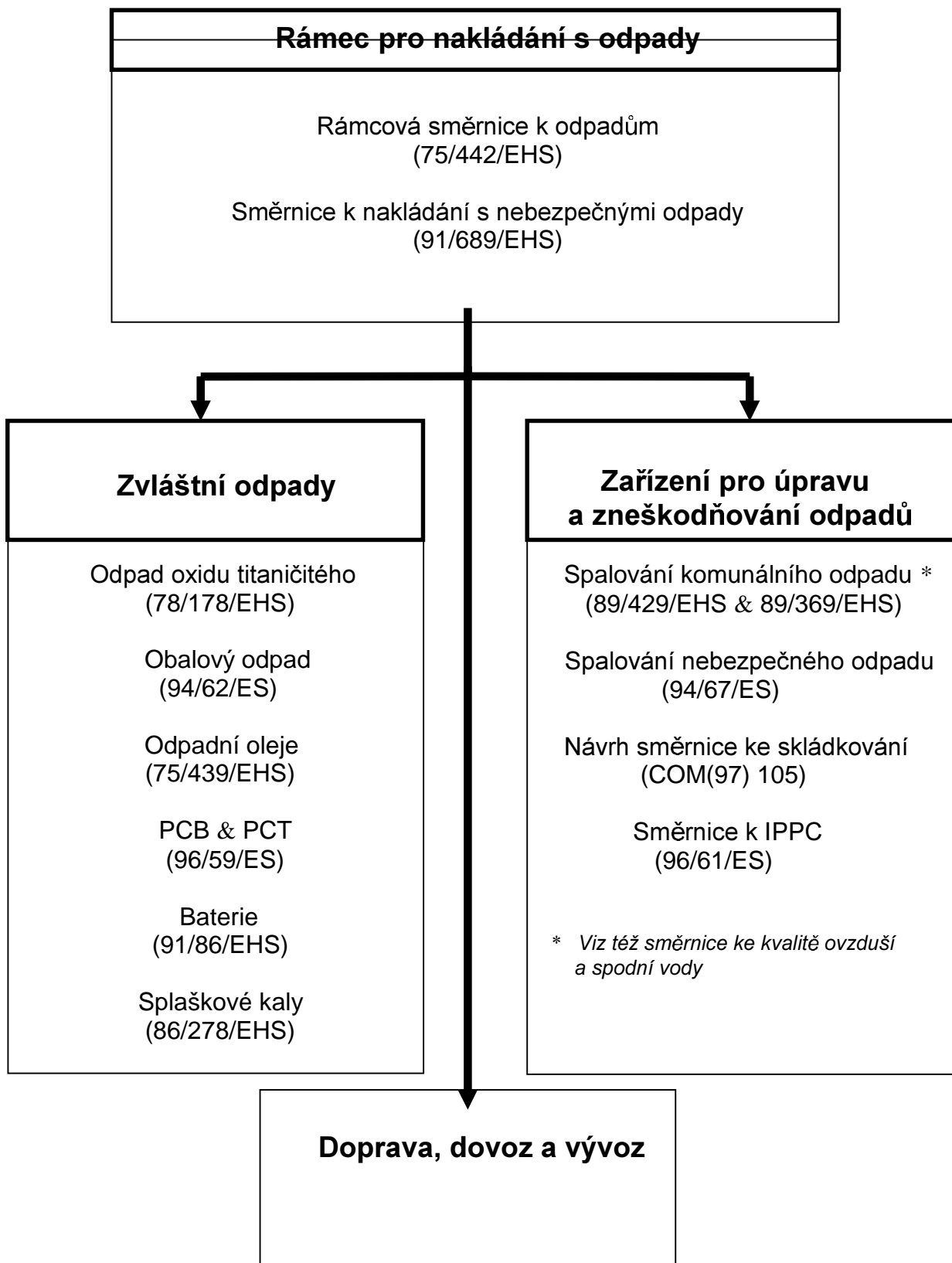
Směrnice vyžaduje, aby členské státy vypracovaly plány k nakládání s nebezpečným odpadem, buď jako součást všeobecných plánů k nakládání s odpady ve smyslu rámcové směrnice k odpadům, anebo odděleně. Členské státy jsou též žádány, aby zajistily, že každé místo, na něž jsou nebezpečné odpady umístěny, bylo registrováno a označeno, a aby nebezpečné odpady obecně byly baleny a označovány ve shodě s předpisy Společenství a s dalšími mezinárodními normami. Dále musí členské státy zajistit, aby nebezpečný odpad nebyl míšen s nebezpečným odpadem jiné kategorie či s odpadem ne - nebezpečným.

Směrnice též zpřísňuje některé kontrolní postupy a postupy udělování povolení, které jsou popsány rámcovou směrnicí, především pro ty případy, kdy podniky či zařízení zpracovávají nebo zneškodňují své vlastní nebezpečné odpady. Původci nebezpečných odpadů musí být podrobováni povinným či periodickým inspekcím. Původci nebezpečných odpadů a profesionální přepravci odpadů musí vést evidenci odpadů, s nimiž nakládají, a tuto evidenci musí předložit na vyžádání inspekčním orgánům.

Požadavky na implementaci

1. Nakládání s nebezpečným odpadem vyžaduje zvláštní a přísnější proces udělování licencí a přísnější kontrolní postupy.
2. Na úrovni každého státu by měla být stanovena pravidla zaručující správnou identifikaci a klasifikaci nebezpečného odpadu, stejně jako by měly být k dispozici metodické pokyny ke zneškodnění těchto odpadů a k jejich dalšímu využití ve shodě s požadavky zachování vysoké úrovně ochrany životního prostředí. Příslušné instituce by měly mít i technické prostředky k provádění zkoušek nebezpečnosti odpadů.
3. Pro případ nenadálých situací by měla být k dispozici dostatečná infrastruktura a technické prostředky, aby bylo možné předejít rizikům plynoucím z nedostatečně provedených operací zneškodnění či úpravy odpadů.
4. K tomu, aby bylo možné splnit i požadavek na pravidelné zasílání zpráv Komisi EU, nutno vybudovat pro celý stát centrální databanku obsahující informace o nebezpečných odpadech, o metodách nakládání s nimi a též o osobách (organizacích) oprávněných k nakládání s nimi.

NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

Zásilky odpadů (EHS/259/93)

C.3 Zásilky odpadů

Nařízením 259/93/EHS, ke kontrole zásilek odpadů a dohledu nad jejich přepravou, se v rámci Evropského společenství zřizuje systém ke kontrole pohybu odpadů. Tento systém zároveň implementuje na úrovni Společenství i Basilejskou úmluvu, rozhodnutí Rady OECD k přeshraničnímu pohybu odpadu a 4. úmluvu z Lomé. Zatímco se však Basilejská úmluva týká pouze nebezpečných odpadů, toto nařízení zahrnuje i zásilky odpadů ne - nebezpečných. Nařízením je stanoven zvláštní režim pro zásilky v rámci EU, pro export, import a transit odpadů, liší se požadavky kladené na odpad určený ke zneškodnění a k dalšímu využití, tj. zda je přepravovaný odpad uveden v přílohách nařízení v tzv. zeleném, žlutém či červeném seznamu. Velmi všeobecně řečeno, žlutý a červený seznam se týkají nebezpečného odpadu, zelený seznam odpadu, který neprojevuje nebezpečné vlastnosti. Tyto tři seznamy vycházejí z původních seznamů vypracovaných OECD. Jsou -li tyto seznamy porovnány s Evropským katalogem odpadů, který byl vypracován podle rámcové směrnice k odpadům, a se seznamem nebezpečných odpadů, vypracovaným podle směrnice o nebezpečných odpadech, je zřejmé, že struktura těchto několika dokumentů není těž. Proto je neustále nutno mít na zřeteli, že tři seznamy uvedené v tomto nařízení byly zpracovány za jiným účelem než Evropský katalog odpadů či Katalog nebezpečných odpadů. Seznamy uvedené v tomto nařízení musí být členským státem aplikovány v plné šíři.

Požadavky na implementaci

1. Členské státy musí určit příslušnou odpovědnou instituci či instituce, které zaručí a zajistí kontrolu pohybu odpadu přes hranice podle tohoto nařízení. Tyto instituce mohou být kombinací celních úřadů, průmyslových či obchodních kontrol a úřadů pečujících o ochranu životního prostředí.
2. Pro tyto oprávněné příslušné instituce musí být připraveny jak formuláře, tak postupy povolování a kontroly typické pro jednotlivé druhy zásilek při jejich přeshraničním pohybu. Je vyžadována jednotná forma nákladního listu. Pravděpodobně bude nutné i zvláštní školení, které doplní písemné informace o přijatých opatřeních.
3. Členské státy též musí připravit vhodné postupy vzájemného informování resp. konzultací s dalšími státy, jichž se přeshraniční přeprava odpadů týká.
4. Dopravci a výrobci musí být dostatečně informováni o požadavcích nařízení i o příslušných kontrolách.

C.4 Technologická zařízení ke zneškodňování odpadů

Spalování nebezpečných odpadů

Směrnici ke spalování nebezpečných odpadů, 94/67/ES, lze pokládat za dceřinou směrnici rámcové směrnice k odpadům. Členské státy mají za povinnost stanovit podmínky provozu spaloven

nebezpečného odpadu a emisní limity pro tato zařízení a vymáhat jejich dodržování mj. prostřednictvím udělování povolení provozu.

Povolení vydávaná ve shodě s rámcovou směrnicí mohou být udělena pouze tehdy, jestliže příslušná spalovna je navržena, technicky vybavena i provozována tak, aby byly požadavky prevence znečištění prostředí ve formě emisních limitů a systému kontrol bezezbytku plněny. Spalovny nebezpečného odpadu musí být provozovány tak, aby byla spálena co největší část vloženého odpadu.

V povolení provozu musí být uvedeny druhy a množství nebezpečných odpadů, které mohou být spalovány. Provozovatelé spaloven nebezpečných odpadů musí před přijetím odpadu ke splálení vždy obdržet jeho vyčerpávající popis.

Výpusti odpadních vod ze spaloven nebezpečných odpadů též podléhají povolení. Spaloven se týká směrnice EU ke kvalitě spodních vod, 80/68/EHS. Jakékoliv překročení emisních limitů musí být neprodleně oznámeno příslušnému úřadu a může ve svých důsledcích vést k omezení provozu či k uzavření spalovny.

Požadavky na implementaci

1. Do strategií členských států k nakládání s odpady a ke zlepšení kvality ovzduší musí být zařazeny i články týkající se budování nových spaloven nebezpečného odpadu, s důrazem na potřeby národního hospodářství a s ohledem na kvalitativní cíle k dosažení ekologické kvality ovzduší.
2. Povolení k provozu spaloven by měla splňovat minimální požadavky stanovené uvedenými směrnicemi a brát v úvahu i místní podmínky.
3. Vlády členských států by měly připravit dodatečné emisní normy týkající se používání určitých technologií anebo potenciálně nebezpečných emisí.
4. Je nutno se věnovat přípravě a rozvoji účinných řídicích a kontrolních postupů, pomocí nichž by bylo možné předcházet nevhodnému či nezákonnému využívání spaloven ke spalování jiných druhů odpadů, než pro které jim bylo uděleno oprávnění či pro které jsou technicky vybaveny. Dále musí být k dispozici postupy umožňující konzultace či spolupráci s dalšími institucemi odpovědnými za kontrolu emisí do ovzduší, vody i půdy.
5. Odpovědné instituce musí vypracovat plány využití tepla vznikajícího ve spalovnách při spalování odpadu.
6. Dále musí být zpracovány programy, pomocí nichž bude zajištěno plnění požadavků směrnice též u již existujících, tj. starších spaloven.

Spalování odpadu v nově budovaných a v již existujících starších spalovnách

Směrnice 89/369/EHS a 89/429/EHS stanovují požadavky pro udělení povolení a současně provozní omezení pro nově budované i pro již existující spalovny tuhého komunálního odpadu. Obě jsou dceřinými směrnicemi rámcové směrnice 84/360/EHS, k boji proti znečištění ovzduší emisemi z průmyslových závodů.

Tyto směrnice regulují povolování, výstavbu a přístrojové vybavení, provoz a podávání zpráv o provozu u spaloven komunálního odpadu. Za nové jsou považovány ty spalovny, jimž bylo povolení k provozu uděleno po 1. prosinci 1990. Směrnice se netýkají zařízení určených ke spalování kalů z čistíren odpadních vod, chemických, toxických a nebezpečných odpadů, zdravotnického odpadu z nemocnic a dalších druhů zvláštních odpadů, dokonce i v tom případě, že tato zařízení spalují též komunální odpad, poněvadž takové spalovny podléhají přísnějším předpisům směrnice o spalování nebezpečných odpadů.

V závislosti na nominální kapacitě spalovny jsou stanoveny tři úrovně emisních limitů pro prach, určitou kombinaci těžkých kovů, HCl, FCl a SO₂. Dále jsou uvedeny emisní limity, jichž je nutno dosáhnout při postupném zlepšování podmínek v již existujících starších spalovnách a to spolu s časovými limity pro jednotlivé kroky.

Směrnice dále obsahují obšírně pojednané požadavky na monitorování provozu, na inspekci a podávání zpráv, které provozovatelé spaloven musí pravidelně předkládat. Veřejnosti musí být dostupné veškeré informace týkající se žádostí o udělení povolení k provozu a výsledků monitorování provozu spaloven.

Směrnice 89/429/EHS, týkající se starších spaloven komunálního odpadu, stanoví termín 1. prosince 1996, ke kterému musí i tyto spalovny splňovat podmínky provozu stanovené pro spalovny nově budované. Všechny další nyní provozované starší spalovny musí veškerým požadavkům směrnice pro nově budované spalovny dostat do roku 2000.

Požadavky na implementaci

1. Metodické pokyny pro budování nových spaloven komunálního odpadu se musí stát součástí národních strategií pro nakládání s odpady a pro řízení kvality ovzduší, aby kromě jiného mohly být plněny i cíle týkající se kvality životního prostředí všeobecně.
2. Státy mohou stanovit i dodatečné emisní limity, jestliže to použití určitých technologií vyžaduje, či lze-li u některých emisí předpokládat zvláštní nebezpečnost.
3. Musí být připraveny takové řídicí a kontrolní postupy, aby se předešlo nevhodnému či ilegálnímu využívání spaloven pro jiný druh odpadu, než pro který jsou povoleny a technicky vybaveny.
4. Musí být zpracovány i příslušné programy, na jejichž základě bude zajištěno, že i malé (již existující) spalovny splní veškeré požadavky směrnice.

Rámcová směrnice k odpadům - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s již existujícími národními zákony.
- Vymežit legislativní mezery.
- Akce k zaplnění těchto mezer (volby):
  - připravit jeden hlavní legislativní nástroj (zákon o odpadech),
  - doplnit příslušné oddíly v relevantní existující legislativě (nakládání s odpady, udělování licencí, materiálové toky, snižování objemu odpadů).

Udělování povolení

- Příslušné oprávněné instituce s celostátní působností musí mít k dispozici formuláře žádostí pro povolování činností souvisejících s nakládáním s odpady (průvoz zařízení).
- Žadatel předkládá předepsanou dokumentaci.
- Příslušná oprávněná instituce ověří, zda žadatel je vhodnou osobou k provozování zařízení pro nakládání s odpady.
- Příslušná instituce určí dále podmínky pro udělení povolení, včetně těch, které se týkají uzavření zařízení.
- Tato instituce i monitoruje činnosti spojené s provozem a odpovídá na případné stížnosti.
- Obchodníci s odpadem a přepravci jsou registrováni.

Příslušné oprávněné instituce (úřady)

- Pro činnost příslušných oprávněných institucí musí být připraven administrativní systém a jejich personál musí být patřičně vyškolen.
- Musí existovat příslušná oprávněná instituce s celostátní působností, která je odpovědná za dodržování norem pro nakládání s odpady, za koordinaci plánování procesu nakládání s odpady a za přípravu výsledné celostátní statistiky týkající se odpadů.
- Místní příslušné oprávněné instituce řídí místní zařízení k nakládání s odpady a koordinují v místním měřítku materiálové odpadní toky, též prostřednictvím vhodně zaměřené spolupráce se soukromým sektorem.
- Příslušná instituce s celostátní působností zajišťuje povinnost podávání zpráv Komisi.

Účastníci procesu

- Je třeba zajistit, aby již předem a včas byli všichni, jichž se to týká, informováni a konzultováni pokud jde o potřeby nakládání s odpady a informováni o navrhovaných plánech pro nakládání s odpady a pro zneškodnění či odpadů či snižování jejich objemu.
- K účastníkům procesu patří: představitelé firem zabývajících se nakládáním s odpady, velcí původci odpadu, místní správa a samospráva, nevládní organizace a další.
- Je třeba zajistit pravidelnou komunikaci s veřejností, pomáhající podchytit iniciativy veřejnosti a podtrhující roli veřejnosti v plánovacím procesu.

Je třeba ověřit

- zda existuje právní závaznost rozhodnutí místních a ústředních příslušných oprávněných institucí,
- zda jsou správně implementovány definice, jako např. „odpad - waste“, „zneškodnění - disposal“, „obnova užitných vlastností - recovery“,
- zda jsou stanoveny postihy za neplnění,
- zda jsou přijata opatření k zajištění místního monitoringu a k vynucování plnění předpisů,
- zda jsou zakázány černé (nekontrolované) skládky.

Finanční zabezpečení

- Vláda zřizuje příslušné oprávněné instituce včetně jejich administrativní podpory, dále zabezpečuje administraci vydávání povolení a styk s veřejností.
- K podpoře zvyšování odpovědnosti původců a k podpoře minimalizace objemu odpadu lze využít různých finančních úlev a aplikovat zásadu „znečišťovatel platí“.
- Provozovatel zařízení financuje proces udělování povolení z vlastních zdrojů.
- Domácnosti platí za zneškodnění svých odpadů.

Směrnice ke spalování nebezpečných odpadů - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s existujícími národními zákony.
- Vymezit legislativní mezery.
- K zaplnění těchto mezer (volby):
  - připravit jeden hlavní legislativní nástroj (zákon o spalování),
  - vzhledem k tomu, že tato směrnice má poměrně úzký záběr, lze pro zajištění její implementace doplnit příslušné oddíly do hlavního legislativního nástroje sloužícího ochraně životního prostředí (např. do zákona o životním prostředí).

Příslušné oprávněné instituce (úřady)

- Je nutno provést revizi již existující administrativní infrastruktury, která je využívána pro implementaci, správu a vynucování činností souvisejících se spalováním.
- Příslušné oprávněné instituce celostátní působnosti musí být též odpovědné za aplikaci všech norem a dalších požadavků směrnice.
- Příslušné oprávněné instituce jsou zodpovědné za povolování činnosti, za monitorování či za dozor nad monitorováním, za shromažďování relevantních informací a za podávání povinných zpráv Komisi.

Z právního hlediska nutno ověřit

- zda jsou definovány povinnosti příslušných úřadů (institucí) a zda existuje systém pro udělování povolení,
- jsou-li stanoveny emisní limity a opatření, na jejichž základě lze provádět kontrolu rizik,
- zda jsou k dispozici postupy a požadavky pro monitorování a vynucování,
- zda je stanovena výše pokut pro provozovatele spalovny.

Podmínky povolování

- Spalovna musí být navržena, technicky vybavena a provozována tak, aby přinejmenším splňovala požadavky na dosažení uvedené minimální teploty spalování.
- Musí být monitorován provoz spalovny, dosahovaná kyslíková hladina, emisní limity, vypusti odpadních vod a způsob zneškodňování zbytků po spalování.
- Je požadováno stanovení systému kontinuálních a periodických měření, oznamování případů překročení limitů a podávání pravidelných zpráv příslušné oprávněné instituci.

Účastníci procesu

- Všichni, jichž se proces implementace týká, musí být informováni a konzultováni ještě před jeho zahájením či postupně během jednotlivých kroků; a to zvláště pokud se týká opatření spojených s překračováním limitů (ohlašování) a pokud jde o příslušné náklady.
- Necht' veřejnost pomůže určit, které informace musí provozovatel spalovny poskytovat příslušnému orgánu.
- S veřejností musí být udržována účinná komunikace a musí jí být průběžně poskytována informace jak o zařízeních, tak o jejich provozu.

Finanční zabezpečení

- Vláda zřizuje příslušné oprávněné instituce včetně jejich administrativní podpory, stará se o monitorování a hodnocení jeho výsledků, o školení odpovědných pracovníků, o vynucování plnění předpisů o příslušné návody či vyhlášky a informování veřejnosti.
- Provozovatelé zařízení platí administrativní poplatky spojené s náklady na udělení povolení a na poskytování informací, a veškeré náklady spojené s procesem naplnění zákonem předepsaných požadavků.

Návrh směrnice ke skládkování odpadu

Návrh na směrnici týkající se skládek je předložen a nyní je projednáván Radou a Parlamentem. Návrh vyžaduje, aby nové i již existující skládky byly přísněji kontrolovány a podrobeny velmi pečlivému postupu získávání provozního povolení. Záměrem směrnice je snížit množství skládkovaného odpadu a zavést pro skládkování přísnější normy. Smíšené skládkování dle tohoto návrhu bude vyloučeno (míšení nebezpečného odpadu s odpadem komunálním na téže skládce). Poplatky za skládkování musí pokrýt i náklady na uzavření místa skládky a následnou péči o toto místo po dobu alespoň 50 let.

S cílem snížit celkové emise metanu na úrovni celé EU se návrh zaměřuje i na snížení množství skládkovaného biodegradabilního komunálního odpadu. Metan unikající z nově budovaných i starších skládek by měl být shromažďován a dále využit či spálen. Návrh zavádí též pojem minimální vzdálenosti skládky od rezidenčních oblastí.

Požadavky na implementaci

1. Vzhledem k tomu, že skládkování je nejčastějším a nejlevnějším způsobem zneškodňování odpadů a navíc většinou pro ně chybí i vhodná legislativa, lze jednoznačně doporučit přijetí nového národního zákona, který by plně vyhověl navrhované směrnici. Je však nutno věnovat pozornost i možným doplňkům a změnám, které ještě z projednávání návrhu v Radě a v Evropském parlamentu vyplynou.
2. Příslušné národní instituce musí mít k dispozici technicky vyškolený personál, který by prováděl kontroly implementace směrnice, případně i vymáhal její plnění, neboť tato směrnice obsahuje řadu velmi podrobných požadavků na povolení řízení.
3. Požadavky této směrnice by měly tvořit součást komplexní strategie k nakládání s odpady a státního plánu pro nakládání s odpady, zpracovaného ve smyslu rámcové směrnice k odpadům.
4. Skutečně účinná strategie k omezení objemu a nebezpečnosti odpadu ukládaného na skládky bude vyžadovat účast a aktivní podporu představitelů dalších skupin vystupujících v procesu nakládání s odpady, především z oblasti ekonomické a sociální. Zřejmě bude nutno využít masivně též ekonomických nástrojů a uspořádat veřejné informační kampaně.
5. Příslušné instituce musí zajistit, aby operátoři měli k dispozici dostatečné finanční prostředky, které by jim dovolily dodržet požadavky týkající se uzavření skládky a následné péče o místo skládky.
6. Postup, jímž je povolován projekt a stavba skládky podle tohoto návrhu směrnice, by měl obsahovat i hodnocení potenciálních dopadů skládky na životní prostředí.
7. Státy budou muset připravit strategii postupných úprav či uzavření těch existujících skládek, které nevyhovují návrhu směrnice.

C.5 Zvláštní odpady

Nakládání s odpadními oleji

Směrnice Rady 75/439/EHS byla přijata s cílem vytvořit harmonizovaný systém sběru, úprav, skladování a zneškodňování odpadních olejů. To by dovolilo členským státům uložit společně, aby dostatečně kryly své náklady na sběr a zneškodňování odpadních olejů. Podle této směrnice přísluší nejvyšší priorita v procesu nakládání s odpadními oleji jejich recyklaci, dále přichází v úvahu jejich využití jako paliva či spalováním s využitím energie. Jako poslední padá v úvahu jejich konečná likvidace a kontrolované skladování či skládkování. Členské státy musí zajistit, aby jak ke sběru, tak ke zneškodnění odpadních olejů byly používány metody bezpečné a s minimálním dopadem na životní prostředí. Výpusti odpadních olejů do vodního prostředí a do kanalizačního systému jsou zakázány.

K jakémukoliv nakládání s odpadními oleji musí být příslušným oprávněním úřadem vydáno povolení. Jakákoliv sběrová činnost týkající se odpadních olejů musí být registrována a podléhat příslušné kontrole a dohledu. Recyklované oleje nesmí obsahovat více než 50 ppm polychlorovaných bifenylů a terfenylů (PCB/PCT).

Požadavky na implementaci

1. Musí být vytvořeny vhodné administrativní struktury a podmínky pro jejich působení, které by v rámci celého státu zajistily bezpečné provádění sběru, recyklace či spalování použitých olejů. Je nutno věnovat pozornost i veřejným informačním kampaním.
2. Je nutno též zajistit dostatečnou a vyhovující strukturu technických zařízení ke zneškodňování odpadních olejů a kontrolu provozu těchto zařízení, aby se předešlo nezákonnému či nedostatečnému zneškodňování jednotlivých olejových frakcí v těch případech, kdy použité oleje nemohou být recyklovány
3. Je nutno připravit integrovaný systém udělování povolení a kontroly jejich působení, který by pomohl zajistit, aby zbytky související s regenerací či se zneškodněním neměly negativní vliv na kvalitu životního prostředí.
4. Je nutno přijmout zvláštní opatření a vybudovat technologická zařízení pro bezpečné nakládání s odpadními oleji obsahujícími PCB/PCT a další nebezpečné látky.
5. Pokud se příslušné oprávněné instituce rozhodnou přijmout na úrovni státu přísnější opatření, musí o nich informovat Komisi, kterou je nutno i pravidelně písemně informovat o stavu implementace směrnice a o vymáhání plnění jejich požadavků .

Odpad oxidu titaničitého

Odpadu obsahujícího oxid titaničitý se týkají dvě směrnice: 78/176/EHS a 82/883/EHS. Jejich záměrem je předcházet či postupně omezovat znečištění působené odpadem vznikajícím při zpracování oxidu titaničitého. Oprávnění k odhazování odpadů TiO_2 do moře může být uděleno pouze

tehdy, jestliže se na základě odborného vyhodnocení ukáže, že odpad nemůže být zneškodněn vhodnějším způsobem anebo že tento méně vhodný postup nezpůsobí závažnou škodu. Pokud je uváděno do provozu nové technologické zařízení, pak musí používat jen těch výrobních postupů či technologií, které jsou co nejhleduplnější k životnímu prostředí a působí co nejmenší škodu. Členské státy musí Komisi předložit plány, pomocí nichž budou požadavky směrnice plněny.

Požadavky na implementaci

1. Nejprve je nutno zpracovat přehled o tom, kterých podniků či zařízení se tyto směrnice dotýkají. Avšak i v případě, že neexistují žádná zařízení zabývající se zpracováním oxidu titaničitého, je nutno směrnice do národního právního řádu transponovat.
2. Implementace směrnic by měla probíhat v rámci státního systému ustaveného k nakládání s odpady. Administrativní a kontrolní orgány musí zajistit uplatnění velmi přísných kritérií při udělování povolení a při technických kontrolách.
3. Podstata případného znečištění působeného TiO_2 vyžaduje, aby existovala úzká spolupráce mezi orgány odpovědnými za kontrolu znečištění ovzduší, půdy a vody.
4. Členské státy musí mít k dispozici své vlastní programy pro minimalizaci a - je-li to možné - pro úplnou eliminaci a zákaz znečištění působeného výrobami používajícími TiO_2 a pro zákaz vypustí odpadu obsahujícího takové znečištění do mořských i vnitrozemských vod.

Zneškodňování PCB a PCT

Záměr přijetí směrnice 96/59/ES spočívá v eliminaci polychlorovaných bifenylyů a polychlorovaných terfenylyů a v dekontaminaci zařízení, která jsou jimi znečištěna. Tato zařízení podléhají inventarizaci, musí být příslušně označena a musí být o nich podána do září 1999 zpráva Komisi. Inventarizace musí být pravidelně obnovována. Zařízení, která obsahují PCB a která čekají na dekontaminaci, musí být udržována tak, aby nedocházelo k průsakům do okolního prostředí.

Veškeré nakládání s PCB podléhá licenčnímu řízení ve smyslu směrnice 75/442/EHS. Spalování, pokud je voleno jako postup pro zneškodnění, podléhá směrnici 94/67/ES. Členské státy jsou povinny zpracovat plán na inventarizaci PCB do září 1999 a sdělit jeho obsah Komisi.

Požadavky na implementaci

1. K tomu, aby byla zajištěna inventarizace a klasifikace PCB/PCT a zařízení těmito látkami znečištěných, je nutno přijmout přísné národní předpisy a dostatečně zajistit jejich vymahatelnost.
2. Příslušné oprávněné instituce musí připravit plány pro vyřazení, zneškodnění či rehabilitaci identifikovaných a označených zařízení či podniků a to v časovém horizontu, který směrnice určuje. Plány musí obsahovat i možnost rozšíření v případě, že budou např. na základě dalších administrativních či ekonomických podpůrných opatření a důsledných kontrol dodatečně nalezena nová kontaminovaná zařízení, území či podniky.

3. Příslušné instituce musí zajistit, aby ani vymahatelnost plnění požadavků této směrnice nenarazila na jakákoliv slabá či neošetřená místa celého procesu. Tímto způsobem je pak možno minimalizovat rizika plynoucí z nesprávných či nezákonných způsobů zneškodňování, které mohou být použity zvláště u malých a středních podniků (*SME - Small and Medium Size Enterprises*).

Používání splaškových kalů v zemědělství

Směrnice 86/278/EHS chce umožnit kontrolu používání splaškových kalů (kalů z čistíren odpadních vod) v zemědělství. Stanoví maximální limitní hodnoty koncentrace těžkých kovů v půdě a v těchto kalech a maximální množství těžkých kovů (kadmium, měď, nikl, olovo, zinek a rtuť), která mohou být takto do půdy vpravena.

Dále směrnice definuje podmínky půdní aplikace zmíněných kalů : Členské státy musí zajistit, aby uvedené limitní hodnoty nebyly překračovány. Jsou uvedena i omezení časová, týkající se používání kalů při hnojení určitých druhů zemědělské půdy a jejího následného využívání. Kaly a půdy, k jejichž hnojení jsou tyto kaly používány, musí být analyzovány metodami, které jsou uvedeny v Přílohách směrnice.

Požadavky na implementaci

1. Příslušné oprávněné instituce, odpovědné za kvalitu vody, za nakládání s odpady a za zemědělství, musí nezbytně při vynucování plnění požadavků této směrnice spolupracovat. Měly by se především již v prvních stádiích plánování shodnout na společných cílech a na časovém rozvrhu jejich dosažení.
2. Musí být stanoven postup pro udělování oprávnění a povinnost vést záznamy jak o dodávkách, tak o použití kalů. Tato informace pak musí být podkladem pro přípravu národních zpráv a posléze i konzolidované celoevropské zprávy o stavu řešení tohoto problému.
3. Na úrovni členských států je třeba zvážit i potřebu zavedení přísnějších opatření než jsou ta, která uvádí citovaná směrnice. Taková opatření mohou být výsledkem příslušného vyhodnocení místní či celostátní situace týkající se citlivosti půdy či znečištění vody.

Baterie a akumulátory obsahující nebezpečné látky

Směrnice Rady 91/157/EHS byla přijata jako jedno ze zvláštních opatření rámcové směrnice 75/442/EHS, k odpadům, stanovující pro domácnosti povinnost odděleného sběru použitých baterií a akumulátorů obsahujících určité množství rtuti, kadmia a olova, s cílem obnovy užitečných vlastností těchto výrobků či jejich řízeného zneškodnění.

Směrnice vyžaduje, aby členské státy omezily prodej určitých druhů baterií obsahujících rtuť a zpracovaly programy k omezení obsahu těžkých kovů v těchto výrobcích, dále k podpoře trhu se zlepšenými druhy baterií a akumulátorů, k podpoře výzkumu na tomto poli a k podpoře používání náhradních látek, které působí životnímu prostředí menší znečištění.

Členské státy musí zajistit účinnou organizaci odděleného sběru, případně v odůvodněných případech zavést zálohový systém. K podpoře recyklace by měly být využity i vhodné ekonomické nástroje. Před

jejich zavedením je nutno konzultovat všechny skupiny, jichž se takový postup dotkne. Spotřebitelé musí být plně a včas informováni o všech důvodech předpokládaných rizik a o možnostech bezpečného zneškodňování tohoto zvláštního odpadu.

Požadavky na implementaci

1. V souvislosti a koordinovaně s celostátními plány k nakládání s odpady a ke snížení celkové produkce odpadu je nutno přijmout dlouhodobé programy technického rozvoje a postupného zvyšování uvědomělosti široké veřejnosti.
2. Je nutno dobře zvážit, zda a jaké ekonomické nástroje lze použít, aby byl skutečně realizován oddělený sběr baterií a akumulátorů v maximální možné míře. Vzdělávací programy pro širokou veřejnost mohou být velmi prospěšné v tom, že po jejich absolvování lze spíše očekávat spolupráci veřejnosti při realizaci záměrů na regeneraci a recyklaci odpadních baterií.
3. Je nutno zřídit síť sběrných míst. Administrativní a kontrolní postupy pro bezpečnou přepravu a regeneraci baterií musí odpovídat požadavkům rámcové směrnice k odpadům a nařízení k zásilkám odpadů.

Obaly a odpad z obalů

Směrnice 94/62/ES je prostředkem pro implementaci komunitární strategie pro nakládání s odpady obalů. Jejím záměrem je harmonizovat v rámci Unie opatření k nakládání s odpadními obaly přijatá na úrovni jednotlivých států, minimalizovat dopady na životní prostředí a zároveň se vyhnout překážkám obchodu v rámci Evropské unie, které by problémy spojené s obaly mohly vytvářet. Směrnice se týká veškerých obalů a obalových odpadů, průmyslových, obchodních i původem v domácnostech, bez ohledu na to, z jakého materiálu jsou vyrobeny.

Směrnice stanoví cíle pro obnovu užitných vlastností a recyklaci obalů, jichž musí členské státy v této oblasti dosáhnout během pěti let od doby transpozice směrnice a přijetí implementačních opatření. Příslušná legislativa musí být přijata do poloviny roku 1996. Do roku 2001 musí být 50 - 65 % obalového odpadu znovu využito, 25 - 45 % recyklováno, přičemž toto procento recyklace musí u každého obalového materiálu činit minimálně 15 %.

Za hlavní prioritu považuje směrnice odpadům předcházet. Opětovné využití, recyklace a jiné formy obnovy užitných vlastností (včetně energetického využití) jsou považovány za základní a stejně významné. Pojem recyklace zahrnuje jak přepracování, tak recyklaci organickou (kompostování), nikoliv však spalování.

Členské státy musí své recyklační a regenerační cíle podle této směrnice splnit do 30. června 2001.

Požadavky na implementaci

1. Vlády členských států musí vyhodnotit potenciál pro regeneraci a recyklaci obalů v rámci celého státu a stanovit na tomto základě reálně dosažitelné cíle v mezích, které předepisuje tato směrnice.

2. Příslušné oprávněné instituce musí vytvořit systém pro nakládání s obaly a obalovým odpadem, který by dosažení cílů a záměrů stanovených směrnicí podpořil a zajistil. V současné době již existují dobré zkušenosti se systémy, které částečně využívají dobrovolnosti a na jejichž základě přijímají někteří účastníci procesu dobrovolný závazek k dosažení stanovených cílů dříve, než regulatorní opatření vlády ukládá. Tato nová situace bude vyžadovat ze strany ekonomů přijetí nových závazků vyplývajících ze zásady sdílení odpovědnosti. Lze též uvažovat o dalších podnětech ekonomického charakteru, které by pomohly rozvinout celý systém a napomoci tak jeho řízení.
3. Pokud již systémy pro nakládání s odpadními obaly byly ustaveny, je nutno je upravit tak, aby odpovídaly požadavkům směrnice EU a nevytvářely nevhodné překážky volnému obchodu.
4. Dále je nutno vyvinout systém určitých omezení a účinných kontrol, pomocí nichž by směrnice EU mohla být plněna, a stanovit i národní normy pro obalové materiály.
5. Musí existovat systém, pomocí něhož bude monitorován recyklační koeficient a kontrolován objem produkce obalových odpadů. Při vytváření databází je nutno dbát požadavku jejich harmonizace, aby bylo možné údaje vzájemně porovnávat a analyzovat v rámci celé Evropy. Všechna tato opatření musí vyhovovat rozhodnutí Komise 97/138/ES, jímž se zřizuje formát těchto databází.
6. Je nutno podpořit uvědomění široké veřejnosti týkající se procesu nakládání s obalovým odpadem, od jeho vzniku až po konečné zneškodnění. Toto uvědomění je základem pro postupnou minimalizaci vzniku obalového odpadu.

D. Kvalita vody

Voda patří k nejkomplexněji pojatým a nejvíce rozpracovaným oblastem environmentální legislativy EU. Počátky evropské „vodní politiky“ spadají již do 70. let, kdy byla v rámci Prvního akčního programu (počátek 1973) přijata první vlna „vodní“ legislativy. Byla v r. 1975 zahájena směrnicí ke kvalitě povrchové vody (*Surface Water Directive*) a vyvrcholila v r. 1980 směrnicí ke kvalitě pitné vody (*Drinking Water Directive*). Do této první vlny dále patřily předpisy upravující kvalitu vody vhodné pro život ryb (*Fish Waters* - 1978), pro kvalitu korýšovitých vod (*Shellfish Waters* - 1979), pro koupání (*Bathing Waters* - 1976) a kvalitu spodních vod (*Groundwaters* - 1980). Pokud se týká emisních limitů, byla přijata především směrnice k výskytu nebezpečných látek (*Dangerous Substances Directive* - 1976) a několik jejích dceřiných směrnic, upravujících výskyt jednotlivých nebezpečných látek ve vodním prostředí.

Druhá vlna „vodní“ legislativy následovala po podrobném vyhodnocení účinků první vlny. Ukázala se potřeba některých zlepšení a objevily se i legislativní mezery, které bylo nutno zaplnit. V r. 1991 byla proto přijata směrnice k nakládání s městskými odpadními vodami (*Urban Waste Water Treatment*) a směrnice k používání nitrátů pro zemědělské účely (*Nitrates Directive*). S ohledem na stupeň vědeckého poznání a technologický vývoj byla doplněna znění směrnic ke kvalitě pitné vody a vody vhodné ke koupání (návrhy na revizi těchto směrnic byly předloženy v r. 1994 a 1995). Byl připraven akční program týkající se spodních vod (*Groundwater Action Programme*) a v r. 1994 byl předložen významný návrh na přijetí směrnice k ekologické kvalitě vody (*Ecological Quality of Water Directive*). Je nutno zdůraznit, že i směrnice k IPPC (*Integrated Pollution Prevention and Control* - v konečné podobě přijatá v r. 1996) se dotýká kvality vody, i když pouze ve spojení s velkými průmyslovými podniky s významnými technologickými instalacemi.

Postupně však bylo stále jasnější, mj. po rozsáhlé diskusi probíhající jak mezi členskými státy tak na úrovni celého Společenství, že účinná ochrana vodního prostředí potřebuje dva typy legislativy : K určení limitů pro znečištění a ke stanovení kvalitativních norem pro vodu (standardů), tj. že vyžaduje tzv. „kombinovaný přístup“. Ten je ovšem v plné shodě se základními principy Smlouvy o založení Evropského společenství - s principem předběžné opatrnosti a s principem, který vyžaduje likvidaci znečištění prostředí přímo u jeho zdroje, a dokonce i s dalším principem, který říká, že je nutno brát v úvahu rozdílné podmínky ochrany životního prostředí v různých regionech.

D.1 Návrh rámcové „vodní“ směrnice

V r. 1995 se instituce Evropské unie shodly na potřebě základní revize a restrukturalizace „vodní“ politiky Společenství.

Komise, která si již delší dobu byla vědoma potřeby všestrannějšího přístupu k tvorbě vodní politiky, přijala požadavek vyslovený výborem Evropského parlamentu pro životní prostředí a Radou ministrů životního prostředí. Po rozsáhlých konzultacích se všemi účastněnými stranami - s reprezentanty místní i regionální správy a samosprávy, se spotřebiteli, se zástupci inspekčních útvarů, vodárenských podniků, průmyslu, zemědělství a v neposlední řadě i s NGO, předložila v únoru 1997 Komise svůj návrh rámcové směrnice týkající se veškeré vody (rámcová „vodní“ směrnice). Cílem této směrnice je stanovit rámec pro dosažení následujících cílů udržitelné vodní politiky :

- Zabezpečení dostatečných dodávek pitné vody,
- dostatečné dodávky vody pro hospodářské účely,
- ochrana životního prostředí,
- zmírnění ničivých dopadů povodní a záplav.

Na základě této směrnice by tedy mělo být dosaženo „dobrého stavu“ u veškerých spodních vod i u veškerých vod povrchových nejpozději do roku 2010. Má být zaveden takový systém řízení povodí, který vychází z vyhodnocení jeho základních charakteristik. K tomu účelu je nutno monitorovat stav spodních i povrchových vod, stanovit kvalitativní cíle a rozvinout programy opatření k dosažení stanovených cílů. Struktura administrativních orgánů, které zabezpečí funkci tohoto nového způsobu řízení, je ponechána na členských státech.

Programy, v jejichž rámci budou přijímána opatření, musí směřovat k aplikaci výše uvedeného kombinovaného přístupu, tj. musí stanovit jak emisní limity, tak standardy kvality vody. V tomto kontextu je nutno pečlivě stanovit a kontrolovat dodržování emisních limitů podle doposud platné legislativy EU. Ty jsou uvedeny především ve směrnici k městským odpadním vodám, k IPPC, k používání nitrátů v zemědělství, k používání přípravků k ochraně rostlin, k nakládání s nebezpečnými látkami. Normy pro kvalitu vody, které je nutno plnit současně, stanoví právě tato rámcová „vodní“ směrnice a další relevantní legislativa (např. směrnice ke kvalitě vody určené ke koupání).

Členské státy musí též zajistit, aby uživatelé vody nesli plně náklady na poskytované služby (přínejmenším za dodávku vody, za kanalizaci odpadních vod a za jejich úpravu). Programy opatření, které budou za tímto účelem přijaty, musí vycházet z platné legislativy Společenství a jednotlivých členských států i z platných místních či regionálních předpisů.

Požadavky na implementaci

1. Přidružené státy by se měly při přijímání nových předpisů již orientovat na požadavky návrhu rámcové vodní směrnice, neboť ta v budoucnu bude základem veškeré regulační činnosti spojené s uplatňováním „vodní“ politiky Unie. Je pravděpodobné, že tato směrnice bude v době předpokládaného dalšího rozšíření Unie již v platnosti. Je třeba si uvědomit, že články rámcové směrnice překryjí svých působením i působení starších předpisů, jako jsou např. směrnice ke kvalitě povrchové vody a ke kvalitě spodní vody, ke kvalitě vod vhodných pro život ryb a vod korýšovitých. Tyto směrnice pak budou zrušeny.
2. Ve smyslu navrhované rámcové směrnice je třeba určit příslušná povodí a zřídit nezbytné oprávněné instituce atd. k monitorování kvality a množství vody.
3. Je nutno stanovit, které zdroje povrchové či spodní vody jsou či budou využívány pro odběr vody k přípravě pitné vody.
4. Musí být vyhodnocen dopad lidské činnosti na kvalitu povrchových a spodních vod v každém zvoleném povodí. V úvahu musí být vzato znečištění pocházející z bodových i z difúzních zdrojů, objem odběru vody a další lidské činnosti, které by mohly mít nějaký vliv na kvalitu vody.

5. Pro každé vybrané povodí je třeba připravit plány k jeho řízení, vycházející z hodnocení nároků na odběr vody a její kvalitu, z předpokládaných dopadů lidské činnosti a ze stanovených kvalitativních a kvantitativních norem pro vodu.
6. Pro každé z těchto povodí je třeba provést důkladnou ekonomickou analýzu, jejímž výsledkem by, kromě dalšího, měla být základní informace pro stanovení výše náhrad za veškeré služby poskytované uživatelům. Úlevy vztahující se k uplatnění zásady, že náklady na veškeré činnosti spojené s dodávkou vody by měly být zahrnuty v cenách za tyto služby, by měly být poskytovány pouze na základě určitého předchozího řízení a za určitých podmínek. Obojí je v návrhu směrnice uvedeno.
7. Musí být zpracovány a postupně realizovány právně závazné programy opatření, jejichž pomocí mohou být vyjmenované cíle dosaženy. Tyto programy mohou kromě opatření základního charakteru (zajišťujících implementaci platné komunitární legislativy či určujících výši poplatků plně pokrývajících náklady na používání vody atd.) obsahovat i další doplňující opatření, přispívající k rychlejšímu dosažení dobrého stavu všech vod.
8. Přípravu plánů k řízení zvolených povodí musí provázet široká diskuse se zástupci vládních orgánů, místní a regionální správy či samosprávy, průmyslu, obchodu, zemědělství a též se spotřebiteli a příslušníky nevládních organizací (NGO).

D.2 Směrnice k nakládání s městskými odpadními vodami

Základním cílem přijetí směrnice 91/271/EHS, k úpravě městských odpadních vod, je ochrana povrchových vnitrozemských a mořských pobřežních vod prostřednictvím regulace shromažďování a úpravy městských odpadních vod a výпустí určitých průmyslových biodegradabilních vod (tj. vod převážně vznikajících v zemědělsko-potravinářském průmyslu).

Tato směrnice vyžaduje, aby všechny aglomerace nad 2000 obyvatel měly k dispozici odpovídající kanalizační systém a sekundární, tj. biologický stupeň čištění odpadních vod. V tak zvaných citlivých územích (tj. v těch vodních tělesech, která jsou např. postižena či ohrožena eutrofizací) jsou vyžadovány ještě náročnější metody úpravy vody. Pro určité druhy mořské vody je vyžadován pouze primární, tj. mechanický stupeň čištění, je -li ovšem zaručeno, že to nebude mít nepříznivý dopad na kvalitu vody. Časový harmonogram pro dosažení cílů uvedených ve směrnici závisí na velikosti aglomerace a na charakteru odpadních vod : Konečné požadované kvality by mělo být dosaženo v období mezi roky 1998 a 2005. Od r. 1998 je zakázáno vypouštění kalů z čistíren odpadních vod (spláskových kalů) do vodních těles.

Požadavky na implementaci

1. Na území celého státu je třeba především určit citlivé oblasti, v nichž je či v budoucnu musí být aplikován přísnější systém nakládání s odpadními vodami. Při určování těchto citlivých oblastí nelze připustit, aby rozhodování bylo ovlivněno ekonomickými úvahami.
2. Dále musí být označeny ty aglomerace, pro něž je třeba vybudovat kanalizační systém či čistírnu odpadních vod anebo jejichž stávající zařízení potřebuje zlepšení či modernizaci.

3. Musí být zpracován program postupného budování kanalizačních systémů a čistíren odpadních vod.
4. V návaznosti na tento program je třeba připravit podrobnou strategii k zajištění kapitálových investic pro pokrytí nákladů na výstavbu, zlepšení či výměnu kanalizačních systémů a čistíren odpadních vod.
5. Musí být vyhodnoceny náklady, které tyto činnosti představují pro uživatele a vypracována strategie, na jejímž základě lze tyto náklady skutečně pokrýt (viz obdobně jako u návrhu rámcové směrnice).
6. Musí být připravena i strategie pro využití či zneškodňování kalů z čistíren odpadních vod. Tam, kde k tomu doposud dochází, je třeba připravit i program postupného omezování výпустů či vyhazování těchto kalů do vodních těles.
7. Musí být zajištěno dostatečné proškolení pracovníků, kteří mají na starosti údržbu kanalizačních systémů a čistíren odpadních vod. Je dobré zvážit i potřebu dalších typů školení, zvláště pokud se týká řízení a finančního plánování.

D.3 Směrnice k využívání nitrátů ze zemědělských zdrojů

Směrnice 91/67/EHS, týkající se ochrany vod před znečištěním nitráty pocházejícími ze zemědělských zdrojů, je komplementem směrnice k nakládání s městskými odpadními vodami. Její přijetí má napomoci ke snížení a předcházení znečištění vod nitráty pocházejícími ze zemědělských zdrojů, tj. z hnojení chemickými či přírodními hnojivy, a to jednak pro zajištění dodávek kvalitní pitné vody, jednak k ochraně povrchové sladké i mořské vody před eutrofizací.

Směrnice členským státům ukládá, aby připravily přinejmenším jeden metodický pokyn k provádění tzv. správné zemědělské praxe, který by byl dostatečně rozšířen a využíván na celém území státu. Dodržování opatření uváděných v takovém pokynu však není povinné.

Směrnice uvádí požadavky na zřízení monitorovací sítě, která poskytne podklady pro stanovení oblastí zvláště zranitelných znečištěním nitráty ze zemědělských zdrojů. Pro takto stanovené oblasti pak musí být navíc připraveny programy opatření, jejichž dodržování je povinné. V případě, že členské státy nechtějí určit jen některá zvláště zranitelná území, mohou tato povinná opatření aplikovat na celém svém území.

Požadavky na implementaci

1. Na základě dostupných vědeckých a technických poznatků se musí členské státy rozhodnout, zda určí na svém území zvláště citlivé oblasti, či zda budou aplikovat přísnější systém ochrany na celém území bez výjimky.
2. Pro stálé sledování kvality povrchové a spodní vody musí být zřízen měřicí a monitorovací systém. K jeho zřízení a provozu je nutno stanovit odpovědné oprávněné instituce.
3. Je nutno vypracovat metodický pokyn ke správné zemědělské praxi a seznámit s ním zemědělce.

4. Pro vybrané citlivé oblasti je třeba připravit akční programy (či pro území celého státu, viz ad 1).
5. Tyto programy je nutno pravidelně sledovat a podle potřeby přizpůsobovat jak z hlediska změn ve výběru citlivých oblastí, tak z hlediska zajištění jejich skutečné účinnosti.

D.4 Výpusti nebezpečných látek

Směrnice 76/464/EHS se týká znečištění působeného určitými nebezpečnými látkami vypouštěnými do vodního prostředí členských států a jejím cílem je zřídit systém kontroly těchto emisí nebezpečných látek, založený na vydávání emisních povolení a oprávnění. Tato směrnice a jejích sedm dceřiných směrnic se zabývá jak jednotlivými nebezpečnými látkami tak skupinami těchto látek. Prostřednictvím dceřiných směrnic je do dnešní doby na komunitární úrovni regulováno 18 různých polutantů.

Směrnice zavazuje členské státy k zavedení maximálních emisních limitů stanovených dceřinými směrnicemi. Státy však mohou zvolit i alternativní postup : Mohou kontrolovat znečištění pomocí norem pro kvalitu vody, které tato směrnice též stanoví. Od nich pak mohou odvodit hodnoty emisních limitů.

Pro ty technologické instalace, jichž se týká směrnice k IPPC, jsou emisní limity podle dceřiných směrnic v každém případě závazné. Dále, podle navrhované rámcové „vodní“ směrnice budou závazné i normy pro kvalitu vody v těchto dceřiných směrnicích uvedené. Důvodem je důsledná implementace „kombinovaného přístupu“ ve smyslu rámcové směrnice (viz výše). V současné době se připravuje legislativa i pro ty zdroje znečištění, jichž se směrnice k IPPC doposud netýká.

Požadavky na implementaci

1. Je třeba vypracovat postupy pro udělování povolení či autorizací k výpustím průmyslových odpadních vod. Tyto postupy musí vyhovovat i směrnicí k IPPC a rámcové „vodní“ směrnicí.
2. Pro veškeré nebezpečné látky, které jsou vyjmenovány v Seznamu II směrnice, je třeba zpracovat programy k redukci znečištění a postarat se o to, aby tyto programy byly skutečně plněny.
3. V spolupráci úředních institucí a průmyslu je nutno odpovídajícím proškolením zajistit dostatečnou odbornost při posuzování technologií vhodných ke kontrole znečištění, v oblasti environmentální toxikologie, monitoringu toků a inspekčních postupů obecně.
4. V těch případech, kdy na úrovni Společenství doposud nebyly emisní limity stanoveny, je užitečné shromažďovat informace o tom, jaké limity a kvalitativní standardy používají jiné členské státy.

D.5 Směrnice ke kvalitě pitné vody

Směrnice 80/778/EHS, ke kvalitě vody určené pro lidskou spotřebu, byla přijata s cílem chránit lidské zdraví pomocí zavedení přísných norem pro kvalitu pitné vody. Členské státy musí kvalitu pitné vody stále sledovat a přijmout taková opatření, která by zajistila dodržování uvedených závazných norem. V přílohách této směrnice jsou uvedeny parametry, které je nutno sledovat a jejich parametrické hodnoty, způsoby a frekvence vzorkování a referenční analytické metody.

V současné době je v Radě a v Evropském parlamentu projednáván návrh na revizi této směrnice. Cílem navrhované revize je přizpůsobit text směrnice současným vědeckým a technickým poznatkům, upravit parametrické hodnoty a zlepšit strukturu řízení akcí prováděných v rámci této směrnice.

Požadavky na implementaci

1. Je především nutno zřídit systém monitorování, vzorkování a testování kvality pitné vody, tj. vody z vodovodů, vody balené i vody používané v potravinářském průmyslu. Je však ponecháno plně na členských státech, jak budou tuto činnost organizovat na celostátní, regionální či místní úrovni.
2. Je nutno označit ty systémy dodávky pitné vody, které uvedené povinné kvalitě neodpovídají. Pro ně musí být vypracován časově limitovaný program pro odstranění závad : Může se týkat odstranění zdrojů znečištění, nahrazení nevyhovujících zdrojů pitné vody jinými či úpravy vody před její distribucí.
3. Aby bylo možné vybudovat, zlepšit či nahradit systémy úpravy a distribuce pitné vody, je třeba vypracovat podrobnou strategii kapitálových investic, která uváže veškeré náklady na zásahy nezbytné k plnému zajištění požadavků směrnice.
4. Velké problémy mohou nastat s pesticidy a nitráty ze zemědělských zdrojů, případně se znečištěním olovem, jsou-li používána olověná vodovodní potrubí. Je jim třeba věnovat zvláštní a dostatečnou pozornost.
5. Musí být stanoveny ceny pro uživatele a připravena strategie pro úplné pokrytí těchto nákladů (viz rámcová „vodní“ směrnice, vyžadující, aby byly kryty veškeré náklady na úpravu, dodávku a přípravu pitné vody).
6. Je třeba určit požadavky na proškolení pracovníků, kteří budou o systémy pro přípravu a distribuci pitné vody pečovat. Některé země mohou potřebovat i další školení v oblastech hospodaření s vodou a finančního plánování.

D.6 Směrnice upravující používání povrchové vody pro přípravu pitné vody, směrnice k měření a vzorkování povrchové vody a rozhodnutí týkající se výměny informací

Všechny tyto předpisy náležejí k první vlně evropské „vodní“ legislativy ze sedmdesátých let a všechny tyto směrnice budou postupně plně integrovány do rámcové „vodní“ směrnice. Veškeré povinnosti obsažené ve směrnících budou přejety do rámcové směrnice, ale jí vyžadované činnosti budou mít daleko širší a zároveň souvislejší rámec. Ochrana se bude týkat veškerých vod, nikoliv pouze vody určené pro lidskou spotřebu.

Směrnice 75/440/EHS, ke kvalitě povrchové vody používané k přípravě pitné vody, vyžaduje, aby byly splněny jisté minimální kvalitativní normy ve směrnici uvedené. Jestliže kterékoliv vodní těleso, které je využíváno či v budoucnu má být využíváno pro přípravu pitné vody, nesplňuje požadavky směrnice, musí členský stát připravit a realizovat příslušný plán nápravných akcí.

Směrnice 79/869/EHS stanoví metody, které mohou být použity při měřeních a vzorkováních nezbytných ke stanovení kvality vod, jichž se týká směrnice 75/440/EHS.

Rozhodnutí 77/795/EHS, k výměně informací, zavádí postup výměny informací o kvalitě tekoucí povrchové vody, společný pro celou Evropskou unii. Tímto rozhodnutím se zároveň zřizuje i síť monitorovacích bodů s určitým monitorovacím režimem a pro určité, zde stanovené parametry. Informace, které jí jednotlivé státy poskytnou, zveřejňuje Komise formou syntetické zprávy.

Požadavky na implementaci

1. Všechny zmíněné směrnice budou postupně integrovány do nové rámcové „vodní“ směrnice. Opatření k jejich transpozici je proto nutno posuzovat ve světle postupného zavádění rámcové směrnice. Priorita tudíž náleží implementaci jejich základních požadavků, například definování vody, která je vhodná pro přípravu pitné vody, a odpovídajícímu monitorování stavu takto zvolené vody.

D.7 Směrnice ke kvalitě vody vhodné pro život ryb a ke kvalitě vod korýšovitých

Stejně jako směrnice zmíněné v předchozím odstavci, budou i tyto směrnice postupně integrovány do nové rámcové „vodní“ směrnice. Tato směrnice převezme veškeré závazky, které vyplývaly pro členské státy z jednotlivých zde vyjmenovaných směrnic, dodá jim však souvislejší rámec, v němž budou zahrnuty již veškeré vody Společenství.

Záměrem směrnice 78/659/EHS, ke kvalitě vody vhodné pro život ryb, je chránit ta vodní tělesa, která členské státy určí jako vhodná pro život ryb. Jsou stanoveny kvalitativní normy pro vody, v nichž mohou žít úhoři a některé další druhy ryb. Jestliže kvalita vody v takto označených územích neodpovídá požadavkům směrnice, je nutno zpracovat programy akcí vedoucích ke snížení znečištění. Ve směrnici jsou uvedeny i nároky na vzorkování a monitorování takových vybraných vod.

Směrnice 79/923/EHS, ke kvalitě vod, v nichž mohou žít korýši, se snaží chránit kvalitu těch pobřežních a poloslaných vod (vod v deltách řek), které členské státy označí jako vhodné pro výskyt korýšů. Pro takto označené vody jsou opět stanoveny kvalitativní normy a v případě, že zmíněná voda těmto normám nevyhoví, musí být přijat program ke snížení znečištění. Ve směrnici jsou uvedeny též požadavky na vzorkování a monitorování stavu těchto vod.

Požadavky na implementaci

1. Poněvadž se očekává, že i tato legislativa postupně plně integruje do rámcové „vodní“ směrnice, opatření k její transpozici je nutno posuzovat z tohoto hlediska. Proto především musí být

implementovány základní a nejpodstatnější požadavky uvedených směrnic. Hlavním požadavkem - a to platí i pro rámcovou směrnici - je zřízení vhodné monitorovací a vzorkovací sítě. Je nutno též důsledně dbát na to, aby se jednotlivé aktivity nepřekrývaly, zvláště pokud jde povinnost vzorkování a monitorování.

D.8 Směrnice ke kvalitě spodních vod

Směrnice 80/68/EHS, k ochraně spodních vod před znečištěním působeným jistými nebezpečnými látkami, bude též v budoucnu integrována do rámcové „vodní“ směrnice. Smyslem přijetí této směrnice je kontrola přímých i nepřímých výpustí jistých látek do spodních vod. Toho lze především dosáhnout zavedením systému povolení k výpustem, k odhazování odpadů či ke skládkování. Výpusti určitých látek či skupin určitých látek jsou zcela zakázány („látky Seznamu I směrnice“), výpusti dalších látek („látky Seznamu II směrnice“) podléhají povolení. Členské státy jsou povinny monitorovat konání ve shodě s obsahem povolení a účinek, který mají povolené výpusti na životní prostředí.

Požadavky na implementaci

1. Vzhledem k předpokládáné integraci této směrnice do nové rámcové směrnice (včetně zákazů výpustí), musí i opatření k její transpozici brát tuto okolnost v úvahu. Prioritou je tudíž vlastně jen implementace základního požadavku směrnice, tj. požadavku na vybudování vzorkovací a monitorovací sítě.

D.9 Směrnice ke kvalitě vody vhodné ke koupání

Směrnice 76/160/EHS, ke kvalitě vody vhodné ke koupání, byla přijata s cílem zajistit dostatečnou kvalitu vody vhodné ke koupání v rámci celé Unie, a to vody sladké i vody v pobřežních mořských lázeňských oblastech. Směrnice stanoví 19 fyzikálních, chemických a mikrobiologických parametrů, které jsou členské státy povinny ve svých lázeňských zónách monitorovat a vzorkovat se stanovenou frekvencí. Členské státy též jsou povinny přijmout opatření, která zajistí dodržování norem stanovených směrnici. Komise každoročně vydává zprávu o kvalitě vody vhodné ke koupání v celé EU.

Tuto směrnici z roku 1976 je však třeba upravit podle současných podmínek a proto Komise již příslušný návrh přijala.

Během prací na nové rámcové „vodní“ směrnici došla Komise k závěru, že směrnice ke kvalitě vody vhodné ke koupání je významným příspěvkem k integraci politiky Společenství pro životní prostředí a jeho politiky rozvoje turismu a že bude proto vhodné tuto směrnici ponechat jako samostatnou, bez začlenění do rámcové směrnice. Nicméně obsah směrnice ke kvalitě vody vhodné ke koupání bude v budoucnu úzce koordinován s rámcovou směrnici, neboť vody ke koupání a povinnosti s nimi spojené budou součástí plánů k řízení příslušných povodí.

Požadavky na implementaci

1. Je nutno určit příslušné vody vhodné ke koupání, jejichž kvalita odpovídá požadavkům této směrnice.
2. Na celostátní, regionální či místní úrovni musí být ustaveny příslušné instituce, které budou dbát na vzorkování a monitorování těchto vod.
3. Je nutno posoudit, jaké dopady má plnění požadavků směrnice ke kvalitě vody vhodné ke koupání na plnění závazků plynoucích ze směrnice k úpravě městských odpadních vod a rozhodnout, jaká opatření jsou k dodržení kvalitativních norem nutná.

Normy EU pro kvalitu vody

Návrh rámcové „vodní“ směrnice
(COM (97) 49)

Normy pro kvalitu vody ze směrnic

ke kvalitě povrchové vody (75/440/EHS), ke kvalitě vody vhodné pro pěstování ryb (78/659/EHS), ke kvalitě vod koryšovitých (78/869/EHS), ke kvalitě spodních vod (80/68/EHS) a k výpustím nebezpečných látek (76/464/EHS), včetně jejich 7 dceřných směrnic budou postupně do rámcové „vodní“ směrnice integrovány

Směrnice ke kvalitě vody ke koupání (76/160/EHS)

Směrnice ke kvalitě pitné vody (80/778/EHS)

INTEGROVANÝ PŘÍSTUP K ŘÍZENÍ KVALITY VODY

Hodnoty emisních limitů EU

Směrnice k městským odpadním vodám
(91/271/EHS)

Směrnice k IPPC (96/61/EHS)

Směrnice k výpustím nebezpečných látek
(76/464/EHS), limitní hodnoty z ní budou postupně
integrovány do směrnice k IPPC

Směrnice k používání nitrátů (91/676/EHS)

Legislativa k pesticidům: Směrnice k ochraně
výrobků rostlinné výroby (91/414/EHS)

Další legislativa a jiná opatření

Směrnice k přírodním sídlištím (92/43/EHS)

Směrnice k ochraně ptáků (70/409/EHS)

Směrnice k nakládání se splaškovými kaly
(86/278/EHS)

„SEVESO“ směrnice (82/501/EHS)

další relevantní předpisy EU, zákonné a
podzákonné předpisy národní či regionální úrovně

ODPADNÍ VODY Z DOMÁCNOSTÍ A PRŮMYSLU

SBĚR ODPADNÍCH VOD, JEJICH VÝPUST DO KANALIZACE

Plánování, výstavba, údržba :
Směrnice k městským odpadním vodám
(91/271/EHS)

Výpusti průmyslových odpadních vod :
Směrnice k městským odpadním vodám
(předčištění, pokud je nezbytné)
Směrnice k IPPC
Směrnice k výпустím nebezpečných látek
a její dceřiné směrnice
(76/464/EHS)

ÚPRAVA ODPADNÍCH VOD

Hodnoty emisních limitů :
Směrnice k městským odpadním vodám
(91/271/EHS)

Splaškové kaly :
Směrnice k městským odpadním vodám
Směrnice k nakládání se splaškovými kaly
(86/278/EHS)

VÝPUSTI UPRAVENÝCH ODPADNÍCH VOD DO VODNÍCH TĚLES

Měření a monitorování :
Směrnice k městským odpadním vodám
Směrnice k výпустím nebezpečných látek a její
dceřiné směrnice

Normy kvality pro vodu :
Směrnice ke kvalitě vody ke koupání
očekávaná rámcová „vodní“ směrnice

VÝPUSTI Z PRŮMYSLU PŘÍMO DO VODNÍCH TĚLES

Hodnoty emisních limitů :
Směrnice k městským odpadním vodám
(pro výpusti ze zemědělsko-potravinářského
komplexu)
Směrnice k IPPC (Předcházení znečištění u
zdroje, stanovení emisních limitů na základě BAT)
Směrnice k výпустím nebezpečných látek a její
dceřiné směrnice

Splaškové kaly :
Směrnice k městským odpadním vodám
Směrnice k nakládání se splaškovými kaly
Směrnice k IPPC

VÝPUSTI UPRAVENÝCH ODPADNÍCH VOD DO VODNÍCH TĚLES

Měření a monitorování :
Směrnice ke kvalitě vody ke koupání (pro oblasti,
kde koupání přichází v úvahu)
očekávaná rámcová „vodní“ směrnice (všeobecná
povinnost monitorovat stav vodních těles)

Normy kvality pro vodu :
Směrnice ke kvalitě vody ke koupání
očekávaná rámcová „vodní“ směrnice

E. Ochrana přírody

Legislativa EU k ochraně přírody sestává v podstatě ze dvou základních směrnic a dvou základních nařízení. Směrnice se týkají **ochrany přírodních sídlišť** na celém území Evropské unie a ochrany rostlin a zvířat v nich žijících. Nařízení v rámci Evropské unie omezují **dovoz a obchod** ohroženými druhy rostlin a zvířat a zakládají monitorovací a inspekční systémy k ochraně Antarktidy.

Směrnice 92/43/EHS, o přírodních sídlištích - *Habitats*, poskytuje Evropské unii základní rámec pro podporu zachování biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany divoce žijících zvířat a rostlin. Směrnice k ochraně volně žijícího ptactva - *Wild Birds*, 79/409/EHS, chrání druhy divoce žijících ptáků a ta místa, která jsou vzhledem k hnízdění důležitá pro zachování populace divoce žijícího ptactva. Směrnice ustavuje systém ochrany všech v přírodě se vyskytujících ptáků v celém Společenství, včetně ochrany jejich vajec, hnízd, mláďat a oblastí, v nichž hnízdí. Směrnice dále vyžaduje, aby byla určena a vhodně chráněna místa výskytu stěhovavých ptáků, určuje loveckou sezonu a některá další pravidla lovu.

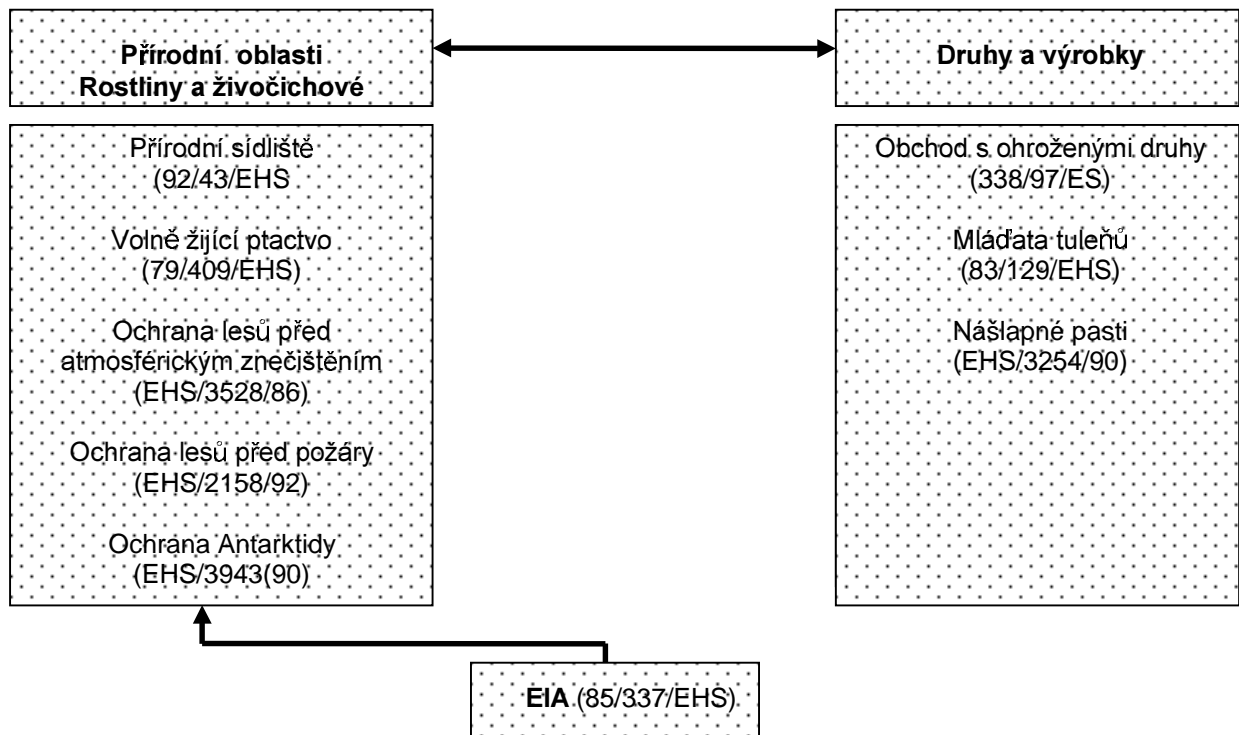
Nařízení ES/338/97 zaručuje plnění povinností ochrany přírody, které na sebe přijala Evropská unie v rámci Washingtonské úmluvy o mezinárodním trhu s ohroženými druhy. Toto nařízení bude pravidelně obměňováno a doplňováno podle rozhodnutí, která přijmou strany Washingtonské úmluvy. Směrnice týkající se mláďat tuleňů, 83/129/EHS, zakazuje dovoz výrobků jako jsou boty a oděvy vyrobené z kůže tuleních mláďat, kromě těch případů, kdy zvířata byla ulovena příslušníky národa Inuit a jejich tradičním způsobem lovu.

Nařízení 90/3943/EHS, k **ochraně Antarktidy**, má zajistit realizaci Úmluvy o ochraně života v antarktických mořích, tj. zajistit naplnění jejich požadavků týkajících se pozorování a inspekce zmíněných oblastí.

E.1 Přírodní sídliště

Směrnice 92/43/EHS, k ochraně přírodních sídlišť a volně žijících rostlin a živočichů, chce přispět k ochraně a zachování biologické rozmanitosti na evropských územích členských států prostřednictvím ochrany přírodních sídlišť a divoce žijících zvířat a rostlin. Mnoho z těchto evropských sídlišť je poničeno, stále větší počet rostlinných a živočišných druhů je ohrožen anebo je stále vzácnější. Směrnice chce dosáhnout přijetí „vhodného statutu ochrany“ pro jednotlivé druhy, které byly označeny za důležité z hlediska celé Evropské unie. Tento termín je ve směrnici široce definován pro sídliště i pro jednotlivé druhy, na základě takových faktorů jako je dynamika jejich populace, trendy přirozeného výskytu a též vzhledem k velikosti území, které ještě v členských státech k tomu účelu zbývají. Bude zřízena Evropská ekologická síť, známá jako „Natura 2000“. Každý členský stát musí pro tento účel připravit seznam míst ve svém teritoriu, která mohou mít pro účel směrnice význam z hlediska celé Evropské unie. Území uvedená na tomto seznamu musí být úměrná potřebě členského státu taková chráněná území zřizovat. Veškerá místa určená v rámci směrnice k ochraně ptáků, 79/406/EHD, jsou do sítě „Natura 2000“ zahrnuta.

OCHRANA PŘÍRODY

Na základě seznamů členských států bude vypracován a do června 1998 by měl být i přijat jednotný seznam míst významných pro celou Evropskou unii, míst, kterým bude poskytována povinně zvláštní ochrana. Ta bude zahrnovat „vhodná opatření“ k zabránění ničení přirozených sídlišť a důkladné hodnocení jakýchkoliv plánů či projektů, které by mohly mít podstatný dopad na tato místa. Jakýkoliv plán či projekt musí již při svém vzniku brát v úvahu požadavky ochrany přírody. Pokud se vyskytne takový případ, že veřejný zájem musí dostat přednost před ochranou přírody, pak musí členský stát zajistit potřebná a dostatečná kompenzační opatření. Členské státy mají šest let na to, aby taková zvláště chráněná území určily a zavedly nezbytná ochranná opatření. Tam, kde je to vhodné, je třeba připravit i plány k řízení takových vybraných území.

I územní plánování a jeho řízení musí brát ohled na zajištění ekologické koherence sítě Natura 2000 a dostatečné péče o krajinné útvary nezbytné pro život v přírodě, zvláště o ty, které podporují migraci a šíření druhů a obměnu genetického základu. Členské státy musí zřídit systém přísné ochrany živočišných a rostlinných druhů uvedených na seznamu EU. Neregulovaný sběr, odchyt či zabíjení druhů uvedených na tomto seznamu je zakázáno a to v kterémkoliv období jejich života. Dále je zakázáno poškozování či ničení míst hnízdění a odpočinku těchto druhů.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí určit místa, která jsou natolik důležitá z hlediska celé EU, že je nutno v nich zavést zvláštní režim ochrany.
2. Každý plán či projekt, u kterého je pravděpodobné, že bude mít podstatný dopad na tato místa mj. i z hlediska jejich zvláštní ochrany, je nutno důkladně zhodnotit, viz diskuse ke směrnici k provádění EIA (Oddíl A - Legislativa s horizontální působností.).
3. Státy jsou odpovědné za zajištění ekologické koherence celoevropské sítě Natura 2000.
4. Pro vybraná chráněná místa musí státy zajistit jejich vhodné řízení a monitorování jejich stavu a musí též stanovit vhodnou formu postihu za nedodržování povinné ochrany.

E.2 Volně žijící ptáci

Směrnice 79/409/EHS, k ochraně volně žijících ptáků, ustavuje systém ochrany volně žijících stěhovavých ptáků a jejich sídlišť. Členské státy mají všeobecnou povinnost chránit a uchovávat populace všech druhů ptáků vyskytujících se v přírodě EU a to v té úrovni, která odpovídá současným ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, ovšem i s ohledem na ekonomické podmínky a na možné rekreační využití oblastí. Činnosti k tomuto cíli by měly spočívat v ochraně, udržování či obnovování jak biologické rozmanitosti, tak přirozených sídlišť těchto ptáků. Měla by tudíž být zřízována chráněná území, chráněná přirozená sídliště unvitř i vně těchto chráněných oblastí, obnovovány poničené biotopy a vytvářeny nové.

Členské státy jsou dále vyzývány k přijetí zvláštních opatření k ochraně sídlišť vyjmenovaných zvláště zranitelných druhů a stěhovavých druhů, a to především označením zvláště chráněných území (Special Protection Areas - SPA), což by měla být přírodní území pro tyto druhy nejvhodnější. Zvláštní pozornost je v tomto smyslu věnována mokřadům. Systém, jímž jsou tato zvláštní území chráněna, je nyní určen výše zmíněnou směrnicí k ochraně přírodních sídlišť.

Členské státy musí zakázat volné zabíjení a odchyt, ničení či poškozování hnízd a vajec, nevhodné zásahy během hnízdění a vyvádění mláďat, chov ptáků, jejichž lov a odchyt je zakázán. Z těchto zákazů existují odůvodněné výjimky.

Pro zvláště ohrožené drůdvy pak musí členské státy určit oblasti se zvláštní ochranou, především pokud jde o mokřady. O přijatých opatřeních musí být informována Komise. Mj. proto, aby opatření přijímaná na úrovni členských států vytvářela spojitý komunitární celek. Prodej volně žijících ptáků či jakýchkoliv částí jejich mrtvých či živých těl je zcela zakázán.

Požadavky na implementaci

1. Státy, bez ohledu na to, zda mají či nemají přísnější předpisy k ochraně přírody než jsou předpisy EU, musí zvažovat velmi odpovědně jak se vypořádají s mezinárodními závazky, zvláště pokud se týká transpozice směrnice k ochraně přírodních sídlišť do jejich vlastních právních řádů.

2. Požadavky této směrnice mohou znamenat i změny v zákonech ovlivňujících řízení (správu) a ochranu přírodních území, nové nároky na rozpočet i nutnost proškolení pracovníků odpovědných za tato území.

E.3 Obchod s druhy volně žijících živočichů a rostlin

Nařízení ES/338/96, které plně působí od 1. června 1997, nahrazuje nařízení 82/3626/EHS, k implementaci Úmluvy o obchodu s ohroženými druhy (CITES). Jeho záměrem je chránit ty ohrožené druhy, které jsou anebo mohou být předmětem nekontrolovaného obchodu, pomocí monitoringu a ochranných či regulačních opatření.

Toto nařízení zvyšuje počet chráněných druhů. Reaguje na změněné podmínky obchodování v souvislosti se vznikem jednotného trhu ES a s odstraněním kontrol na vnitřních hranicích Společenství. Zavádí proto přísnější kontroly na jeho vnějších hranicích a opatření k důraznějšímu vynucování plnění zákonů, např. stanovením trestů pro ty, kteří zákon porušují, a opatřeními, která mají napomoci rozšíření života v přírodě za původních podmínek.

Požadavky na implementaci

1. Při přípravě legislativy implementující toto nařízení je nutno dbát, aby byly zřízeny příslušné oprávněné instituce (úřady). Celním úřadům musí být dána dostatečná pravomoc k provádění kontrol a k vydávání povolení k vývozu či dovozu.
2. Musí být zřízeny instituce, které budou za implementaci nařízení odpovědné a které budou o procesu implementace předávat zprávy Komisi.
3. Asociované země musí ustavit své odpovědné zástupce - vědce do vědecké skupiny, která dbá v rámci EU na včasnou revizi nařízení. Tyto odborníci budou odpovědní v rámci svého státu za správné odpovědi na vědecky podložené otázky související s implementačním procesem.
4. Asociované země si musí připravit postupy a příslušnou dokumentaci pro udělování povolení vývozu a dovozu. To se týká i zákazů obchodování a s ním souvisejících opatření.
5. Pro nakládání s určitými druhy je nutný předběžný souhlas oprávněné instituce. I pro tyto případy je nutno připravit vhodné postupy a stanovit podmínky jejich výkonu.
6. Musí být též k dispozici metodický pokyn pro postupování v případech nezákonného obchodu, pro monitorování takového obchodu a pro určení následků překročení zákona, včetně druhu a způsobu postihu.

E.4 Mlád'ata tuleňů

Členské státy jsou povinny zakázat dovoz určitých výrobků z tuleňů pro komerční účely, např. oděvů z kůží tuleňů. Tento zákaz se nevztahuje na výrobky využívající surovin z úlovků příslušníků národa Inuit, kteří loví tradičními způsoby a prostředky.

Požadavky na implementaci

1. Je nutno stanovit postup udělování certifikátů pro dovoz povolených výrobků z tuleňů, postup kontroly zakázaných výrobků a postihy za překročení zákona.
2. Mezi odpovědnými institucemi a ministerstvy (orgány životního prostředí, celní úřady, policie) musí být vytvořeny podmínky pro vzájemné konzultace a pro koordinaci činností.

E.5 Ochrana Antarktidy

Nařízení 3943/90/EHS, k systému pozorování a inspekce podle článku XXIV Úmluvy o ochraně života v mořích Antarktidy, bylo přijato s cílem zavést postupy pozorování a inspekce podle tohoto článku.

E.6 Používání nášlapných pastí

Nařízení EHS/3254/91 je určeno k podpoře systému ochrany jistých druhů volně žijících živočichů prostřednictvím zákazu používání nášlapných pastí a omezením dovozu kožešin těchto živočichů a z nich vyrobeného zboží.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí monitorovat plnění požadavků tohoto nařízení.
2. Musí být dostatečně organizovány kontroly na hranicích.

E.7 Ochrana lesa

Ochrana proti atmosférickému znečištění

Nařízení EHS/3528/86 ustavuje schéma, podle něhož má být prováděna ochrana lesa před znečištěním atmosférického původu. Spíše však lze toto nařízení považovat za metodický pokyn členským státům jak postupovat při periodických inventurách poškození lesních porostů a při zřizování sítě pozorovacích bodů pro tyto účely.

Nařízení ukládá povinnost periodické inventury poškození lesů v rámci celého Společenství. Požaduje vypracování pilotních projektů a přípravu rozsáhlých experimentů přímo na místě, jejichž výsledky by měly pomoci lépe porozumět působení atmosférického znečištění na lesní porosty a zkvalitnit metody pro pozorování a měření vzniklých škod, případně metody, pomocí nichž by bylo možné tyto škody napravit.

Požadavky na implementaci

1. Státy mají povinnost vypracovat zprávy o zdraví lesních porostů.
2. Všechny státy musí sjednotit své systémy vzorkování a zpracování dat a tento jednotný systém nadále používat.
3. Finanční příspěvek Unie na tyto akce může být maximálně do výše 50 % celkových nákladů.
4. Musí být zřízena monitorovací síť.

Ochrana proti ohni

Nařízení EHS/2158/92 bylo přijato proto, aby byla zvýšena ochrana lesa proti ohni a snížen počet a rozloha ohněm zničených území. Klade důraz na péči o lesní ekosystémy a na zabezpečení různých funkcí, které mají lesy v zemědělských oblastech. Zakládá systém ochrany lesa proti ohni.

Požadavky na implementaci

1. Je třeba zajistit finanční prostředky pro implementaci předloženého schématu ochrany.
2. Státy provedou klasifikaci svého území podle stupně rizika výskytu lesních požárů a Komisi předloží plány na ochranu lesa před požárem pro ta území, která byla klasifikována středním a vysokým stupněm rizika.
3. Státy připraví hodnocení účinnosti různých druhů opatření k omezení lesních požárů a každoročně předloží Komisi projekty či programy ke zlepšení ochrany lesa proti ohni.
4. Vlády určí ministerstva či agentury odpovědné za implementaci opatření v rámci tohoto nařízení a Komise uhradí svůj odpovídající podíl nákladů na tyto akce.

Směrnice k přírodním sídlištím (Habitat) - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s existujícími národními zákony.
- Vymezit legislativní mezery.
- K zaplnění těchto mezer (volby)
  - vytvořit jeden zákon (zákon na ochranu přírody),
  - doplnit příslušně již existující zákony (zákon na ochranu přírody, zemědělský zákon, vodní zákon ap.).

Příslušné oprávněné instituce (úřady)

- Stanovit instituce příslušné a oprávněné pro právní a administrativní úkony.
- Příslušné oprávněné instituce s celostátní působností budou ptavděpodobně zabezpečovat i podávání zpráv Komisi o stavu implementace.

Z právního hlediska nutno ověřit

- zda je věnována pozornost zvláště stanovení kritérií pro výběr „zvláštních chráněných území“ (Special Areas of Conservation),
- zda jsou tato zvláště chráněná území zahrnuta do územního plánování a plánů na využití půdního fondu,
- zda existuje zákonný předpis ukládající použití EIA při rozhodování o návrzích na vytvoření zvláště chráněných území.

Proces ochrany přírodních sídlišť

- Navrhnout seznam míst podle Přílohy 1 a 2
- Tento seznam sdělit Komisi.
- Projednat s Komisí konečnou podobu seznamu chráněných míst.
- Kde je to nezbytné, vypracovat plány pro správu chráněných oblastí.
- Tyto plány začlenit do rozhodování týkajícího se územního plánování.

Účastníci procesu

- Ještě před konečným výběrem míst je třeba zajistit, aby své připomínky mohly vyslovit všichni, jichž se proces týká: ministerstva, místní správa či samospráva, průmysl, vlastníci a nájemci půdy a široká veřejnost.
- Údaje o navrhovaných oblastech musí být veřejně k dispozici.
- Příslušné oprávněné instituce musí pomáhat jednotlivým účastníkům procesu i v tom smyslu, že budou ostatní informovat o dalších navrhovaných možnostech využití určitého území, které má být prohlášeno za chráněné.

Finanční zabezpečení

- Vláda zajišťuje administrativu.
- Vlastníci půdy mohou obdržet finanční pomoc či daňovou úlevu v souvislosti s péčí o chráněné území.

F. Kontrola průmyslového znečištění

a rizikový management

Směrnice a nařízení, o nichž pojednává tento oddíl, lze rozdělit do tří skupin : Ke kontrole průmyslového znečištění, ke kontrole velkých průmyslových havárií, k provádění environmentálních auditů a ekolabelingu.

Do první skupiny patří směrnice obsahující **požadavky**, jež je třeba splnit, aby mohlo být vydáno **povolení k provozu** určitého průmyslového zařízení z hlediska kontroly emisí do ovzduší, vody a z hlediska nakládání s odpady.

Jsou to : Směrnice k integrovanému přístupu k prevenci a kontrole znečištění (*Integrated Pollution Prevention and Control* - IPPC), 96/61/ES, směrnice k emisím z velkých závodů palivoenergetického komplexu, 88/609/EHS, týkající se emisí oxidu siřičitého, oxidu dusného a částic a obsahující cíle pro postupnou redukci celkových emisí produkovaných jednotlivými členskými státy, a směrnice ke kontrole atmosférických emisí z průmyslových závodů, 84/360/EHS, která původně zastávala úlohu rámcové směrnice a bude postupně (až do roku 2007) nahrazována komplexněji pojatou směrnicí k IPPC.

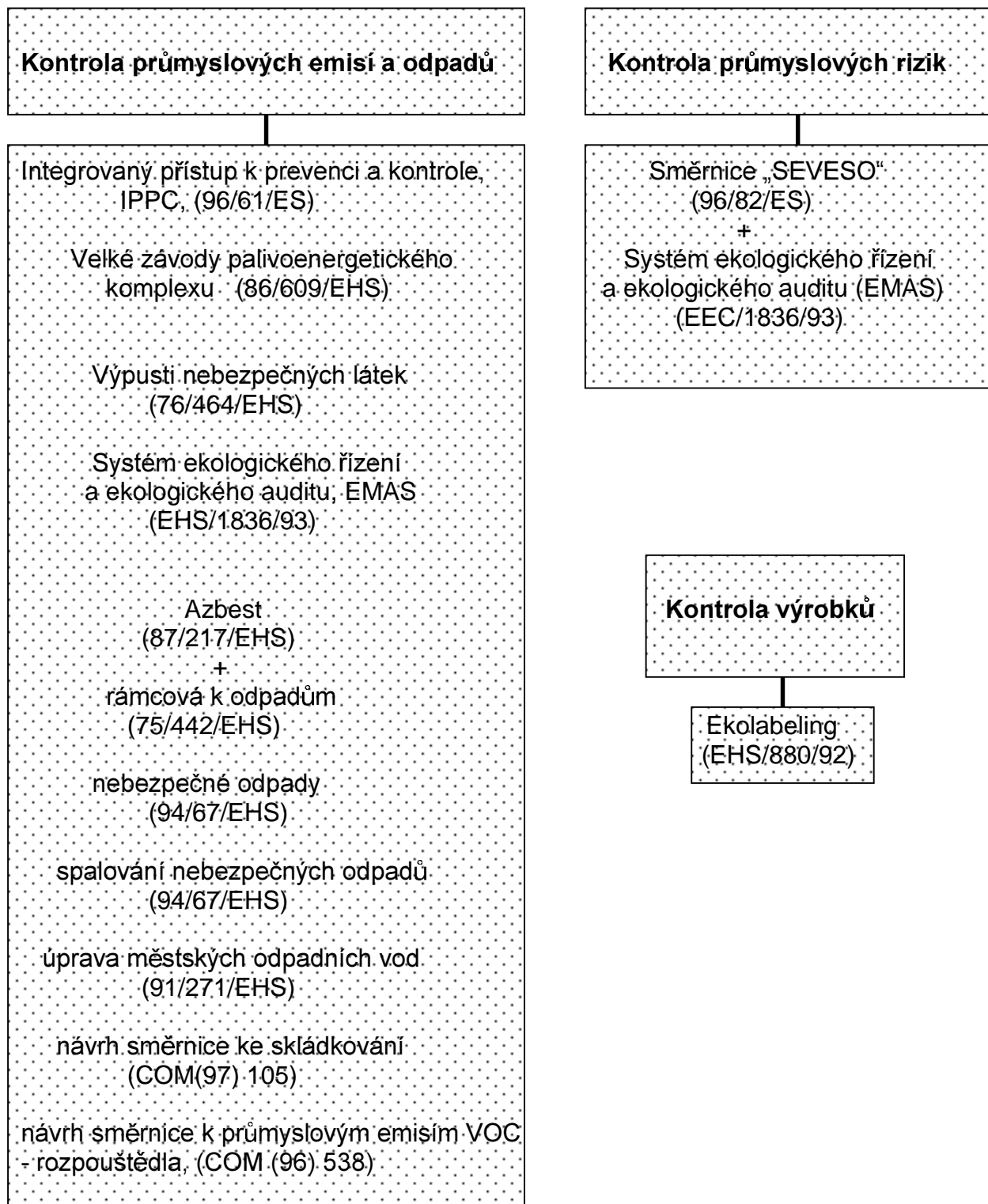
Do druhé skupiny patří **směrnice** 96/82/ES, „**Seveso**“, pojmenovaná po italském městě, ve kterém došlo k velké havárii s únikem jedovatého plynu. Tato směrnice, která mj. byla i modelem pro přijetí obdobné legislativy mimo Evropu, vyžaduje, aby provozovatelé technologických zařízení stanovili hlavní zdroje potenciálních závažných havárií, podnikli kroky k jejich účinné kontrole a k omezení jejich možných dopadů. Do roku 1999 tato směrnice plně nahradí v současnosti stále ještě platnou směrnicí 82/501/EHS.

Třetí skupinu tvoří nařízení týkající se **ekologicky orientovaného řízení podniku** a provádění **ekoauditů**, 1836/93/EHS, (**EMAS** - *Eco-Management and Audit Scheme*) a nařízení 880/92/EHS, **k ekolabelingu**. Smyslem nařízení EMAS je podpořit dobrovolně projevovaný zájem průmyslových podniků na rozvoji programů k zavádění vnitřního ekologicky orientovaného řízení a periodického ekologického auditu jako prostředku ke zlepšení vztahu podniku k životnímu prostředí a jeho ochraně. Nařízení k ekolabelingu pak ustavuje systém Společenství pro udělování ekoznámky, která má v rámci celého Společenství podpořit navrhování, výrobu, trh a používání výrobků, jejichž dopad na kvalitu životního prostředí je vhodným způsobem omezen a to během jejich celého životního cyklu. Ekoznámka směřuje především ke spotřebitelům a poskytuje jim informaci o dopadech na životní prostředí spojených s výrobkem.

F.1 IPPC

Cílem této směrnice je dosáhnout jednotnosti v přístupu k prevenci a kontrole takového znečištění životního prostředí, které je výsledkem širokého spektra činností. Prostředkem k tomu mají být opatření, která umožní předcházet znečištění, či tam, kde to není možné, alespoň toto znečištění do ovzduší, vody i půdy omezit. Současně s vyjmenovanými musí být uplatněna i opatření k nakládání se vznikajícími odpady, aby v konečném výsledku bylo dosaženo vyšší úrovně péče o životní prostředí jako celku.

KONTROLA PRŮMYSLOVÉHO ZNEČIŠTĚNÍ A RIZIKOVÝ MANAGEMENT

Všechny činnosti, jichž se směrnice týká, vyžadují povolení. Členské státy mohou vydávat pro každou průmyslovou instalaci buď jednotlivá povolení k emisím do ovzduší, vody či v souvislosti s odpady, anebo vydat mnohonásobné povolení, na základě spolupráce více institucí oprávněných k vydávání jednotlivých povolení. Poněvaž povolení obsahují emisní limity, musí zároveň s jejich vydáním členské státy zajistit, že budou tyto limity skutečně dodržovány. Povolení tudíž musí obsahovat i výčet opatření, která zajistí splnění následujících základních požadavků :

- Jsou přijata veškerá vhodná preventivní opatření k zamezení znečištění, zvláště prostřednictvím využití nejlepší dostupné techniky (BAT - *Best Available Techniques*).
  - Provozem zařízení nedochází k žádnému závažnému znečištění.
  - Dostatečně je dbáno na minimalizaci vzniku odpadů. Tam, kde ke vzniku odpadů přesto dochází, je věnována dostatečná pozornost jejich recyklaci. Kde není recyklace technicky či ekonomicky možná, děje se zneškodnění odpadů tak, aby se zamezilo znečištění životního prostředí či alespoň se dopad na prostředí podstatně omezil.
  - Energie je využívána hospodárně.
  - Jsou učiněny všechny nezbytné kroky, aby se předešlo haváriím či omezily jejich případné následky.
  - Jsou přijata opatření, která po ukončení veškeré činnosti podniku vyloučí riziko následného znečištění a pomohou uvést lokalitu do uspokojivého stavu.

Povolení musí především obsahovat hodnoty emisních limitů vycházející z BAT a stanovené s ohledem i na možný přenos znečištění mezi médii. Je-li to potřebné, musí být stanoveny i další požadavky k ochraně půdy a spodních vod a k nakládání s odpady. Dále, povolení musí obsahovat i doplňkové požadavky pro případ překročení norem kvality životního prostředí.

Požadavky směrnice jsou závazné pro nově budované podniky od října 1999 a pro již existující podniky (tj. pro podniky, jejichž technologie vyžaduje přizpůsobení) od října 2007.

Vydaná provozní povolení musí být oprávněnými institucemi periodicky kontrolována, obnovována či upravována.

Na základě dat, která členské státy Komisi podle této směrnice poskytnou, bude Komisí zveřejněna inventura základních emisí a emisních zdrojů.

Požadavky na implementaci

1. Je nutno určit a označit místa spadající do rámce působnosti této směrnice.
2. Směrnice k IPPC předpokládá, že státy mají již vybudován kapacitně a odborně dostatečný systém administrativních institucí k vydávání povolení (z hlediska ochrany životního prostředí) pro určité průmyslové činnosti a zavedený odpovídající režim kontroly uplatnění ekologicky orientovaného řízení podniku pro řadu průmyslových sektorů.
3. Ke správnému posouzení požadavků na implementaci je jako první krok nutné porovnat požadavky směrnice a národní předpisy upravující vydávání provozních povolení (z hlediska ochrany životního

prostředí), zvláště ve vztahu k hodnotám emisních limitů a norem (standardů) kvality životního prostředí.

4. Vzhledem k tomu, že pro implementaci směrnice je podstatná jak kapacita administrativních institucí, tak odbornost jejich pracovníků, je vhodné uvědomit si náležitě nestejnou (vzrůstající) náročností jednotlivých stádií implementace. (Směrnice vstupuje v platnost postupně, po částech.)

5. Dobrým počátkem procesu je vyhodnocení kapacity stávajících administrativních institucí v porovnání s odpovědností, kterou budou muset tyto instituce v souvislosti s IPPC vykonávat. Týká se to prevence znečištění, minimalizace odpadů, jejich recyklace a bezpečného zneškodňování, hospodárného využívání energie, prevence havárií, ochrany před haváriemi, postupů a norem pro vyřazování zařízení či jeho částí z provozu.

6. K diskusi o novém povolovacím řízení - k zabezpečení hladkého průběhu implementace směrnice - by měli být přizváni zástupci sektorů energetiky, průmyslu zpracování kovů a nerostných surovin, chemického průmyslu, odpadového průmyslu, dalších sektorů.

7. Povolení mohou být vydávána jak na celostátní, tak na regionální či místní úrovni. Povolení provozu pro malé a střední podniky bude moci být pravděpodobně delegováno na místní úřady, podmínkami provozu velkých podniků se pravděpodobně budou zabývat instituce s regionální či celostátní působností.

8. Udělování povolení musí být ze strany oprávněných příslušných institucí podloženo požadavkem hodnocení podniku jako celku, nikoliv pouze plnění jednotlivých ukazatelů znečištění.

9. Příslušné instituce musí zajistit, aby veškerá vydaná provozní povolení obsahovala patřičné odstavce týkající se požadavků na ochranu půdy, ovzduší a vody před znečištěním. Povolení by však též měla obsahovat i podrobnosti zjišťování a monitorování atmosférických emisí.

10. Součástí procesu implementace by mělo být i stanovení postihů v případě špatné spolupráce s kontrolními či jinak oprávněnými orgány či v případě překročení limitů. Tomuto účelu dobře vyhoví např. vybírání finančních příspěvků na krytí nákladů na sananční práce od provinivších se provozovatelů.

11. Dostatek informací a spolupráce s veřejností jsou pro úspěch implementačního procesu podstatné. Jednou z možností, jak dát k dispozici informace o povolovacích řízeních a jejich výsledcích, je umístit seznam probíhajících či ukončených řízení do některého z veřejných úřadů či do veřejné knihovny. Je nutno mít na paměti vztah mezi směrnicí k IPPC a směrnicí k poskytování informací o životním prostředí.

12. Vlády by měly důkladně zvážit jak za 11 let, během kterých postupně nabývá směrnice k IPPC platnosti (říjen 1996 - říjen 2007), sjednotit vzájemně její požadavky s požadavky a implementačními postupy u směrnic týkajících se ochrany před znečištěním ovzduší emisemi z průmyslových podniků a výpusť nebezpečných látek do vodního prostředí (jedná se především o sjednocení postupů k vydávání povolení).

F.2 Znečištění ovzduší z průmyslových závodů

Směrnice 84/360/EHS, k boji proti znečištění ovzduší působenému průmyslovými závody, je rámcovou směrnicí, která bude v r. 2007 plně nahrazena směrnicí k IPPC (viz výše). Členské státy musí zajistit, aby průmyslové podniky, jejichž typy jsou uvedeny v Příloze I směrnice, obdržely povolení k provozu od k tomu určených celostátních či regionálních institucí ještě před zahájením provozu anebo před jakoukoliv podstatnější změnou provozu. Z této povinnosti jsou vyloučeny ty průmyslové podniky, jejichž výroba souvisí s obranou státu.

Oprávnění k provozu může být uděleno pouze tehdy, jestliže povolující příslušná instituce si ověří, že :

- byla učiněna všechna vhodná opatření k zamezení atmosférickým emisím, včetně aplikace BATNEEC (nejlepších vhodných technologií za dostupné ceny - *Best Available Technology Not Entailing Excessive Cost*),
- provoz podniku nepůsobí závažné znečištění ovzduší, zvláště emisemi látek uvedených v Příloze II směrnice,
- žádný z příslušných emisních limitů není překračován,
- všechny příslušné emisní limity jsou náležitě uplatněny.

Veškeré žádosti o povolení a k nim příslušná rozhodnutí oprávněných institucí musí být přístupná jak veřejnosti, tak dalším dotčeným členským státům v rámci bilaterálních vztahů.

Členské státy musí monitorovat emise z průmyslových podniků a stanovovat příslušné podmínky pro jejich produkci, mj. s přihlédnutím k ekonomickým podmínkám podniků. Musí přijmout i příslušná opatření k zajištění toho, že podniky uvedené v Příloze 1 směrnice postupně přejdou na BAT.

Státy mohou přijmout i přísnější opatření než ukládá směrnice.

Požadavky na implementaci

1. Vládní instituce musí neustále projevovat zájem o údaje týkající se emisí z těch průmyslových instalací, jimž bylo uděleno povolení k provozu. Musí sledovat i údaje o kvalitě životního prostředí a údaje o dostupnosti a zavádění BATNEEC.
2. Je nutné dobře zvážit přechod od současného způsobu udělování povolení k povolování ve smyslu směrnice k IPPC.
3. Je velice důležité stanovit, jak bude definována BATNEEC (a jak bude tato definice dále zpřesňována či doplňována) pro různé průmyslové sektory a pro jednotlivé činnosti. O radu se lze obrátit buď přímo na Evropskou komisi či na jednotlivé členské státy.

Směrnice k IPPC - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s existujícími národními zákony.
- Vymezit legislativní mezery.
- K zaplnění těchto mezer (volby):
  - přijmout jeden národní zákon (zákon k IPPC).
  - doplnit existující zákony vztahující se k vydávání povolení pro činnosti rozdělené na jednotlivá média (ovzduší, voda, odpady, ochrana půdy, územní plánování a využití půdy).

Příslušné oprávněné instituce (úřady)

- Příslušné oprávněné instituce celostátní působnosti musí zajistit vzájemnou návaznost a spojitost při udělování povolení pro všechna média a požadavky BAT pro výrobní sektory.
- Tyto instituce musí zajistit vypracování postupů hodnocení a kritéria pro hodnocení žádostí o povolení provozu, dále též návody pro výrobní sektor jak při podávání žádostí postupovat. Je třeba též stanovit i příslušné instituce, které budou povolení udělovat (zřídit tyto instituce).
- Podle znění směrnice je nutno vybrat místa, jichž se požadavky směrnice týkají.

Z právního hlediska nutno ověřit

- zda je dostatečná pozornost věnována definici BAT,
- zda jsou správně pochopeny požadavky na ověřování shody podle již existujících sektorálních směrnic a to jak před tak po plné implementaci směrnice k IPPC,
- zda jsou stanoveny sankce za škody působené na lidském zdraví a na životním prostředí.

Proces povolování

- Postup udělování povolení k provozu podle směrnice k IPPC je nutno aplikovat na veškeré nové instalace (zařízení).
- Integrovaný přístup je nutno aplikovat i při udělování autorizací jednotlivým zařízením.
- Je nutno bedlivě sledovat každou změnu v činnostech prováděných na místech, pro jejichž provoz bylo uděleno povolení.
- Pro žadatele o povolení je nutno připravit standardní formulář, na jehož základě lze získat dostatek informací pro vydání povolení.
- Je nutno mít napaměti jistý možný vztah mezi postupy EIA a IPPC.

Účastníci procesu

- Všichni, jichž se proces týká, a též široká veřejnost, musí být informováni ještě před vydáním povolení a musí mít dostatečnou možnost účasti v rozhodovacím procesu.
- Příslušné oprávněné instituce by měly poskytnout veřejnosti dostatek informací o projednávané průmyslové činnosti a jejich možných dopadech na lidské zdraví a životní prostředí.

Finanční zabezpečení

- Vláda zřizuje příslušné oprávněné instituce včetně jejich administrativní podpory, poskytuje informace všem dotčeným stranám a veřejnosti.
- Žadatelé o povolení platí administrativní náklady na udělení povolení.

Příklady rozdělení odpovědností při vydávání povolení

Země	povolení vydává	monitoring & inspekce	vynucování	tresty
Francie	prefekt (regionální úřad centrální vlády)	Inspekce životního prostředí Vodní policie	prefekt	prefekt
Německo	regionální vláda (zemská)	regionální vláda	státní zástupce	státní zástupce
Dánsko	regionální či místní správní orgán	regionální či místní správní orgán	regionální či místní správní orgán	policie
Velká Británie	Agentura životního prostředí	Agentura životního prostředí	Agentura životního prostředí	Agentura životního prostředí

F.3 Velké podniky palivoenergetického komplexu

Směrnice 88/609/EHS, k omezování atmosférických emisí určitých polutantů produkovaných velkými závody palivoenergetického komplexu, byla první směrnicí přijatou podle rámcové směrnice 84/360/EHS, k boji proti znečištění ovzduší působenému emisemi z velkých průmyslových podniků. Vztahuje se na ty podniky, v nichž probíhají spalovací procesy spojené s generací energie a s kapacitou 50 a více megawatt (MW). Záměrem směrnice je snížení emisí SO₂, NO_x a prachu, vznikajících při provozu těchto technologických zařízení. Cíle má být dosaženo kombinací předpisů regulujících celkové množství emisí z již existujících závodů a zavedení přísných emisních limitů pro závody nově budované.

Pro již existující zařízení jsou stanoveny národní cíle pro SO₂ a NO_x, které mají být postupně dosaženy (v letech 1993, 1998 a 2003).

Členské státy mají za povinnost vypracovat programy postupného snižování ročního objemu emisí SO₂ a NO_x z již existujících zařízení, tj. ze zařízení, jimž byla původní provozní licence udělena před 1. červencem 1987.

Pro nově budovaná zařízení anebo pro zařízení, jejichž kapacita byla rozšířena na 50 nebo více MW, musí jejich povolení k výstavbě či k provozu obsahovat i podmínky pro dosažení shody s emisními limity pro SO₂, NO_x a prach a též odpovídající podmínky pro výpusti odpadních plynů. Členské státy mohou vydat i přísnější požadavky na emise než uvádí směrnice.

Je-li pravděpodobné, že nově budované zařízení bude mít podstatný dopad na životní prostředí dalšího členského státu, pak musí stát, na jehož území se zařízení nachází, konzultovat jeho stavbu či provoz s těmito potenciálně dotčenými státy ve smyslu povinností plynoucích ze směrnice 85/337/EHS, k hodnocení dopadů jistých veřejných či soukromých projektů na životní prostředí (viz Oddíl A - Legislativa s horizontální působností).

Požadavky na implementaci

1. Státy musí stanovit celkový roční objem emisí z nově budovaných i již provozovaných zařízení. K tomu jsou zapotřebí jak pravidelná hlášení od provozovatelů zařízení, tak podklady od vědeckých institucí pracujících pro vládní orgány.
2. Národní cíle pro snižování emisí musí být dohodnuty s Evropskou unií a k jejich dosažení musí být ve spolupráci s provozovateli vypracovány programy pro snížení ročního objemu emisí z již provozovaných velkých zařízení palivoenergetického komplexu.
3. Musí být nalezeny a posouzeny i různé možnosti postupů vedoucích ke snížení emisí. Mohou spočívat v obměně paliv, v zamezení ztrát energie, v přijetí opatření k jejím úsporám či v použití technologií ke snížení znečištění. Musí být provedena pečlivá analýza potřeby finančních prostředků a jejich dostupnosti.
4. Veškerá povolení pro zařízení nově budovaná (nebo rozšiřovaná nad kapacitu 50 MW) musí obsahovat kromě požadavků na plnění emisních limitů pro SO₂, NO_x a prach též požadavky týkající se měřících metod a měřících zařízení, zásahů v případě výpadku kontrolních přístrojů atd. Z tohoto hlediska pak musí být prověřena i již vydaná povolení.

F.4 Návrh směrnice k emisím VOC z průmyslových činností

Návrh směrnice k omezení emisí těkavých organických látek z rozpouštědel používaných při jistých průmyslových činnostech, COM (96) 538 - final, je v současné době předložen Radě a Evropskému parlamentu.

Záměrem návrhu je snížit emise VOC ze stacionárních zdrojů a tímto způsobem snížit i objem troposférického ozonu. Návrh předpokládá snížení emisí nejméně o 50 % (do roku 2010 ve srovnání s úrovní dosahovanou v roce 1990) pro 20 hlavních druhů činností, při nichž jsou taková rozpouštědla používána. Pro každý z dotčených průmyslových sektorů je definován příslušný cíl snížení emisí prostřednictvím stanovení emisních limitů, jichž lze dosáhnout buď použitím vhodných technologií omezujících znečištění anebo náhradou rozpouštění jiným procesem (technologie používající méně rozpouštědel anebo technologie pracující bez použití rozpouštědel). Členské státy si mohou zvolit pro ně nejvhodnější způsob anebo přijmout alternativní národní plán vedoucí ke stejnému cíli (tj. ke stejnému snížení emisí).

Požadavky na implementaci

1. Je nutno určit podniky, jichž se tato směrnice týká.
2. Státy musí zavést systém pro monitorovací a vynucování plnění požadavků směrnice, tj. omezování emisí.
3. Státy musí určit ta zařízení, která budou potřebovat oprávnění a ta, která budou registrována.
4. Při přípravě národních plánů a volbě postupů k jejich naplnění by členské státy měly pečlivě hodnotit jejich veškeré technické, vědecké i administrativní náležitosti, aby plány měly skutečně naději na realizaci.
5. Veškeré kroky implementačního procesu by měly být konzultovány se zástupci průmyslu a dalších zájmových skupin.

F.5 Směrnice „Seveso“, ke kontrole nebezpečí plynoucího z velkých průmyslových havárií

V r. 1999 nahradí starou směrnici 82/501/EHS „Seveso“, přijatou po průmyslové nehodě v Itálii v r. 1976, nová směrnice 96/82/ES, ke kontrole důsledků velkých průmyslových havárií, při nichž unikají nebezpečné látky. Směrnice z r. 1982 obsahuje soubor povinností k omezení rizik velkých průmyslových havárií. Tyto povinnosti se týkají provozovatelů zařízení a odpovědných institucí na úrovni státu i na úrovni Evropské komise. Nová směrnice „Seveso II“ má jednak širší záběr, jednak celý postup prevence a ochrany zjednodušuje. Zesiluje požadavky na zajištění bezpečnosti a kromě prevence ukládá provozovatelům zařízení i přípravu havarijních plánů pro případ nehody. Jsou zesíleny předpisy týkající se inspekce ze strany příslušných oprávněných úřadů (institucí) a vloženy nové předpisy k povinnostem odpovědných institucí brát ohled na požadavky této směrnice i při územním plánování.

To, zda zařízení spadá pod působnost směrnice „Seveso II“, záleží na tom, zda se v něm vyskytují nebezpečné látky v takovém množství, že by mohly způsobit závažnou nehodu s velkými následky. Vyskytnou-li se zařízení, jichž se směrnice týká a která leží blízko sebe, pak tato zařízení musí spolupracovat ke snižování rizik možných havárií. Zvláště ve smyslu zabránění efektu „domina“, tj. např. šíření požáru z jedné instalace na druhou apod.

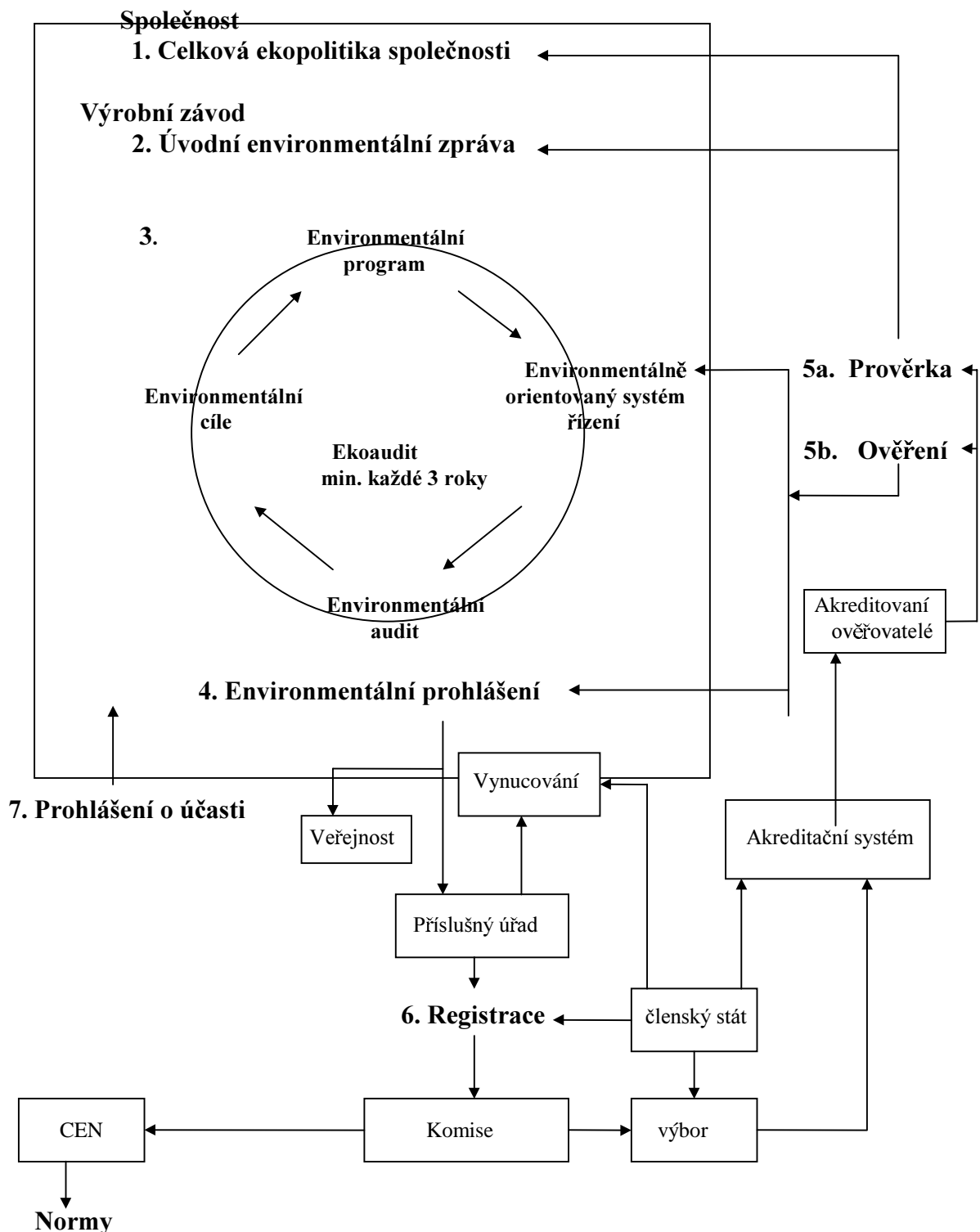
S cílem zvýšit bezpečnost a snížit riziko chyby zapříčiněné lidským faktorem musí provozovatelé průmyslových podniků přijmout preventivní opatření snižující možnost velkých havárií a vypracovat systém pro řízení bezpečnosti podniku. Provozovatel musí připravit zprávu o bezpečnosti a vnitropodnikový pohotovostní plán pro případ nehody. Instituce s celostátní působností musí připravit obdobné plány na úrovni státu a tam, kde je to vhodné, musí využít i mezinárodní spolupráce k přípravě plánů prevence havárií a rychlého zásahu v případě jejich výskytu.

Členské státy jsou povinny zakázat provoz v těch zařízeních, v nichž preventivní či zásahová opatření vykazují závažné nedostatky, anebo v těch zařízeních, jejichž provozovatelé příslušné informace týkající se bezpečnosti a havarijních plánů v předepsaném časovém termínu vůbec nedodali. Je zesílen tlak na informování veřejnosti, tj. na umožnění přístupu k informacím pro širokou veřejnost. Oprávněné příslušné instituce musí organizovat vhodný inspekční systém.

Požadavky na implementaci

1. Implementace této směrnice vyžaduje dostatečné administrativní zázemí, tj. dostatek pracovníků s odpovídajícími odbornými znalostmi. Jako první krok je nutno ustavit příslušné oprávněné a odpovědné instituce, jak na celostátní, tak na místní úrovni.
2. Je nutno stanovit postupy, na základě kterých lze zajistit, že všechny již provozované či nově konstruované instalace, u nichž je riziko možné závažné nehody, přijmou opatření k prevenci takových havárií a ke zmírnění jejich možných následků. Mj. musí být zaveden registrační systém, do něhož budou ukládány bezpečnostní zprávy podniků a pomocí něhož bude k těmto zprávám umožněn přístup.
3. Orgány místní správy a samosprávy jsou odpovědné za zpracování vnějších havarijních plánů (tj. plánů, jejichž dosah je větší než jeden průmyslový podnik). Tyto havarijní plány musí vycházet z vnitřních havarijních plánů, připravených jednotlivými provozovateli a obsahujícími informace nutné k přijetí zvláštních opatření pro případ nehody. Osoby, které by v případě nehody mohly být postiženy, musí být předem dostatečně informovány. Vnitřní i vnější havarijní plány musí být vyzkoušeny a podle potřeby obnovovány. V případě nehody musí být veškeré zásahy koordinovány.
4. Získávání a šíření informací o nehodách i o situacích, kdy k nehodě mohlo lehce dojít, jsou zcela zásadní pro stálé zlepšování metod prevence havárií a zásahových postupů v případech, kdy k havárii skutečně dojde. Proto musí být nalezeny vhodné postupy pro získávání, výměnu a šíření informací.
5. Příslušné oprávněné instituce musí připravit program inspekcí, založený buď na systematickém vyhodnocování možného nebezpečí havárie v určitém zařízení anebo na pravidelné každoroční kontrole přímo na místě zařízení.

System environmentálně orientovaného řízení na základě pravidelného ekoauditů - EMAS

F.6 System environmentálně orientovaného řízení a pravidelného ekologického auditu (EMAS)

Nařízení 1836/93/EHS zřizuje systém environmentálně orientovaného řízení a pravidelného ekoauditů průmyslového podniku, jehož se dobrovolně mohou účastnit ty společnosti, které chtějí své průmyslové činnosti lépe sjednotit s požadavky ochrany životního prostředí. Účast v EMAS předpokládá :

- Přijetí a realizaci opatření, programů a systémů řízení uvnitř podniku,
- prověrku (audit) přímo v podniku, a
- zpracování zprávy o přístupu podniku k ochraně životního prostředí a poskytnutí této zprávy veřejnosti.

Nařízení se týká výrobního a recyklačního průmyslu a energetiky, může však být experimentálně rozšířeno i na činnosti (podniky) jiného charakteru. Účastník EMAS musí podniknout tyto kroky :

- Přijmout opatření environmentálního charakteru, která se mohou týkat plnění předpisů, dalšího zlepšování ochrany životního prostředí či omezení dopadů činnosti na životní prostředí,
- provést úvodní prověrku skutečné situace podniku ve vztahu k životnímu prostředí (ekoaudit),
- zavést program opatření ke zlepšení a systém environmentálně orientovaného řízení,
- ekoaudit provádět pravidelně minimálně každé tři roky,
- připravit veřejně dostupnou environmentální zprávu, obsahující podrobnosti o dopadech na životní prostředí souvisejících s činností podniku,
- zabezpečit nezávislé ověření této zprávy nezávislým ověřovatelem akreditovaným v rámci národního akreditačního systému.

Národní či mezinárodní systémy environmentálně orientovaného řízení a ekoauditů mohou být považovány za ekvivalenty EMAS, jsou-li zveřejněny ve Věstníku Evropských společenství (*Official Journal of European Communities*).

Požadavky na implementaci

Ačkoliv nařízení nemohou a nesmějí být transponována do národních právních řádů, státy musí k jejich implementaci podniknout určité kroky, aby k datu vstupu do Evropské unie byly na platnost těchto nařízení připraveny :

1. Je nutno zřídit systém akreditací a dohledu nad akreditovanými ověřovateli. Ustavení a řízení akreditačního systému vyžaduje konzultace se všemi, jichž se EMAS týká.
2. Každých šest měsíců je třeba zaslat obnovený seznam akreditovaných ověřovatelů Komisi.
3. Přistupující země mohou, chtějí-li, aplikovat některý ze systémů analogických EMAS (ISO 14001 či odpovídající národní systém) již před svým vstupem do Evropské unie.
4. Nařízení k EMAS vyžaduje, aby členské státy zřídily příslušné útvary, které budou registrovat podniky, v nichž je EMAS zaváděn, a sdělovat seznam takto registrovaných míst Komisi. Musí být zaručena nezávislost a neutralita těchto útvarů.

F.7 Ecolabeling

Nařízení 880/92/EHS, zřizující systém EU pro udělení ekoznámky, bylo přijato proto, aby byl podpořen proces navrhování, výroby, prodeje a používání výrobků, u nichž dopad na životní prostředí je během celého jejich života omezen. Na základě tohoto nařízení má být poskytnuta i spotřebitelům lepší informace o dopadech výrobku na životní prostředí. Nařízení se netýká potravin, nápojů a farmaceutických výrobků, dále nebezpečných látek podléhajících směrnici 67/548/EHS a 88/379/EHS, či výrobků vyrobených postupy, které velmi pravděpodobně působí životnímu prostředí či člověku závažnou újmu.

Podmínky udělení ekoznámky platí vždy pro určitou skupinu výrobků a jsou stanoveny výborem zástupců členských států, s využitím podrobných konzultací se zájmovými skupinami z řad průmyslu, obchodu, spotřebitelů a nevládních environmentálních organizací.

Kritéria pro udělení ekoznámky jednotlivým skupinám výrobků jsou platná tři roky a jsou stanovena na základě hodnocení životního cyklu výrobků dané skupiny z hlediska snahy o dosažení vysoké úrovně péče o životní prostředí.

Doposud byla kritéria udělení ekoznámky stanovena pro tyto skupiny výrobků : Myčky nádobí, prostředky ke zlepšení kvality půdy, hygienický kuchyňský papír v rolích, prací prostředky, zářivky s jednou a se dvěma patnicemi, barvy a laky pro vnitřní nátěry, ložní povlečení, trička, papír na kopírování, chladničky.

Požadavky na implementaci

1. Ačkoliv nařízení nemohou být do národního právního řádu transponována, členské státy musí určit příslušné instituce, u nichž je zajištěna nezávislost a neutralita a které budou přijímat žádosti o udělení ekoznámky, budou podle přijatých kritérií hodnotit způsobilost výrobku a budou konečně i ekoznámky udělovat.
2. Je třeba zajistit, aby spotřebitelská veřejnost i podniky byly o systému udělování ekoznámky informovány.
3. Aby byl systém ekolabelingu úspěšný, musí být znám spotřebitelům a podporován výrobci a prodejci. Dostatečně široká poradenská a informační kampaň, předcházející a neustále podporující systém ekoznačení, je pro dosažení jeho úspěchu téměř nevyhnutelná.

G. Chemické látky a geneticky modifikované organismy

Nejdůležitější z legislativy EU ke kontrole chemikálií je ta část, která se zabývá **testováním a oznamováním chemických látek a přípravků**. Další předpisy se týkají **geneticky modifikovaných**

organismů (GMO), pokusů na zvířatech, správné laboratorní praxe a existují i směrnice a nařízení ke kontrole výrobků.

Směrnice k chráněnému využívání geneticky modifikovaných organismů a k jejich nechráněnému vypouštění do oběhu ke komerčnímu využití zřizují systém kontroly nakládání s geneticky modifikovanými organismy. Jejich formální stránka vychází ze směrnic k oznamování chemických látek a přípravků.

Směrnice k experimentům prováděným na zvířatech, 86/609/EHS, stanoví minimální požadavky pro zacházení se zvířaty, na nichž jsou prováděny povinné zkoušky chemických látek a přípravků ve smyslu odpovídajících směrnic EU.

Směrnice k harmonizaci postupů správné laboratorní praxe, 87/18/EHS, a s ní úzce související směrnice upravující postup při inspekci správné laboratorní praxe, 88/320/EHS, slouží vlastně k implementaci aktů OECD obdobného obsahu. Měly by zaručit, že členské státy nakládají s daty získanými během testování chemikálií ve shodě s postupy správné laboratorní praxe, jejichž zásady jsou těmito směrnicemi stanoveny.

A konečně, směrnice týkající se azbestu, 87/21/EHS, ustavuje rámec pro kontroly výпустů azbestu do vzduchu, vody či půdy.

G.1 Testování a oznamování chemických látek

Klasifikace, balení a označování nebezpečných látek

Směrnice 67/548/EHS se týká testování, klasifikace, balení a označování chemických látek, které jsou nebezpečné člověku či životnímu prostředí. Systémy testů, jimiž látka musí projít před uvedením na trh Společenství a systém oznamování nových chemikálií uváděných na trh, byly zavedeny v r. 1979.

Směrnice rozlišuje mezi chemikáliemi „novými“ a „již existujícími“. „Již existující“ chemikálie jsou ty, které byly na trhu Společenství již před datem 18. září 1981 a jsou uvedeny v publikaci „European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances - EINECS“. „Nové“ chemické látky jsou ty, které v EINECS prozatím uvedeny nejsou.

Výrobce či dovozce uvádějící novou chemickou látku poprvé na trh v Evropském společenství, musí předložit národní oprávněné instituci notifikační zprávu o této chemikálii nejméně 45 dní před datem uvedení na trh. Tento „základní soubor“ informací má sloužit k posouzení nebezpečí, která nová látka může znamenat pro životní prostředí či pro zdraví člověka. Pro již existující chemikálie tato oznamovací povinnost neplatí. Ty jsou klasifikovány na základě svých vlastností buď oprávněnými institucemi anebo, dočasně, výrobcem, prodejcem či dovozcem.

CHEMICKÉ LÁTKY A GENETICKY MODIFIKOVANÉ ORGANISMY

Testování	Doprava	Tržní značení	Výrobky
<p>Testování na zvířatech (86/609/EHS)</p> <p>Správná laboratorní praxe -SLP Inspekce SLP (87/18/EHS)</p> <p>Chráněné používání geneticky modifikovaných organismů (90/219/EHS)</p> <p>Volné používání geneticky modifikovaných organismů (90/220/EHS)</p>	<p>Silniční přeprava nebezpečného zboží (94/55/ES)</p>	<p>Klasifikace, balení a označování nebezpečných látek (67/548/EHS)</p> <p>Nebezpečné přípravky (88/337/EHS)</p> <p>Volné používání geneticky modifikovaných organismů (92/220/EHS)</p>	<p>Klasifikace, balení, označování nebezpečných látek (67/548/EHS)</p> <p>Nebezpečné přípravky (88/337/EHS)</p> <p>Volné používání geneticky modifikovaných organismů (90/220/EHS)</p> <p>Omezení týkající se trhu a využívání (76/769/EHS)</p> <p>Azbest (87/217/EHS)</p> <p>Detergenty (73/404/EHS)</p> <p>Hodnocení rizik u již existujících látek (ES/1488/94)</p> <p>Dovoz a vývoz nebezpečných chemikálií (EHS/2455/92)</p> <p>Látka poškozující ozon (ES/3093/94)</p>

Pro látky, jejichž obchodované množství nepřekračuje 1t za 1 rok od jednoho výrobce, je oznamovací postup zjednodušen.

Směrnice vyjmenovává 14 kategorií pro klasifikaci nebezpečných látek podle jejich fyzikálně - chemických vlastností. Dále určuje symboly pro označení nebezpečnosti látky a pro standardní označení možných rizik a nároků na bezpečnost (R - fráze, S - fráze -- „*risk phrases*“, „*safety phrases*“). V této směrnici jsou uvedeny i základní požadavky týkající balení nebezpečných látek.

Všechny chemikálie, které jsou v rámci Společenství označovány jako nebezpečné, jsou uvedeny v Příloze 1 této směrnice. Příloha je pravidelně obnovována a jsou v ní znázorněny i symboly upozorňující na možné nebezpečí a vyjadřující požadavky pro bezpečné nakládání s látkou. Tyto symboly mají být uvedeny na označení látky při jejím uvedení na trh (na jmenovce).

Požadavky na implementaci

1. Implementace vyžaduje, aby byl ustaven výkonný administrativní systém a odpovídající technické struktury s tímto systémem spojené, pomocí nichž by bylo možné správně hodnotit tok informací týkajících se uvádění nových chemických látek na trh. Nevyhnutelná je pro tento případ i těsná mezinárodní spolupráce, která pomůže zaručit, že budou v krátkém směrnicí povoleném čase správně vyhodnoceny všechny informace, které jsou o dané látce v dané době dostupné.
2. Příslušné oprávněné instituce musí mít k dispozici i vhodnou databázi, v níž mohou výrobci a dovozci nalézt veškeré potřebné informace. Tím způsobem lze například předejít i duplicitnímu testování látek, mj. na zvířatech.
3. Je třeba zabezpečit účinné celní a mezinárodní kontroly, aby se předešlo nelegálnímu dovozu a prodeji řádně neoznačených chemikálií do třetích zemí. Z téhož důvodu je užitečná i informační kampaň zaměřená na výrobce a dovozce, která může zvýšit úroveň shody doplněním podrobností oznamovacího postupu.
4. Je třeba vytvořit trvalé diskusní forum pro účinnou výměnu informací se zástupci sektoru chemického průmyslu a zvláště k přípravě návrhů na klasifikaci již existujících látek.
5. Nové látky : Je třeba připravit seznamy obdobné seznamům ELINCS a NPL (no-longer polymer).
6. Již existující látky : Je třeba připravit seznamy obdobné seznamům EINEC. Údaje o existujících látkách by měly být porovnány s údaji pro EINEC a s obsahem Přílohy I směrnice 67/548/EHS.

Klasifikace, označování a balení nebezpečných přípravků

Směrnice Rady 88/379/EHS upravuje a rozšiřuje postupy a normy pro klasifikaci a označování nebezpečných chemikálií podle směrnice 67/548/EHS i na nebezpečné přípravky. Přípravkem je míněna směs dvou nebo více chemických látek.

Směrnice se týká přípravků, které jsou již na trhu EU umístěny a které obsahují nejméně jednu látku klasifikovanou jako nebezpečnou anebo za nebezpečnou v současnosti považovanou. Přípravky musí být klasifikovány vzhledem k nejvyššímu zjištěnému stupni nebezpečnosti.

Směrnice se naopak netýká lékařských či veterinárních výrobků, kosmetiky, směsí látek klasifikovaných jako odpad a pesticidů, neboť tyto jsou předmětem jiných aktů legislativy EU.

Balení nebezpečných přípravků musí splňovat tatáž kritéria jako u chemikálií pokud se týká značení obalu, jeho pevnosti, průsaku a systému zabezpečení proti změně polohy.

Členské státy mohou na základě podrobných informací dočasně zakázat či omezit prodej přípravků, které, přestože požadavky směrnice splňují, představují jisté nebezpečí z důvodu své klasifikace, balení či označení.

Požadavky na implementaci

1. Platí totéž, co bylo již uvedeno k nebezpečným látkám.

Již existující látky

Nařízení EHS/793/93, k hodnocení a kontrole existujících látek, stanovuje pro výrobce a dovozce povinnost poskytovat data o látkách vyráběných či dovážených v objemech nad určité množství. Na základě poskytnutých informací a na základě národních seznamů látek, jimž je nutno věnovat pozornost především, vypracuje Komise seznam takových látek, pro něž bude provedeno hodnocení jejich potenciálního rizika. Zásady pro hodnocení rizik jsou definovány nařízením ES/1488/94, které je ještě doplněno podrobným technickým metodickým pokynem pro postup hodnocení (*Technical Guidance Document*). Komise může též navrhnout opatření ke snížení rizik.

Požadavky na implementaci

1. Členské státy musí hodnotit rizika nebezpečných látek na základě informací od výrobců a dovozců.
2. Státy musí též zavést vhodné právní a administrativní postihy pro případ neplnění ze strany výrobců a dovozců.

Pokusy na zvířatech

Směrnice 86/609/EHS, k ochraně zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely, stanoví minimální standardy, které je třeba při využívání zvířat pro experimentální a jiné vědecké účely související se základním či aplikovaným výzkumem, s léky, potravinami a dalšími látkami či výrobky a též s ohledem na životní prostředí dodržet. Ohrožené druhy mohou být použity pouze pro takový výzkum, který má přispět právě k ochraně těchto druhů, či pro takové zcela zvláštní biomedicínské účely, pro něž jsou vhodné pouze tyto druhy.

Nařízení obsahuje všeobecné i specifické požadavky na umístění, monitorování, bezbolestnost či zmírnění možného stresu, na omezení skrytých účinků či jakéhokoliv utrpení zvířat. Dotýká se i zabíjení pokusných zvířat člověkem po skončení experimentu.

Pokus může tímto způsobem proběhnout pouze tehdy, neexistuje-li žádná jiná z vědeckého hlediska vyhovující a pokus na zvířatech nepoužívající metoda k dosažení týchž výsledků.

Zařízení pro chov a používání pokusných zvířat musí být schváleno, registrováno a musí být o něm vedeny podrobné záznamy. Určitá zvířata, jako jsou myši, krysy, psi, kočky a primáti (s výjimkou člověka) musí být za tímto účelem chována, jen výjimečně a po předchozím souhlasu je možno použít zvířat volně žijících. Aby se předešlo zbytečným duplicitám, členské státy jsou vyzývány, aby zvážily možnost využití dat získaných při pokusech na zvířatech prováděných v jiných členských státech.

Všechny pokusy tohoto druhu musí být předem ohlášeny příslušné národní instituci. Jestliže zvířata mají být nebo mohla by být vystavena kruté či dlouhodobě působící bolesti, je k takovému pokusu třeba zvláštního oprávnění. Od členských států je vyžadováno, aby na základě žádostí o oprávnění k pokusům a na základě záznamů o těchto pokusech shromažďovaly statistické informace o využívání zvířat k pokusům.

Požadavky na implementaci

1. Příslušná oprávněná s celostátní působností musí stanovit požadavky, které je pro udělení povolení k pokusům se zvířaty a pro povolení chovů zvířat pro tyto účely třeba splnit.
2. Musí být určeny zvláštní instituce odpovědné za udělování povolení a za provádění pravidelných kontrol během pokusů i v zařízeních k nim sloužících.
3. Příslušné instituce celostátního charakteru by měly zřídit informační síť, pomocí níž by bylo možné vyměňovat si informace o pokusech s obdobnými institucemi dalších států za účelem omezení.
4. Příslušná instituce musí stanovit i systém sběru dat týkajících se pokusů, aby na jeho základě mohly být shromážděny požadované statistické údaje. Souhrn takto získaných informací je nutno pravidelně ve formě zprávy poskytovat Evropské komisi.

Správná laboratorní praxe

Inspekce a ověřování postupů správné laboratorní praxe

Smyslem přijetí těchto dvou směrnic je předejít duplicitám při povinném testování chemikálií v zemích OECD a to prostřednictvím harmonizované zkušební metodiky, která podpoří vzájemné uznávání výsledků testů všemi členskými státy OECD.

Směrnice 87/18/EHS, k harmonizaci zákonů, nařízení a administrativních opatření vztahujících se k aplikaci zásad správné laboratorní praxe a ověření jejího používání při zkoušení chemických látek, vyžaduje, aby laboratoře provádějící zkoušky chemických látek podle směrnice 67/548/EHS postupovaly podle zásad správné laboratorní praxe (SLP, *Good Laboratory Practice - GLP*) uvedených v Příloze 2 k rozhodnutí Rady OECD z 12. května 1981, o vzájemném uznávání dat z hodnocení chemikálií.

Směrnice 88/320/EHS, k inspekci a verifikaci správné laboratorní praxe (SLP), stanoví normy a postupy inspekce a ověřování správné laboratorní praxe (SLP).

Laboratoře musí při předávání výsledků doložit, že zkoušky byly provedeny ve shodě se zásadami SPL a členské státy musí tyto podklady verifikovat, především prováděním inspekcí a auditů podle doporučení OECD.

Členské státy musí též určit příslušné instituce odpovědné za inspekci laboratoří a za prověřování postupů z hlediska jejich shody s požadavky směrnice.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí zajistit, aby laboratoře provádějící zkoušky podle směrnice 67/548/EHS, ke klasifikaci, balení a označování chemických látek, postupovaly ve shodě se zásadami správné laboratorní praxe.
2. Musí být zřízen systém umožňující verifikaci této shody. Takový inspekční systém by měl zahrnovat jak pravidelné inspekce, tak prověřování přímo na místě pokusu podle doporučení OECD.

G.2 Geneticky modifikované organismy

Chráněné využívání

Smyslem přijetí směrnice 90/219/EHS, k chráněnému (omezenému) používání geneticky modifikovaných mikroorganismů (GMM) je určit pro celou EU společná pravidla pro nakládání s GMM ve vědeckých laboratořích i v průmyslových zařízeních a přijmout i vhodná opatření k ochraně lidského zdraví a životního prostředí před riziky, která mohou činnosti používající GMM působit.

Směrnice vyžaduje zřízení vhodného systému rizikového managementu. Používání GMM musí být oznámeno příslušným institucím. Tyto mikroorganismy a činnosti, při nichž jsou používány, jsou klasifikovány do dvou kategorií, podle potenciálního rizika, které mohou působit, a též podle způsobu ochrany a příslušných kontrolních opatření. Mezi povinně hodnocená opatření tohoto charakteru patří například i povinnost vedení záznamů a oznamování příslušným institucím.

Účinný rizikový management v tomto případě znamená pečlivé vyhodnocení možných rizik spojených s chráněným využíváním GMM, vyzkoušení odpovídající úrovně ochrany a přijetí vhodných preventivních opatření.

Směrnice též obsahuje požadavky týkající se zpracování havarijních plánů a plánů rychlého zásahu v případě nehody. Osoby, které mohou být zasaženy následky případné nehody, musí být předem informovány o přijatých bezpečnostních opatřeních. Dojde-li k nehodě, musí ten, kdo GMM používá, dát zprávu příslušné instituci celostátního charakteru. Každý členský stát, v němž k nehodě došlo, musí i zajistit, aby byla přijata veškerá nápravná opatření. Bezprostředně též musí upozornit další členské státy, které by mohly být nehodou ovlivněny, a musí informovat i Evropskou komisi. Dále musí nehodu analyzovat a doporučit taková opatření, která by příští obdobné nehodě mohla zabránit.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí ustavit příslušné instituce, kterým budou podávána oznámení.
2. Tyto instituce organizují odpovídající dostatečnou kontrolní a inspekční činnost.
3. Tyto instituce musí i přezkoumávat, zda předávaná oznámení skutečně naplňují požadavky směrnice.
4. Vzhledem k tomu, že tato oblast vědy a výzkumu se velmi rychle vyvíjí, musí být dostatečná pozornost věnována průběžnému školení a obnově vědecké kvalifikace pracovníků příslušných institucí.

Nechráněné (záměrné, pro komerční účely) využívání GMO

Směrnice Rady 90/220/EHS se dotýká záměrného uvolňování geneticky modifikovaných organismů do prostředí za účelem výzkumu a vývoje (část B) či uvádění na trh výrobků, které obsahují GMO nebo z nich cele sestávají (část C), s výjimkami uvedenými v Příloze I B.

Směrnice podporuje preventivní přístup k ochraně prostředí, založený na předcházejícím vyhodnocení dopadů a schválení použití oprávněnými institucemi. Její hlavní prvky lze shrnout následovně :

- Hodnocení rizik pro životní prostředí musí být provedeno před jakýmkoliv vědeckým či obchodním využitím GMO prováděným nechráněným způsobem. Toto hodnocení musí probíhat podle parametrů uvedených v Příloze II směrnice.
- Žádné volné (nechráněné) využití GMO nesmí být realizováno bez souhlasu příslušných oprávněných institucí.
- Schvalovací postup oprávněných institucí s celostátní působností v zemi, v níž jsou GMO pro nechráněné využití uvolněny, se týká pouze experimentálních nechráněných využití a má platnost maximálně 90 dní.
- K využití pro komerční účely je nutné schválení přímo od Komise.

Směrnice obsahuje i jasná opatření k ochraně důvěrných informací. Některé informace však za důvěrné považovat nelze a tudíž jisté minimum informací musí být k dispozici veřejnosti. Sem patří :

- Popis GMO,
- jméno a adresa oznamovatele,
- účel uvolnění k nechráněnému využití,
- udání místa, kde k takovému využití GMO dochází,
- plán monitoringu GMO a popis metod k němu použitých, a plán zásahů v případě nehody.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí určit příslušné oprávněné instituce, které budou přijímat oznámení, organizovat a provádět inspekce a další kontrolní opatření. Nezbytná je jejich těsná spolupráce s průmyslem, zvláště za účelem obdržení dostatku potřebných informací. Příslušné instituce musí mít možnost získat i odborné posudky, pokud se to ukáže jako nezbytné.
2. Je vhodné mít k dispozici přiměřené postihy, hrozící v případě, že směrnice nebude plněna. Může to například být v souvislosti s rozšířením odpovědnosti původce za výrobek. Cílem je minimalizace rizika plynoucího z nedostatečného testování GMO a z nedostatečných bezpečnostních opatření při nakládání s GMO.
3. Je nutno počítat i s přípravou zvláštní strategie pro případ, kdy bude nutno výrobek okamžitě stáhnout z trhu, ukáží-li se použité GMO jako potenciálně nebezpečné, resp. pro případ, kdy si takové GMO vyžádají další kontroly během schválené doby jejich nechráněného využívání.
4. K dostatečné implementaci směrnice je nezbytná mezinárodní spolupráce, zvláště kvůli umožnění výměny dat a zkušeností.

G.3 Kontrola výrobků

Azbest

Směrnice 87/217/EHS má sloužit k prevenci a omezení znečištění životního prostředí azbestem a je první „látkovou směrnicí“ (tj. směrnicí orientovanou na používání některé nebezpečné chemické látky), která se zabývá současně emisemi do ovzduší, vody a půdy. Jejím záměrem je doplnit omezení používání azbestu, která stanovila směrnice 76/769/EHS z hlediska jeho tržního a dalšího využití a další směrnice k ochraně dělníků při práci s azbestem, k výpustem azbestu do ovzduší a k odpadům obsahujícím azbest.

Členské státy mají za povinnost předcházet v maximální dosažitelné míře emisím azbestu do ovzduší a do vody přímo u zdroje a stejným způsobem předcházet i vzniku tuhých odpadů obsahujících azbest. Ve směrnici jsou uvedeny limitní hodnoty pro atmosférické emise azbestu.

Kapalné odpady z výroby azbestocementu a z výroby papíru a lepenky musí být recyklovány. Není-li recyklace odpadu z výroby azbestocementu ekonomicky únosná, pak obsah azbestu v odpadu nesmí přesáhnout 30 g/m³.

Práce s výrobky obsahujícími azbest a demolice budov nesmí způsobovat podstatné znečištění životního prostředí vlákny azbestu či azbestovým prachem. V případě přepravy či skládkování nesmí docházet k uvolňování azbestových vláken či prachu a nesmí docházet ani k rozlívání kapalin obsahujících vlákna azbestu. Odpad obsahující azbest musí být upraven, zabalen či překryt tak, aby nedocházelo k žádným únikům ze skládky, na níž je umístěn.

Směrnice stanoví i postupy pro monitorování výpustí azbestu do ovzduší a do vody.

Požadavky na implementaci

1. Od doby přijetí této směrnice již řada států zcela zakázala těžbu a využívání azbestu. Mnoho jejích požadavků nyní již zastaralo a jsou dokonce mnohem méně přísné než současné předpisy jednotlivých států. Tato směrnice tudíž obsahuje pouze požadavky minimální. Při její implementaci mohou být využita opatření mnohem přísnější, vycházející již z nových vědeckých poznatků.
2. Demolice budov či jiný způsob odstranění struktur obsahujících azbest si vyžádají značné kapitálové investice. Musí být proto připravena podrobná strategie, která určí pořadí nutných zásahů. Musí být stanoveny postupy pro hodnocení rizik vzhledem k přítomnosti azbestu a na jejich základě pak přijata i odpovídající nápravná opatření.
3. Při přípravě plánů pro nakládání s odpady musí být dostatečně vzaty v úvahu veškeré zvláštnosti nakládání s odpadem obsahujícím azbest.

Detergenty

Směrnice Rady 73/404/EHS zakazuje uvádět na trh a používat takové detergenty, kde průměrná úroveň biodegradability v nich obsažených surfaktantů je menší než 90 % a to pro surfaktanty anionické, kationické, ne-ionické a amfolytické. Tyto surfaktanty nesmí být za normálních podmínek používání nebezpečné pro zdraví osob či zvířat.

Směrnice 73/405/EHS uvádí tři metody pro testování biodegradability ne-ionických surfaktantů ve smyslu výše uvedené směrnice. Členské státy jsou povinny informovat se vzájemně a informovat i Komisi o těch laboratořích, které získaly pro provádění uvedených zkoušek oprávnění (byly autorizovány).

Požadavky na implementaci

1. Státy by měly mít k dispozici systém, pomocí něhož lze určit toxicitu a biodegradabilitu detergentů, které jsou již na trhu.
2. Musí být vybudována síť zkušebních laboratoří, včetně odpovídající kontroly jejich činnosti, aby jimi získaná data bylo možné považovat za skutečně spolehlivá. Příslušné oprávněné instituce jsou povinny vést registr těchto laboratoří a podávat o jeho obsahu pravidelně zprávy Komisi.
3. Příslušné oprávněné instituce musí informovat další instituce (i v jiných státech) a též Evropskou komisi o všech omezeních trhu s detergenty přijatých na úrovni státu a přesahujících rámec této směrnice.

Omezení týkající se obchodování s určitými nebezpečnými látkami a přípravky

a omezení týkající se jejich používání

Směrnice Rady 76/769/EHS vytvořila základní rámec a zároveň zjednodušila legislativní postup, pomocí něhož může EU zakázat či omezit nebezpečné látky a přípravky tím, že je připojí na seznam uvedený v Příloze této směrnice a podrobí je kontrolám tam uvedeným.

Členské státy musí přijmout nezbytná opatření, jimiž lze zajistit, aby byly na trh uváděny pouze takové nebezpečné látky a přípravky, které vyhovují podmínkám směrnici stanoveným. Uvedená omezení se netýkají využití dotčených látek pro účely výzkumu a vývoje.

Směrnice se dále netýká dopravy, vývozu do států mimo ES a látek, které podléhají pouze tranzitu či inspekci v rámci celního odbavení.

Požadavky na implementaci

1. Postupy kontrol látek a výrobků podléhajících této směrnici musí být transponovány do národních právních řádů.
2. Dochází-li k zákazu (stažení) některých látek z trhu, pak se tak musí dít podle připraveného časového rozvrhu.

Vývoz a dovoz nebezpečných chemikálií

Nařízení Rady (EHS) č. 2455/92, k vývozu a dovozu jistých nebezpečných chemikálií, stanoví společný systém pro oznamování a poskytování dalších informací pro vývoz do třetích zemí u těch chemikálií, které jsou zakázány či silně omezeny na trhu Společenství z důvodu jejich účinků na lidské zdraví či životní prostředí. Toto nařízení mj. slouží i k implementaci postupu PIC vydaného UNEP/FAO (PIC - *Prior Informed Consent* - souhlas na základě informací dodaných předem) a činí tento postup závazným pro všechny členské státy.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí určit jednu či více institucí odpovědných za operace, které zmíněné nařízení předpokládá, a za kontakt s vývozci.
2. Tyto instituce pak musí zajistit, aby vývozci skutečně plnili povinnosti k oznamování vývozů a další, vyplývající z postupů PIC.
3. Státy musí přijmout všechna nezbytná právní či administrativní opatření k tomu, aby zmíněné nařízení mohlo být plněno.
4. Vývozci nebezpečných chemikálií musí balit a označovat své výrobky stejným způsobem, jako kdyby pocházely ze zemí EU.
5. Státy musí velmi těsně spolupracovat s Komisí při hodnocení rizik, která představují chemikálie podléhající postupu PIC, s cílem pomoci EU k rozhodnutí o povolení dovozu těchto chemikálií do EU.

6. Státy musí Komisi informovat o oznámeních dovozu chemikálií, která obdržely, v případě, že se jedná o chemikálie, jejichž výroba, využití, nakládání s nimi, jejich spotřeba, přeprava či prodej jsou ve vyvázející zemi zakázány či silně omezeny.

Látky poškozující ozonovou vrstvu Země

Nařízení ES/3093/94, k látkám poškozujícím ozonovou vrstvu, implementuje Montrealský protokol Vídeňské úmluvy k ochraně ozonové vrstvy Země, jímž jsou zavedeny přísné normy pro CFC, HCFC a metylbromid, a který obsahuje i pravidla pro dovoz těchto kontrolovaných látek z třetích zemí, pro obnovu jejich užitečných vlastností a pro jejich zneškodnění či recyklaci. Oproti původním dohodám urychluje toto nařízení postup úplného vyřazení látek poškozujících ozonovou vrstvu Země z užívání na mezinárodní úrovni a zavádí pro CFC, HCFC a metylbromid dokonce přísnější limity než Montrealský protokol vyžaduje.

Nařízení dále zavádí kontroly, jimž podléhají výrobky, dovozy, vývozy, dodávky, využívání i procesy obnovy užitečných vlastností látek uvedených v Příloze I. Používání HCFC je s výjimkou určitých vyjmenovaných případů zcela zakázáno. Je ustaven systém dovozních licencí, které uděluje Komise.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí především určit příslušnou oprávněnou instituci, která bude za implementaci nařízení odpovědná.
2. Každý výrobce, vývozce či dovozce je povinen podávat každoročně Komisi a příslušné národní instituci zprávu o vyrobených, dovezených či vyvezených množstvích výše zmíněných látek.
3. Příslušné instituce musí zpracovat program, na jehož základě budou předávány informace podle tohoto nařízení všem dotčeným stranám.
4. Toto nařízení obsahuje i odlišné či přísnější povinnosti než jsou ty, které vyplývají pouze z Montrealského protokolu. Proto jeho implementace znamená i nové povinnosti pro přistupující státy - ve smyslu přísnějších norem a důkladnějších kontrol, rozdílných časových rozvrhů pro úplné vyřazení některých látek a povinnosti informovat pravidelně Komisi.

G.4 Přeprava nebezpečného zboží po silnici

Silniční přeprava nebezpečného zboží je řízena především Evropskou dohodou o silniční přepravě nebezpečného zboží (ADR). Část II této dohody rozlišuje devět tříd látek a pro jednotlivé třídy platí zvláštní předpisy pro přepravu.

Směrnice Rady 94/55/ES, k silniční přepravě nebezpečného zboží, činí požadavky ADR závaznými nejen pro mezinárodní přepravu v rámci EU, ale pro jakoukoliv silniční přepravu v rámci EU. Členské státy musí tuto směrnici do svých právních rádu transponovat do 1. ledna 1997.

Požadavky na implementaci

1. Pro státy, které již ratifikovaly úmluvu ADR a implementovaly její požadavky, může transpozice směrnice EU znamenat pouze jisté úpravy již zavedené administrativy a kontrolního systému.
2. Je nutno zavést další kontroly, které by pokryly i přepravu nebezpečného zboží v rámci teritoria jednoho státu.
3. Příslušné oprávněné instituce celostátního charakteru musí rozhodnout o tom, zda již existující pravidla pro zajištění bezpečnosti nákladů vyhovují dostatečně i požadavkům směrnice.

H. Hluk z dopravních prostředků a ze strojních zařízení

Současnou EU legislativu ke kontrole hlukových emisí lze rozdělit do čtyř skupin. Hlukové emise z motorových dopravních prostředků jsou řízeny dvěma směrnicemi, které zavádějí limity pro hladinu hluku. Tři směrnice se týkají hlukových emisí z letadel ve smyslu Úmluvy o mezinárodní civilní letecké dopravě. Hlukové emise z provozu domácích elektrospotřebičů jsou předmětem rámcové směrnice k provozu domácích spotřebičů. Hluk působený provozem stavebních zařízení je regulován rámcovou směrnicí, ustavující postup hodnocení hlučnosti společný pro celé EHS. Z této rámcové směrnice vychází sedm dceřiných směrnic, týkajících se hlučnosti jednotlivých typů zařízení.

H.1 Motorové dopravní prostředky, motocykly

Motorové dopravní prostředky

Směrnice 70/157/EHS zavádí limity hlukových emisí ze silničních vozidel a klade jisté požadavky na měření hlučnosti, na výfukové systémy a na tlumiče. Směrnice má několik dodatků, naposled je upravena směrnicí 96/20/ES, která povolené hladiny hluku ještě dále snižuje. Limitní hodnoty pro osm skupin osobních a nákladních vozidel se pohybují mezi 74 dB(A) až 80 dB(A). Směrnice nabízí několik možností k dosažení harmonizace postupů při schvalování motorových vozidel a jejich výfukových systémů. Členské státy nesmí odmítnout udělení typového schválení na národní či EHS úrovni těm typům vozidel, která požadavky směrnice splní.

Motocykly

Směrnice 78/1015/EHS, k motocyklům, stanoví limity pro povolené hladiny hluku z motocyklů a některé další požadavky na systémy tlumení. Zavádí harmonizovaný zkušební postup, který předchází vydání osvědčení o splnění podmínky nepřekročení povolené hlukové hladiny. Je ustaven volitelný systém k harmonizaci zkoušek, které členské státy mohou provádět. Členské státy nesmí odmítnout udělení typového schválení, ani v tom případě, kdy od svých domácích výrobců dodržování ve směrnici uvedených norem nevyžadují. Limity jsou stanoveny pro tři kategorie motocyklů a jejich hodnota se pohybuje od 75 sB(A) do 80 dB(A). Členské státy jsou žádány, aby vzájemně respektovaly vydaná osvědčení.

Požadavky na implementaci

1. Výrobní podniky by měly svou výrobu přizpůsobit tak, aby jejich výrobky odpovídaly uvedeným limitním hodnotám a byly připraveny úspěšně podstoupit požadovaná měření.

2. Současně platné postupy typových schvalování musí být pozměněny či doplněny, aby obsáhly veškeré změny vyžadované směrnicí, přijaté především k podpoře hladkého působení vnitřního trhu Společenství.
3. Státy by měly rozhodnout, zda budou používat dvojestupňový legislativní model (tj. zda pro domácí trh budou používat jiných norem než pro vnitřní trh EU) anebo zda plně harmonizují domácí normy s normami používanými v EU.
4. Státy musí pečlivě monitorovat plnění předpisů a organizovat jak namátkové kontroly, tak pravidelná kontrolní měření.

H.2 Letadla

Pro tuto kategorii dopravních prostředků platí čtyři směrnice. První z nich stanoví limity pro hlukové emise z letadel registrovaných na teritoriu členských států. Druhá se týká hlukových emisí z letadel třetích zemí. Třetí směrnice vylučuje starší velmi hlučná letadla z možnosti registrace v členských státech. Čtvrtá směrnice obsahuje velmi přísná pravidla týkající se provozu veškerých letadel na letištích na teritoriu EU. Podle této směrnice jsou všechna letadla povinna vyhovět mezinárodním normám pro hlukové emise.

Civilní podzvuková letadla

Směrnice 80/51/EHS stanoví limity pro hlukové emise z podzvukových letadel a vychází z norem Mezinárodní organizace civilního letectví. Cílem směrnice je pomoci snížit hlučnost letadel, přičemž ohled je brán jak na životní prostředí, tak na technické možnosti a ekonomickou únosnost. Směrnice stanoví obsah dokumentace nutné k atestu pro certifikaci hlukové hladiny a vyžaduje od členských států, aby vzájemně uznávaly vydaná osvědčení. Pro určité typy letadel mohou být uděleny výjimky. Směrnice 83/206/EHS pak rozšiřuje požadavky směrnice 80/51/EHS i na třetí země.

Civilní podzvuková trysková letadla

Směrnice 89/629/EHS zavádí přísnější požadavky k omezení hlukových emisí z určitých typů podzvukových tryskových letadel na území EU. Stejně jako u směrnice 80/51/EHS vycházejí tyto požadavky z textu Úmluvy o mezinárodním civilním letectví. Směrnice zakazuje členským státům registrovat některé typy hlučných letadel. Z toho lze povolit výjimky, za předpokladu, že o nich bude informována Komise i ostatní členské státy.

Omezení provozu letadel

Směrnice 92/14/EHS klade omezení na provoz některých typů letadel s cílem snížit hlučnost a omezuje provoz na letištích na teritoriu EU pro ta letadla, která nesplňují normy uvedené v Příloze 16

Úmluvy o mezinárodním civilním letectví. Omezení se týkají letadel nad 34 000 kg a o kapacitě 19 sedadel či větších.

Směrnice k hlukovým emisím z motorových vozidel - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s existujícími národními zákony.
- Vymežit legislativní mezery.
- Provést příslušné změny v legislativě týkající se motorových vozidel anebo v legislativě k ochraně životního prostředí.

Příslušné oprávněné instituce (úřady)

- Příslušné oprávněné instituce musí zřídit takový administrativní systém, který dovolí zavést pro silniční vozidla normy pro hlukové emise na celostátní úrovni a dbát, aby k jejich měření byly používány předepsané metody.
- Místní příslušné oprávněné instituce nesou odpovědnost za inspekci a monitorování vozidel spadajících do oblastí jejich působnosti. Do jejich role by měla spadat i možnost uvalení zákazu provozu vozidel, která nevyhoví normám pro hlukové emise.

Z právního hlediska je nutno ověřit

- zda se celostátně přijatý systém typových schvalování týká jak dovezených tak v tuzemsku vyrobených vozidel,
- zda jsou přijata opatření pro provádění testů, včetně namátkových kontrol a pro udělování pokut,
- zda jsou stanoveny tresty za překročení maximálních emisních norem a za dovoz či výrobu vozidel, jejichž parametry neodpovídají stanoveným normám.
- Je-li zakázán prodej a používání vozidel, která neprošla typovým schválením podle EHS norem.

Požadavky na shodu

- Je nutno ověřit, zda nová vozidla, která mají být uvedena na domácí trh, mají certifikát EU podle směrnice EHS/92/97.
- Je nutno zvážit využití systému pokut při porušení zákazu provozu vozidel.

Účastníci procesu

- Je nutno vyvolat diskusi s odborníky z průmyslu k metodám pro posuzování shody a k podpoře omezování hlukových emisí.
- Příslušné oprávněné instituce musí spolupracovat s průmyslem, veřejností i spotřebitelskými organizacemi na vytváření plánů na omezení hlukových emisí, včetně přípravy opatření k zavedení technologií k výrobě těžkých silničních vozidel s tišším provozem.
- Je nutno zajistit pravidelnou veřejnou informaci o opatřeních ke snížení hladiny hluku.

Finanční zabezpečení

- Vláda zajišťuje příslušné oprávněné instituce.
- Průmysl kryje náklady na dosažení shody.
- Vláda a průmysl spolupracují na přípravě finančních podpor působících k rychlejšímu uvedení na trh vozidel, která odpovídají novým limitům pro hlukové emise.

KONTROLA HLUKOVÝCH EMISÍ

DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY

motorová vozidla
(70/157/EHS)

motocykly (78/101/EHS)

STROJE

rámcová směrnice týkající se
domácích spotřebičů
(88/594/EHS)

LETADLA

subsonická letadla
(80/51/EHS)

trysková letadla (89/629/EHS)

omezení provozu letadel
(92/14/EHS)

STAVBY

rámcová směrnice týkající
se typových zkoušek EHS
(84/532/EHS)

kompresory (84/533/EHS)

věžové jeřáby (84/534/EHS)

svářecí soupravy
(84/535/EHS)

generátory elektřiny
(85/536/EHS)

sbíječky betonu (85/537/EHS)

žací strojky (85/538/EHS)

hydraulické rypadla, aj.
(86/662/EHS)

Požadavky na implementaci

1. Státy musí určit příslušné oprávněné instituce, které budou odpovědné za kontrolu plnění mezinárodních norem pro povolené hladiny hluku.
2. Státy by měly přijmout přísná vynucovací opatření a stanovit i postihy těch letadel, u nichž požadavky uvedených směrnic plněny nejsou.

H.3 Metody pro měření hluku : Staveniště a stavební zařízení

Směrnice 79/113/EHS, k určení hlukových emisí ze stavenišť a stavebních zařízení, zavádí zkušební metody pro stanovení hlučnosti stavenišť a zařízení používaných na stavbách, mezi něž patří stroje, spotřebiče a technologické instalace či jejich součásti. Směrnice se týká pozemních staveb. Není jí postíženo to technické vybavení, které je původně určeno k dopravě zboží či osob a netýká se ani zemědělských či lesních traktorů. K určení hladiny hluku na staveništích musí být použity metody stanovující maximální hlukové emise z jednotlivých zařízení. Požadavky na hlukové emise z jednotlivých typů zařízení jsou uvedeny ve zvláštních směrnicích.

Požadavky na implementaci

1. Postupy uvedené ve směrnici musí nahradit předpisy doposud platné v jednotlivých státech (pokud vůbec státy takové předpisy pro vlastní potřebu již vydaly).
2. Technické požadavky směrnice musí být dostatečně známy specializovaným laboratořím, které budou odpovědné za provádění kontrol.

H.4 Povolené hlukové emise : Staveniště a stavební zařízení

Povolená hlučnost je stanovena rámcovou směrnicí 84/532/EHS, která se týká typových zkoušek (v EHS) pro staveniště a jejich zařízení, a harmonizuje požadavky na jednotlivé typy zařízení, které jsou podrobně popsány v sedmi zvláštních směrnicích. Tyto dočasné směrnice vyžadují, aby zařízení byla opatřena nálepkou, na níž je vyznačena hladina hlučnosti zaručená výrobcem. V přílohách směrnic jsou pak definovány metody pro měření emisí hluku a postupy kontrol shody mezi modelem výrobku a jeho reálnou podobou. Členské státy nesmí zařízení, která odpovídají požadavkům směrnice, vyloučit ze svého vnitřního trhu, mohou však v citlivých oblastech (např. v blízkosti nemocnic) regulovat jejich používání.

Osvědčení EHS o uspokojivém výsledku typové zkoušky platí pět let a pak musí být obnovena.

Kompresory

Směrnice 84/533/EHS stanoví limity hlukových emisí do prostředí a další požadavky pro vydání typového osvědčení pro kompresory.

Věžové jeřáby

Směrnice 84/534/EHS stanoví limity hlukových emisí do prostředí, limity hlučnosti v kabině operátora a další požadavky pro vydání typového osvědčení pro věžové jeřáby. Stanoví limity též pro výtah jeřábu, pro pohon jeřábu a pro příslušenství výtahu a pohonu. Členské státy mohou stanovit dále i limit hlučnosti na pracovišti.

Svářecí zařízení

Směrnice 84/535/EHS stanoví limity hlukových emisí do prostředí a další požadavky pro vydání typového osvědčení pro svářecí soupravy.

Generátory elektrické energie

Směrnice 84/536/EHS stanoví limity hlukových emisí a další požadavky pro vydání typového osvědčení pro generátory elektrické energie.

Sbíječky betonu

Směrnice 84/537/EHS stanoví limity hlukových emisí do prostředí a další požadavky pro vydání typových osvědčení EHS pro sbíječky betonu. Členské státy mohou předpisem omezit hlučnost na pracovišti.

Zahradní žací strojky

Směrnice 84/538/EHS definuje limitní hodnoty pro hlukové emise do prostředí, hlukové emise na místě operátora a měřící metody pro určení hlučnosti pro určité druhy zahradních strojků - sekaček trávníků.

Hydraulická rypadla

Směrnice 86/662/EHS stanoví limity pro hlučnost a další požadavky pro vydání typového osvědčení EHS pro stroje na přemísťování zeminy používané při pozemních stavbách. Dále tato směrnice vyžaduje, aby byly tyto výrobky označeny i údajem o hladině hluku v kabině operátora. Členské státy mohou dále omezit předpisem hlučnost na pracovišti.

Požadavky na implementaci

1. Je třeba zpracovat program, na jehož základě bude probíhat implementace všech sedmi uvedených směrnic.
2. Aby bylo možné aplikovat metody EU k měření hlukových emisí, je třeba výrobní podniky vybavit příslušnými měřicími přístroji.
3. Je třeba vypracovat program pro monitorování shody.
4. Musí být k dispozici systém příslušných oprávněných institucí („stanovených orgánů“). Tyto instituce musí být vhodně technicky vybaveny a jejich pracovníci příslušně vyškoleni.

H.5 Domácí spotřebiče

Směrnice 86/594/EHS je rámcovou směrnicí zabývající se hlukovými emisemi, které do okolního ovzduší vysílají domácí spotřebiče. Ukládá poskytnout spotřebitelům a všem uživatelům dostatečnou informaci o hlučnosti výrobků prostřednictvím zřetelných nálepek, obsahujících i další povinně poskytované informace, např. o spotřebě energie. Záměrem této směrnice je předejít nadměrnému množství označení pouze národního charakteru a podpořit výrobce a dovozce při orientaci na výrobky méně hlučné. Směrnice též obsahuje zásady šíření informací o méně hlučných výrobcích mezi širokou veřejností.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí vycházet ze základních zkušebních a statistických metod, které tato směrnice zavádí. K tomu účelu musí být příslušně technicky vybaveny i zkušební laboratoře a jejich pracovníci musí projít vhodným školením.
2. Státy musí rozhodnout, zda informace o hlukových emisích do ovzduší zveřejní samy či nikoliv. Jestliže nikoliv, pak musí zajistit, aby tyto informace byly zveřejněny výrobcem či dovozci.

I. Jaderná bezpečnost a radiační ochrana

Evropská unie přijala řadu směrnic a nařízení ustavujících normy pro ochranu zdraví pracovníků a ostatní populace před nebezpečím ionizujícího záření. Většina z nich vychází z článku 31 Smlouvy o založení EURATOM.

Za základní lze považovat rámcovou směrnici 96/29/EURATOM, stanovující „základní bezpečnostní normy“ („*Basic Safety Standards*“). K ní se vážou další, úže zaměřené předpisy.

Směrnice 97/43/EURATOM, **k radiační ochraně v případě využití záření k lékařským účelům**, stanoví základní normy týkající se ochrany pacientů, jsou-li tito vystaveni záření během vyšetření či léčby.

Směrnice **ke včasné výměně informací v případě radiologické pohotovosti** ustavuje v rámci Evropské unie oznamovací systém k použití v případě jaderné pohotovosti. Tato směrnice ukládá členským státům, aby včas rozšířily informace o stavu pohotovosti. Doprovázející směrnice upravující **informování veřejnosti** vyžaduje, aby za normálních okolností poskytovaly členské státy informace především té části veřejnosti, která může být pravděpodobně nejvíce ohrožena. Za stavu pohotovosti pak musí dostat především informace ta část veřejnosti, která je skutečně bezprostředně ohrožena.

Směrnice **k radiační ochraně ostatních pracovníků** se týká ochrany těch pracovníků, kteří běžně nejsou přímo na exponovaných pracovištích.

Směrnice **k zásilkám radioaktivního odpadu** a nařízení **k zásilkám radioaktivních látek** zřizují systém dohledu nad pohybem uvedených zdrojů radiace. Nařízení **ke kontaminovaným potravinám** bylo přijato s cílem stanovit maximální hladiny radioaktivního znečištění potravin a krmiv při jejich uvedení na trh v případě nukleární nehody.

I.1 Základní bezpečnostní normy

Směrnice 96/29/EURATOM (nahrazující směrnici 80/836/EURATOM) je rámcovou směrnicí stanovující základní bezpečnostní normy pro ochranu zdraví pracovníků i veřejnosti před nebezpečím ionizujícího záření. Opatření k ochraně zdraví a bezpečnosti při práci jsou předepsána pro jisté činnosti, k nimž patří i přítomnost zdrojů umělé radioaktivity na pracovišti. Obecně pro tyto činnosti platí, že musí být předem ohlášeny anebo k jejich provádění musí být předem vydáno oprávnění v zemi, kde je směrnice implementována. Mezi požadavky směrnice jsou limity na dávky záření, kterým mohou být vystaveni jak pracovníci, tak ostatní populace. Dále, tyto dávky musí obecně být tak malé, jak je to vůbec rozumně možné (zásada optimalizace). Hlavní zásady operativní ochrany pracovníků spočívají :

- ve vyhodnocení rizik a optimalizaci ochrany,
- v klasifikaci jednotlivých pracovišť,
- v klasifikaci pracovníků,

- v monitorování expozic,
- v lékařském dohledu.

Pracovní činnosti, které vedou k podstatnému nárůstu pozadí přirozené radioaktivity, podléhají obdobnému režimu jako v případě umělé radioaktivity. Pro případ radiologické pohotovosti a pro případ déle trvající radiologické expozice jsou předepsána zvláštní opatření.

Požadavky na implementaci

1. Příslušné oprávněné instituce musí zajistit, aby požadavky na bezpečnost u schválených pracovních postupů a dalších pracovních činností, při nichž dochází ke styku s ionizujícím zářením, vycházely ze standardních postupů ochrany zdraví a bezpečnosti při práci z hlediska hodnocení expozice přímo na místě a stanovení její přípustné hranice.
2. Příslušné instituce musí připravit postupy pro udělování licencí, pro monitorování a pro inspekce na pracovištích. Dále je třeba připravit zásahové plány pro případ radiologické pohotovosti.

I.2 Zásilky radioaktivního odpadu

Tato směrnice se týká zásilek radioaktivního odpadu mezi členskými státy a zásilek směřujících do či ze Společenství.

Musí být určeny příslušné oprávněné instituce, které budou plnit oznamovací povinnost podle této směrnice a budou oznamovat zásilky radioaktivního odpadu příslušným institucím v zemích tranzitu a konečného určení.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí zřídit administrativní aparát, připravit formuláře pro dokumentaci a zajistit monitorování pohybu radioaktivního odpadu, nad nímž vykonávají dohled. Musí být ustaven i postup pro vydávání oprávnění k pohybu radioaktivního odpadu a způsob oznamování tohoto pohybu dalším dotčeným státům.

Směrnice k základním normám pro jadernou bezpečnost - Požadavky na implementaci

Národní legislativní rámec

- Porovnat požadavky směrnice s existujícími národními zákony.
- Vymežit legislativní mezery.
- Realizovat vhodné změny v předpisech týkajících se radioaktivních látek, zdraví a bezpečnosti při práci a veřejného zdraví a plánování zásahů pro případ nehody.

Příslušné oprávněné instituce (úřady)

- Tyto instituce musí mít k dispozici administrativní systém a dostatek vědecky podložených znalostí k tomu, aby mohly dobře zvážit nebezpečnost ionizujícího záření a vymáhat dodržování limitů pro maximální dávky tohoto záření.
- Příslušný ústřední úřad musí připravit a demonstrovat modelový přístup k omezení expozic, k vyhodnocování expozic, k lékařským zásahům a k operativní ochraně přímo na místě.
- Místní příslušné instituce pak by měly nést odpovědnost za inspekci a monitorování procesu v místech své působnosti.

Z právního hlediska nutno ověřit

- zda jsou přijata opatření, na jejichž základě je dostatečně zajištěno vedení záznamů o expozici jednotlivých pracovníků,
- zda jsou dostatečně aplikovány zásady „optimalizace“;
- zda jsou stanoveny postihy za překročení maximálních povolených expozic.

Zásady provozní ochrany

- Nutno přijmout opatření k omezení expozic.
- Musí být přijata správná metodika pro stanovení expozice.
- Pro dělníky vystavené záření je třeba zajistit preventivní prohlídky a lékařskou péči.
- Musí být stanoveny a realizovány národní cíle ochrany dělníků před zářením.
- Je třeba zajistit ochranu studentů a učňů.
- Musí být připraveny či prověřeny národní i místní havarijní plány.

Účastníci procesu

- Ještě před ustavením vhodného režimu je nutno vyvolat diskusi se všemi dotčenými stranami o způsobech detekce a o vyloučení rizika expozice pro veřejnost.
- Příslušné oprávněné instituce mohou například uspořádat setkání s představiteli dělnických kolektivů, jichž se problém expozice může týkat a diskutovat provozní opatření přijímaná k ochraně dělníků. Těchto diskusí by se měl účastnit i provozovatel zařízení.
- Je třeba zajistit pravidelnou komunikaci s veřejností, jejímž cílem je mj. i informace o opatřeních, která jsou k ochraně veřejnosti přijímána a též o opatřeních, která se vztahují k jakékoliv skutečně aktuální nehodě, při níž mohlo dojít ke zvýšení expozice.

Finanční zabezpečení

- Vláda poskytuje příslušné oprávněné instituce, zabezpečuje jejich administrativní podporu a vědecké zázemí ve vztahu k přijímání operativních opatření a postupů pro zajištění bezpečnosti veřejnosti.
- Provozovatelé zařízení platí realizaci opatření k zabezpečení vlastních pracovníků a veřejnosti a k dosažení a udržení optimální úrovně ochrany prostředí a obyvatelstva.

1.3 Zásilky radioaktivních látek

Nařízení 93/1493/EURATOM stanoví administrativní režim kontroly zásilek obsahujících zaplombované i nezaplombované zdroje při přechodu státních hranic v rámci Evropské unie. Postup popsany v tomto nařízení se netýká radioaktivních odpadů a štěpných materiálů.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí zřídit administrativní aparát, připravit formuláře pro dokumentaci a zajistit i způsob monitorování pohybu radioaktivních látek, nad nimiž vykonávají dohled. Musí být stanoven postup pro vydávání oprávnění k pohybu radioaktivních látek a způsob plnění povinnosti vedení záznamu o pohybu.

I.4 Dovoz zemědělských výrobků po havárii v Černobylu

Nařízení 90/737/EHS stanoví podmínky pro dovoz zemědělských výrobků majících původ v třetích zemích, v návaznosti na jadernou havárii v Černobylu. Předpisuje maximální povolené hladiny radioaktivního znečištění pro určitý počet výrobků.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí připravit administrativní, monitorovací a vynucovací postupy k zajištění toho, že maximální povolené hladiny znečištění uvedené v nařízení nebudou překračovány.
2. Příslušné instituce zabývající se radiační ochranou by měly koordinovat svou činnost s ministerstvy odpovědnými za zemědělství a obchod. Sektory, jichž se toto nařízení týká, by měly být vybaveny měřicími přístroji.

I.5 Kontaminované potraviny v případě jaderné nehody

Nařízení 87/39/54/EURATOM stanoví postup pro určení maximální povolené hladiny radioaktivního znečištění potravin a krmiv, která se po jaderné nehodě mohou nacházet na trhu.

Požadavky na implementaci

1. Státy musí určit příslušné instituce, které zpracují a implementují programy pro monitorování potenciálně zasažených potravin a krmiv, za účelem zjištění, zda jejich kontaminace nepřekračuje povolené hladiny.

(Viz komentář ad I.4.)

I.6 Radiační ochrana vztahující k expozicím pro lékařské účely

Směrnice 97/43/EURATOM, nahrazující směrnici 84/466/EURATOM, je dceřinou směrnicí směrnice pojednávající o základních bezpečnostních normách, 96/29/EURATOM. Stanovuje pravidla pro ochranu zdraví v případech, kdy je k lékařským účelům používáno ionizujícího záření. Požaduje : Dostatečnou kvalifikaci lékařského personálu, dobrý stav příslušného technického vybavení, písemné protokoly o prováděných činnostech, spolupráci s odborníky z oblasti fyziky.

Požadavky na implementaci

1. Je nutno zřídit inspekční útvar, který bude dbát na to, že expozice pro lékařské účely je prováděna za splnění podmínek radiační ochrany. Příslušné instituce musí stanovit kritéria, podle nichž bude posuzován stav používaného technického vybavení.
2. Je třeba zajistit vhodné školení pro lékařský personál, pro odborníky z oblasti lékařské fyziky a pro inspektory pracovišť a zařízení.

I.7 Informace veřejnosti

Podle směrnice 96/618/EURATOM musí členské státy poskytovat dva druhy informací pro případ radiologické pohotovosti. Za normálních okolností musí být veškerá veřejnost informována předem o vhodných opatřeních v případě pohotovosti (tj. informována o havarijním plánu pro případ nehody). Pokud stav pohotovosti nastane, musí být o tom informována především ta část veřejnosti, která je bezprostředně ohrožena.

Požadavky na implementaci

1. Zásahové plány pro případ radiologické pohotovosti, připravené na celostátní či na místní úrovni, musí zahrnovat opatření k informování veřejnosti.
2. Příslušné instituce musí připravit vhodný objem informace, kterou je nutno mezi obyvatelstvem rozšířit za normálních okolností, tj. předtím než jakákoliv pohotovost nastane.
3. Provozovatelé jaderných zařízení a místní úřady by měly při přípravě a šíření informací mezi obyvatelstvem spolupracovat.

I.8 Radiační ochrana pracovníků pracujících obvykle mimo pracoviště, kde se zdroj ionizujícího záření nachází

Směrnice 90/641/EURATOM, k operativní ochraně pracovníků vystavených riziku ozáření pouze během příležitostné práce v kontrolovaných prostorách, stanoví, že provozovatel zařízení musí zajistit stejný režim ochrany pro pracovníky pracující na exponovaných místech trvale či příležitostně („vnější“ pracovníci). „Vnější pracovníkem“ je ten, kdo je zaměstnancem jiného zařízení a provádí určité činnosti na území kontrolovaném provozovatelem jaderného či radiologického zařízení.

Podle této směrnice je nezbytná výměna příslušných informací mezi provozovatelem zařízení a zaměstnavatelem pracovníka. Povinnost zajistit zdraví a bezpečnost při práci je tudíž rozdělena mezi

operátora zařízení a zaměstnavatele „vnějšího“ pracovníka, který musí být vhodně instruován a dostatečně informován.

„Vnější“ pracovník musí nosit magnetickou kartu či jiné označení identity a musí být vybaven přístrojem zaznamenávajícím data vyžadovaná směrnicí. Specifikace dat je uvedena v Příloze I směrnice. Záznamy musí být po každém ukončení činnosti kontrolovány. Zahraniční pracovníci musí mít stále při sobě osobní identifikační dokument.

Požadavky na implementaci

1. Příslušné instituce musí zajistit, aby odpovědnost byla vhodně rozdělena mezi provozovatele jaderných a radiologických zařízení a mezi podnik, který vysílá „vnějšího“ pracovníka.
2. Příslušné instituce musí zajistit dostupnost osobních magnetických karet či jiných identifikačních prostředků obdobného charakteru.

Příloha I

Jak interpretovat environmentální legislativu EU

Úvod

K dobrému porozumění a správné interpretaci legislativy EU je třeba si uvědomit, že všechny její předpisy mají standardní strukturu a používají se v nich určité stejné termíny. Některé společné znaky jsou čistě formální povahy (např. dovolují snadnou identifikaci jednotlivých předpisů), další se týkají podstaty předpisu a mají vliv na jeho správnou interpretaci. Struktura všech předpisů legislativy EU je obdobná a obsahuje tyto prvky :

- Název
- Zmocnění
- Preambuli
- Věcnou podstatu předpisu
- Časový údaj o vstupu v platnost

1.1 Název

Název legislativního aktu sestává z několika prvků. Obsahuje označení instituce, která opatření přijala (Rada a Parlament společným rozhodnutím, Rada, Komise - podle okolností) a označení typu předpisu (nařízení, směrnice nebo rozhodnutí). Je v něm uvedeno referenční číslo předpisu, skládající se ze tří částí - rok, pořadové číslo a označení základní smlouvy, podle které byl předpis přijat (v případě legislativy environmentální se většinou jedná o Smlouvu o založení Evropského společenství). Dále je v názvu uvedeno datum přijetí předpisu a krátký popis jeho obsahu. (V praxi je předpis často identifikován svým referenčním číslem a stránkou Úředního věstníku EU (*Official Journal of the European Communities*), ve kterém byl uveřejněn.)

1.2 Zmocnění

Dále je uveden právní základ, na němž je předpis vybudován, a postupy, které byly k tomu použity. To proto, že zásadou práva EU je, že instituce EU mohou jednat pouze v rámci, které jim určuje

základní Smlouva a používat pouze v ní popsaných postupů. Většina environmentální legislativy je přijata podle článku 130s. Avšak starší legislativa, ale i legislativa novější, vztahující se především k podmínkám trhu mezi členskými státy a zabývající se životním prostředím pouze okrajově, je přijímána na základě článku 100 nebo 100a.

1.3 Preambule

Po vyjmenování příslušných zmocnění, z nichž předpis vychází (v anglické verzi jsou to odstavce začínající slovy „*Having regard to ...*“) následují odstavce, v nichž jsou vysvětleny výchozí body pro přijetí předpisu, jeho záměry a cíle (v anglické verzi jsou to odstavce začínající slovy „*Whereas ...*“). Tyto odstavce jsou tudíž velmi důležité pro pochopení předpisu, tj. jeho věcné části, která následuje.

1.4 Věcná část

Věcná část předpisu je rozdělena do článků. V úvodních člancích jsou většinou definovány dále používané termíny a jsou uvedeny obecné povinnosti a definice dále specifikovaných činností.

Je velice důležité, aby národní implementační legislativa používala týchž definic jako příslušné směrnice EU. To pomůže k zachování jejich významu typického právě pro EU i po transpozici do národního právního řádu. Nelze připustit jakékoliv národní modifikace definic, aby nedošlo k nesprávné aplikaci termínů v EU zavedených.

Další články se pak již zabývají předmětem předpisu. Mohou být ještě rozděleny do jednotlivých částí, aby by umožněno snadnější sledování významu textu. Ze stejného důvodu mohou být odděleně, v Přílohách, pojednány věci technického charakteru (vědecky podložené seznamy některých látek, třídy rostlin a živočichů, výčty určitých parametrických hodnot).

At' se jedná o nařízení, směrnici či rozhodnutí, velmi často bývá upuštěno od zřizování administrativní podpory předpisu na úrovni Unie a nezbytná administrativní opatření a opatření související s vynucováním a případnými postihy za neplnění jsou ponechány na členském státu, tj. členský stát má rozhodovat v souladu se svým právním řádem. Jinými slovy, předpis EU ukládá členskému státu přijmout příslušná opatření k zajištění shody s požadavky legislativy EU, aniž specifikuje, jaká opatření to musí být.

1.5 Platnost

Text směrnice končí článkem, který od členských států vyžaduje, aby přijaly zákony, nařízení a administrativní opatření nezbytné k tomu, aby bylo dosaženo shody s požadavky směrnice a to k datu, které je uvedeno a které se nazývá termínem (datem) transpozice. Stejný článek též většinou zavazuje členské státy k tomu, aby Komisi oznámily, které jejich kroky povedou k implementaci

směrnice. Směrnice může obsahovat i další časové termíny, časově limitující např. určité činnosti ke snížení emisí z existujících průmyslových závodů anebo k dosažení určitých kvalitativních norem. Ty jsou uvedeny v příslušných článcích o těchto akcích pojednávajících a nazývají se implementačními termíny.

1.6 Jednotlivé jazykové verze

Evropská unie má 11 úředních jazyků, neboť všechny členské státy mají právo obdržet úřední dokumenty - a především legislativní materiály - ve svém vlastním jazyku. To působí při tvorbě a schvalování legislativy někdy jisté těžkosti.

Soudní dvůr proto rozhodl, že jednotlivé předpisy mají být interpretovány tak, aby mohlo být plně dosaženo cílů, kvůli kterým byly přijímány a které jsou v nich uvedeny, a že je třeba upustit od úzce zaměřené doslovné interpretace, která by mohla vést až ke konfliktu s těmito cíli. Legislativu EU je nutno chápat v kontextu situace, v níž je přijímána, a nikoliv jako izolovaný text.

The Environmental acquis in force 6 March 1998

This survey of EU environmental legislation in force by 6 March 1998 updates the list in Annex 2 to the 'Guide to Approximation of European Union Environmental Legislation' from July 1997.

Two new sectors : « **J : Climate change** » and « **K : Civil protection** » have been added to the sectors « A-I » found in the Guide.

For easy reference the survey also includes policy documents and international environmental conventions of relevance for the Associated Countries, which were not included in the Guide. These documents are listed in two new chapters : « **P : Policy** » and « **X : International co-operation** »

Pieces of environmental legislation for which other Commission services than DG XI have the principal responsibility are put in square brackets.

A number of Council and Commission *decisions*, which were not included in Annex 2 to the Guide, have been included in this survey. In chapter "I. **Nuclear Safety and Radiation Protection**" a reference to provisions on health and safety in the EURATOM Treaty has also been included.

A. HORIZONTAL

1. Non-White Paper legislation

Directives

- **Environmental impact assessment, 85/337/EEC,**
amended by 97/11/EC
- **Environmental information, 90/313/EEC**
- **Reporting, 91/692/EEC**
  - Decision 94/741/EEC - Questionnaire on waste*
  - Decision 96/511/EC - Questionnaire on air pollution*
  - Decision 97/101/EC - Exchange of information on air quality*
  - Decision 97/622/EC - Questionnaire on waste*

Regulations

- **European Environment Agency, EEC/1210/90**
- **LIFE, EEC/1973/92**
amended by EC/1404/96

2. White Paper legislation

none

B. AIR QUALITY

1. Non-White Paper legislation

Directives

- **Air Quality Framework, 96/62/EC,**
including 3 older directives (to be replaced by new requirements under the framework directive):

*SO₂ and particulates, 80/779/EEC,
amended by 89/427/EEC and 91/692/EEC*

*Lead, 82/884/EEC
amended by 91/692/EEC*

*Nitrogen oxide, 85/203/EEC,
amended by and 91/692/EEC*

- **Tropospheric Ozone Pollution, 92/72/EEC**

Regulations

none

2. White Paper legislation

Directives

- **[Emissions from motor vehicles, 70/220/EEC,**
*amended by 74/270/EEC, 77/102/EEC, 78/665/EEC, 83/351/EEC, 88/76/EEC,
88/436/EEC, 89/458/EEC, 89/491/EEC, 91/441/EEC, 93/59/EEC, 94/12/EEC, 96/44/EEC and
96/69/EEC] "Auto-Oil" proposal COM(96) 0163 (COD)*
- **[Emissions from diesel engines - soot, 72/306/EEC**
amended by 89/491/EEC and 97/20/EC]
- **[Emissions from diesel engines 88/77/EEC**
amended by 91/542/EEC and 96/1/EEC]
- **[Emissions from motor vehicles - roadworthiness test for emissions, 92/55/EEC]**
- **VOC emissions from storage and transport of petrol, 94/63/EC**

- ***Lead content of petrol, 85/210/EEC***
amended by 87/416/EEC
- ***Sulphur content of liquid fuels, 93/12/EEC***
replacing 75/716/EEC
- **Emissions from non-road mobile machinery, 97/68/EC**

Proposal on the quality of petrol and diesel fuel, COM(96) 0164 (COD) - "Auto-Oil".

* The proposed directive on the quality of petrol and diesel fuel, COM(96) 0164 (COD) will replace 85/210/EEC and the limit values for sulphur content in diesel fuel for road vehicles found in 93/12/EEC.

Regulations
none

C. WASTE MANAGEMENT

1. Non-White Paper legislation

Directives

- **Waste from the titanium dioxide industry, 78/176/EEC**
amended by 83/23/EEC and 91/692/EEC,
related directives:
Procedures for the surveillance of titanium dioxide industry,
82/883/EEC
Harmonisation of reduction programmes, 92/112/EEC
- **Municipal waste incineration for new installations, 89/369/EEC ,**
Municipal waste incineration, existing installations 89/429/EEC
- **Hazardous waste incineration, 94/67/EEC**
Decision 96/302/EC,
Decision 97/283/EC

Proposal for a directive on Landfill of waste, (COM(97)105)-final

Regulations
none

2. White Paper legislation

Directives

- **Disposal of waste oils, 75/439/EEC**
amended by 87/101/EEC and 91/692/EEC
- **Waste Framework directive 75/442/EEC**
amended by 91/156/EEC and 91/692/EEC
Decision 76/431/EEC
Decision 94/3/EC
Decision 96/350/EC
- **Disposal of PCBs and PCTs 96/59/EC**
- **Hazardous waste, 91/689/EEC**
amended by 94/31/EC
Decision 94/904/EC
- **Sewage sludge and soil, 86/278/EEC**
amended by 91/692/EEC
- **Batteries, 91/157/EEC**
amended by 93/86/EEC
- **Packaging waste, 94/62/EC**
Decision 97/129/EC
Decision 97/138/EC

Regulations

- **Supervision of shipment of waste, EEC/259/93**
amended by 120/97/EC
Decision 94/575/EC
Decision 94/721/EC
Decision 94/774/EC
Decision 96/660/EC

D. Water quality

1. Non-White Paper legislation

Directives

Proposed Water Quality Framework Directive, (COM(97)49 –final

- **Urban waste water, 91/271/EEC**
Related decision 93/481/EEC
- **Nitrates, 91/676/EEC**
- **Dangerous substances to the aquatic environment, 76/464/EEC**
including 7 “daughter”-directives, all amended by 91/692/EEC:
  - Mercury discharges from chlor-alkali industries, 82/176/EEC*
  - Cadmium discharges, 83/513/EEC*
  - Other mercury discharges, 84/156/EEC*
  - HCH discharges, 84/491/EEC*
  - List one substances, 86/280/EEC,*
amended by 88/347/EEC and 90/415/EEC
- **Bathing water, 76/160/EEC**
- **Drinking water, 80/778/EEC**
amended by 91/692/EEC
- ***Surface water for the abstraction of drinking water, 75/440/EEC**
amended by 79/869/EEC and 91/692/EEC
Decision 77/795/EEC on common procedures for exchange of information
Amended by decisions 84/422/EEC, 86/574/EEC and 90/2/EEC
- **Measurement and sampling of drinking water, 79/869/EEC**
amended by 81/855/EEC
- ***Ground water 80/68/EEC**
amended by 91/692/EEC
- ***Fish water, 78/659/EEC**
amended by 91/692/EEC
- ***Shellfish water, 79/923/EEC**
amended by 91/692/EEC

* will be incorporated in the proposed Water Quality Framework Directive (COM(97)49)

Regulations

none

2. White Paper legislation

none

E. Nature protection

1. Non-White Paper legislation

Directives

- **Habitats, 92/43/EEC**
related decision 97/266/EC
- **Wild birds, 79/409/EEC**
amended by 81/854/EEC, 85/411/EEC, 91/244/EEC and 94/24/EC
- **Skins of seal pups, 83/129/EEC**
amended by 85/444/EEC and 89/370/EEC

Regulations

- **Endangered species, 338/97/EC**
amended by regulations 938/97/EC and 2307/97/EC
implemented by regulations 939/97/EC and 2551/97/EC
amended by regulation 767/98/EC
- **Import of whales, 348/81/EEC**
- **[Protection of the Antarctic 90/3943/EEC]**
- **Leghold traps, EEC/3254/91**
implemented by 35/97/EC
- **[Protection of forests against atmospheric pollution, EEC/3528/86**
amended by EEC/1696/87, EEC/2157/92, EEC/926/93, EEC/836/94, EC/1091/94, EC/690/95, EC/1398/95 and 307/97/EC]
- **[Protection of forests against fire, EEC/2158/92**
amended by EEC/1170/93, EC/804/94 and 308/97/EC]

2. White Paper legislation

none

F. Industrial pollution control and risk management

1. Non-White Paper legislation

Directives

- ***Air pollution from industrial plants, 84/360/EEC**
amended by 91/692/EEC
- **Large combustion plants, 88/609/EEC**
amended by 94/66/EC
- **Integrated Pollution Prevention and Control, IPPC, 96/61/EC**
- **Seveso - Control of major accident hazards, 96/82/EC**
replacing 82/501/EEC, amended by 87/216/EEC, 88/610/EEC and 91/692/EEC

Proposed Directive on industrial emissions of VOC-solvents , COM(96) 538-final.

* will be replaced by the IPPC Directive. 96/61/EC

Regulations

- **Regulation on Eco-Label, EEC/880/92**
Decisions on eco-label criteria for:
Dishwashers, 93/431/EEC
Soil improvers, 94/923/EEC
Toilet paper, 94/924/EEC
Paper kitchen rolls, 94/925/EEC
Laundry detergents, 95/365/EEC
Single-ended lightbulbs, 95/533/EEC
Indoor paints and varnishes, 96/13/EEC
Bed-linen and T-shirts, 96/304/EEC
Double-ended lightbulbs, 96/337/EEC
Washing machines, 96/461/EEC
Copying paper, 96/467/EEC
Refrigerators, 96/703/EEC
Tissue paper, 98/94/EC
other related decisions:
93/326/EEC,
93/517/EEC
94/10/EC

- **Regulation on EMAS, EEC/1836/93**

related decisions

97/265/EC,

97/267/EC

2 White Paper legislation

none

G. Chemicals and Genetically Modified Organisms

1. Non-White Paper legislation

Directives

- **Animal experiments, 86/609/EEC**

Decision 90/67/EEC

- **[Good laboratory practice, 87/18/EEC**

*related directive 88/320/EEC on inspection
and decision 89/569/EEC]*

- **GMOs, contained use, 90/219/EEC**

amended by 94/51/EC

related decision

91/448/EEC

- **Asbestos, 87/217/EEC**

Amended by directive 91/692/EEC

Regulations

none

2. White Paper legislation

Directives

- **Classification, packaging and labelling of dangerous substances, 67/548/EEC**

*amended by 69/81/EEC, 70/189/EEC, 71/144/EEC, 73/146/EEC, 75/409/EEC,
76/907/EEC, 79/370/EEC, 79/831/EEC, 80/1189/EEC, 81/957/EEC, 82/232/EEC,
83/467/EEC, 84/449/EEC, 86/431/EEC, 87/432/EEC, 88/302/EEC, 88/490/EEC, 90/517/EEC,
91/325/EEC, 91/326/EEC, 91/410/EEC, 91/632/EEC, 92/32/EEC, 92/37/EEC, 92/69/EEC,
93/21/EEC, 93/67/EEC, 93/72/EEC, 93/90/EEC, 93/101/EEC, 93/105/EEC, 94/69/EC,
96/54/EC, 96/56/EC*

related decision 85/71/EEC

- **[Classification, labelling and packaging of dangerous preparations, 88/379/EEC**
amended by 89/178/EEC, 90/492/EEC, 91/155/EEC, 93/18/EEC, 93/112/EEC, 91/442/EEC, 95/65/EEC]

- **[Restrictions on the marketing and use of certain dangerous substances and preparations, 76/769/EEC**
amended by 79/663/EEC, 82/806/EEC, 82/828/EEC, 83/264/EEC, 83/478/EEC, 85/467/EEC, 85/610/EEC, 89/677/EEC, 89/678/EEC, 91/173/EEC, 91/338/EEC, 91/339/EEC, 91/659/EEC, 94/27/EC, 94/48/EC, 94/60/EC, 96/55/EC and 97/10/EC, 97/16/EC]

- **GMOs, deliberate release, 90/220/EEC**
amended by 94/15/EC, 97/35/EC
related decisions:
  - 91/274/EEC
  - 91/596/EEC
  - 92/146/EEC
  - 93/572/EEC
  - 93/584/EEC
  - 94/385/EC,
  - 94/505/E
  - 94/730/EC
  - 96/158/EC
  - 96/281/EC
  - 96/424/EC
  - 97/98/EC
  - 97/392/EC
  - 97/393/EC
  - 97/549/EC

- **[Detergents, 73/404/EEC**
amended by 82/242/EEC and 86/94/EEC
related directive on testing the biodegradability, 73/405/EEC]

- **[Transport of dangerous goods by road 94/55/EC]**

- **Placing on the market of biocidal products 98/8/CE**

Regulations

- **Existing substances, EEC/793/93**

related regulations:

Principles for the Evaluation of Risks, EC/1488/94
First list of priority substances, EC/1179/94

*Second list of priority substances, EC/2268/95,
Delivery of information on existing substances, EC/142/97
Third list of priority substances, EC/143/97*

- **Import and export of dangerous chemicals, EEC/2455/92**
- **Ozone depleting substances, EC/3093/94**

H. Noise from vehicles and machinery

1. Non-White Paper legislation

none

2. White Paper legislation

Directives

- **[Motor Vehicles 70/157/EEC**
*amended by 73/350/EEC, 77/212/EEC, 81/33/EEC, 84/372/EEC, 84/424/EEC,
87/354/EEC. 89/491/EEC, 92/97/EEC and 96/20/EC]*
- **[Motor cycles 78/1015/EEC**
amended by 87/56/EEC and 89/235/EEC]
- **Construction plant equipment (framework), 79/113/EEC**
amended by 81/1051/EEC and 85/405/EEC
- **Subsonic aircraft, 80/51/EEC**
amended by 83/206/EEC Subsonic jet aeroplanes, 89/629/EEC
- **Limitation of the operations of aeroplanes, 92/14/EEC**
- **EEC type approval for construction plant and equipment, 84/532/EEC**
- **Compressors, 84/533/EEC**
amended by 85/406/EEC
- **Tower cranes, 84/534/EEC**
amended by 87/405/EEC
- **Welding generators, 84/535/EEC**

amended by 85/407/EEC

- **Power generators, 84/536/EEC**
amended by 85/408/EEC
- **Concrete breakers, 84/537/EEC**
amended by 85/409/EEC
- **Lawn mowers, 84/538/EEC**
amended by 87/252/EEC, 88/180/EEC and 88/181/EEC
- **Hydraulic excavators, 86/662/EEC**
amended by 89/514/EEC and 95/27/EC
- **Household appliances, 86/594/EEC**

Regulations

none

I. Nuclear safety and Radiation Protection

0. Treaty establishing the European Atomic Energy Community (E.A.E.C-Euratom).

- Title two, provision for the encouragement of progress in the field of nuclear energy, chapter III: Health and safety, articles 33, 35 and 37.

1. Non-White Paper legislation

Directives

- **Radiation protection related to medical exposures, 97/43/EURATOM**
- **Information of the public, 89/618/EURATOM**
- **Radiation protection of outside workers, 90/641/EURATOM**

Regulations

none

2. White Paper legislation

Directives

- **Shipments of radioactive waste, 92/3/EURATOM**
supplemented by decision 93/552/EURATOM
- **Basic Safety Standards, 96/29/EURATOM**
related decision on early exchange of information in case of a radiological emergency, 87/600/EURATOM

Regulations

- **Maximum permitted levels of radioactive contamination of foodstuffs following a radiological emergency, 87/3954/EURATOM**
amended by 2218/89/EURATOM
related regulations:
770/90/EURATOM,
2219/89/EURATOM,
944/89/EURATOM.
- **Imports of agricultural products following the Chernobyl Accident, 90/737/EEC**
amended by 95/686/EC and 97/727/EC
- **Shipments of radioactive substances, 93/1493/EURATOM**

J. Climate change

- **Monitoring mechanism for Community CO₂ and other greenhouse gas emissions,** Council decision 93/389/EEC.

K. Civil protection

- **Community action programme in the field of civil protection,** Council decision 98/22/EC
- **Strengthening Community co-operation on civil protection,** resolution of the Council and the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, of 31 October 1994, OJC 313 10. 1. 94

- **[Single European emergency call number, Council decision 91/396/EEC]**
- **Community information system for the control and reduction of pollution caused by hydrocarbons discharged at sea, Council decision 86/85/EEC**
amended by Council decision 88/346/EEC
- **Advisory Committee on the control and reduction of pollution caused by hydrocarbons discharged at sea, Commission decision 80/686/EEC,**
amended by decision 85/208/EEC and decision 87/144/EEC.
- **Strengthening Community co-operation on civil protection, resolution of the Council and the representatives of the governments of the Member States, meeting within the Council of 31 October 1994, 94/C, OJ 313/01.**
- **Community co-operation on civil protection, resolution of the Council and the representatives of the governments of the Member States, meeting within the Council of 23 November 1993, 90/C, OJ 315/01.**
- **Improving mutual aid between Member States in the events of a natural or man-made disaster, resolution of the Council and the representatives of the governments of the Member States, meeting within the Council of 23 November 1993, 90/C, OJ 315/02.**
- **New developments in Community co-operation on civil protection, Resolution of the Council and the representatives of the governments of the Member States, meeting within the Council of 13 February 1989, 89/C, OJ 44/03.**
- **Introduction of Community co-operation on civil protection, resolution of the Council and the representatives of the governments of the Member States, meeting within the Council of 25 June 1987, 87/C, OJ 176/01.**

P. Policy

- **5th Environmental Action Programme, Resolution by Council and representatives of Member States of 1 February 1993, OJ C 138 17.05.93, p/1**
- **Community action programme to promote environmental NGOs, Council decision 97/872/EC**
- **Community strategy on waste management, Council resolution of 24 February 1997, OJ C 076 11.03.97, p.1**
- **Reuse of waste paper and use of recycled paper, Council recommendation of 3 December 1981, 81/972/EEC**
- **Environmental agreements, Council resolution of 7 Oct. 1997, OJ C 321 22.10.97, p.6**
- **Environmental agreements, Commission recommendation, 96/733/EC**
- **Groundwater protection, Council resolution of 20 February 1995, OJ C049 28.02.95.,p.1**
- **Cost allocation and action by public authorities on environmental matters, Council recommendation 75/436/EURATOM. ECSC,EEC of 3 March 1975**

- **Renewal of Community action plan on radioactive waste**, Council resolution of 15 June 1992, OJ C 158 25.06.92, p.3
- **Radioactive waste management**, Council resolution of 19 December 1994 OJ C 379 31.12.94, p.1
- **Protection against indoor exposure to radon**, Commission recommendation, 90/143/EURATOM
- **EC action programme on the control and reduction of pollution caused by hydrocarbons discharged at sea**, Council resolution of 26 June 1978, OJ C 162.08.78, p.1
- **Improving mutual aid between Member States in the event of natural or technological disasters**, resolution of Council and representatives of Member States of 8 July 1991, OJ C 198 27.07.91,p.1
- **Community action programme to combat pollution by cadmium**, Council resolution of 25 January 1988, OJ C 030 04.02.88. p.1
- **Future Community policy concerning the European coastal zone**, Council resolution of 25 February 1992, OJC 059. 06. 03. 92
- **Community strategy for integrated coastal-zone management**, Council resolution of 6 May 1994, OJ C 135 18.05.94, p. 2
- **On the application of Art. 37 of the Euratom Treaty**, Commission recommendation, 91/4/EURATOM
- **Technological problems of nuclear safety**, Council resolution of 22 July 1975, OJ. NO. C185, 14/08/1975, p.0001-0002
- **Technological problems of nuclear safety**, Council resolution of 18 June 1992, OJ. NO. C172, 08/07/1992, p.0002-0003

X. International co-operation

- **Convention on the protection of the Mediterranean Sea against pollution (Barcelona convention) – Protocol for the prevention of pollution of the Mediterranean Sea by dumping from ships and aircraft's**, OJ L 240 19.09. 77, p.3
- **Protocol concerning co-operation in combating pollution of the Mediterranean Sea by oil and other harmful substances in cases of emergency**, OJ L 162 19.06.81, p.6
- **Convention on long-range transboundary air pollution – Resolution on long-range transboundary air pollution**. OJ L 171 27.06.81. p. 13
- **Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats**, OJ L 038 10.02.82, p.3,
related decision 98/145/EC
- **Convention on the conservation of migratory species of wild animals**, OJ L 210 19.07.82, p.11

- **Convention on international trade in endangered species of wild fauna and flora**, OJ L 384 31.12.82 p. 7
- **Protocol for the protection of the Mediterranean Sea against pollution from land-based sources**, OJ L 067 12.03.83, p. 3
- **Protocol concerning Mediterranean specially protected areas**, OJ L 068 10.03.84 p.36, adopted by Council decision 84/132/EEC
- **Council decision of 12 June 1986 on the conclusion of a Protocol to the 1979 Convention on long-range transboundary air pollution on long-term financing of the co-operative programme for monitoring and evaluation of the long-range transmissions of air pollutants in Europe (EMEP)**, 86/277/EEC, OJ L 181 04.07.86, p. 1
- **Protocol to the 1979 Convention on long-range transboundary air pollution on long-term financing of the co-operative programme for monitoring and evaluation of the long-range transmission of air pollutants in Europe (EMEP)**, OJ L 181 04.07.86, p.2
- **Council decision of 14 October 1988 concerning the conclusion of the Vienna Convention for the protection of the ozone layer and the Montreal Protocol on substances that deplete the ozone layer**, 88/540/EEC, OJ L 297 31.10.88, p. 8
- **Vienna convention for the protection of the ozone layer**, OJ L 297 31.10.88, p.10
- **Montreal Protocol on substances that deplete the ozone layer – Declaration by the European Economic Community**, OJ L 297 31.10.88, p. 21
- **Convention on the International Commission for the Protection of the Elbe**, OJ L 321 23.11.91, p. 25
- **Amendment to the Montreal protocol on substances that deplete the ozone layer**, OJ L 377 31.12.91, p. 30
- **Basel Convention on the control of transboundary movements of hazardous wastes and their disposal**, OJ L 039 16.02.93, p. 3
related decision 97/640/EC
- **Protocol to the Convention of 8 October 1990 between the Governments of the Federal Republic of Germany and the Czech and Slovak Federal Republic and the European Economic Community on the International Commission for the Protection of the Elbe**, OJ L 045 23.02.93, p.26
- **Protocol to the 1979 Convention on long-range transboundary air pollution concerning the control of emissions of nitrogen oxides or their transboundary fluxes**, OJ L 149 21.06.93, p. 16
- **Convention on biological diversity – Declarations**, OJ L 309 13.12.93, p. 3
- **Amendment to the Montreal Protocol on substances that deplete the ozone layer**, OJ L 033 07.02.94, p. 13
- **United Nations Framework Convention on Climate Change – Declarations**, OJ L 073 16.03.94, p.2
- **Convention on the Protection of the Marine Environment of the Baltic Sea Area, 1974, (Helsinki Convention)**, OJ L 073 16.03.94, p. 2

- **Convention on the Protection of the Marine Environment of the Baltic Sea Area, 1992, (Helsinki Convention revised in 1992), OJ L 073 16.03.94, p. 20**
- **European Convention for the Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and other Scientific Purposes, 18.03.1986, Strasbourg, Council of Europe**
- **Convention on Transboundary Effects of Industrial Accidents, 17.03.1992, Helsinki UN-ECE**
- **Protocol to the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution of 1979 on the further Reductions of Sulphur Emissions, SO2 13.06.1994, Oslo**
- **UN Convention on the Law of the Sea, 10.12.1982, Montego Bay, Jamaica**

Příloha 3

TABULKA SHODY

V této příloze je uveden příklad tabulky, pomocí níž lze vyjádřit stupeň shody mezi národní legislativou a legislativou EU („tabulka shody“). Lze ji využít i k monitorování postupu aproximace jednotlivých směrnic. Forma je složitější než ta, která byla již použita v řadě členských států, neboť tabulka obsahuje i výňatky z textu směrnice včetně příslušných odkazů a pomocí jednoduchých symbolů umožňuje přímo zachytit i stupeň shody.

Častěji však bývá využito jednodušší tabulky pouze se dvěma sloupci. V levém sloupci je uvedeno číslo článku směrnice (někdý též i číslo odstavce), pravý sloupec obsahuje odpovídající odkaz na existující či připravovaný národní právní předpis. Komentář k případným odlišnostem či rozporům není v tomto případě součástí tabulky.

Úroveň shody s jednotlivými požadavky může být stanovena (velmi obecně) podle následující stupnice :

- přímý rozpor (např. v zemi zakázaná látka je na trhu EU povolena)
- 0** doposud příslušná národní legislativa neexistuje
- /+ požadavky národní legislativy nejsou s požadavky legislativy EU konsistentní anebo se shodují jen zčásti
- + předpis EU je do národní legislativy plně transponován

Směrnice Rady 96/62/ES z 27. září 1996, k hodnocení a řízení kvality okolního ovzduší

Článek	Směrnice EU		Národní legislativa		Míra shody
	Povinnost	Termín (do ...)	Existující	Navrhovaná	
	Aproximovat národní zákony, nařízení a správní postupy	21.5.1998			
Článek 1	Cíle				
Článek 2.1-10	Definice				
Článek 3	Ustavit příslušné úřady	21.5.1998			
Článek 4.1	Komise stanoví limitní hodnoty a prahové hodnoty pro vyhlášení výjimečných stavů pro polutanty z Přílohy 1	do 31.12.1996 pro polutanty 1 až 5, podle článku 8 směrnice 92/72/EHS pro ozon, do 31.12.1997 pro polutanty 9 až 13	netýká se		
Článek 4.2	Komise znovu prověří zásady, podle nichž jsou stanovovány limitní a prahové hodnoty		netýká se		
Článek 4.3	Bude sestaven seznam kritérií a technik použitelných pro měření a dalších technik pro hodnocení kvality okolního ovzduší				
Článek 4.4	Rada může určit přechodně jistou		netýká se		

Článek	Povinnost	Termín (do ...)	Existující	Navrhovaná	
	hladinu tolerance pro limitní hodnoty				
Článek 4.5	Rada přijme legislativu podle článku 4.1 a další předpisy podle článků 4.3 a 4.4		netýká se		
Článek 4.6	Komise musí být informována o přijetí přísnějších národních opatření než vyžaduje článek 4.5				
Článek 4.7	Komise musí být informována o stanovení limitních a prahových hodnot i pro další polutanty, které nejsou v Příloze 1 směrnice vyjmenovány a nejsou pokryty ani opatřeními Komise				
Článek 5	Provést předběžné hodnocení kvality vnějšího ovzduší	nejpozději k datu vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Článek 4.5)			
Článek 6.1	Vyhodnotit kvalitu vnějšího ovzduší podle limitních a prahových hodnot	nejpozději k datu vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Článek 4.5)			
Článek 6.2	Seznam oblastí, v nichž jsou měření povinná ve smyslu článku 4.3				
Článek 6.3	Povolení použít ve specifických případech kombinace měření a modelování				
Článek 6.4	Povolení použít v ojedinělých případech modely či odhady při hodnocení znečištění				
Článek 6.5	Povinnost měření polutantů				
Článek 7.1	Přijetí všeobecných opatření k zajištění shody s limity	nejpozději k datu vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Článek 4.5)			
Článek 7.2	Následuje seznam kritérií pro přijímání opatření				
Článek 7.3	Zpracovat plán krátkodobých činností	nejpozději k datu vstupu			

Článek	Povinnost	Termín (do ...)	Existující	Navrhovaná	
		v platnost první dceřiné směrnice (Článek 4.5)			
Článek 8.1	Sestavit seznam oblastí, v nichž jsou hladiny znečištění vyšší než limitní hodnoty + povolená tolerance	nejpozději k datu vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Článek 4.5)			
Článek 8.2	Sestavit seznam oblastí, v nichž jsou hladiny znečištění mezi limitními hodnotami a limitními hodnotami + povolená tolerance	nejpozději k datu vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Článek 4.5)			
Článek 8.3	připravit plán či program pro oblasti podle článku 8.1, jejichž cílem je dosažení limitů ve shodě s Přílohou IV	v době vstupu první dceřiné směrnice v platnost (Čl. 4.5)			
Článek 8.4	Připravit integrovaný plán pro ty oblasti, v nichž dochází u více než jednoho polutantu k překročení limitních hodnot + povolená tolerance	v době vstupu v platnost první dceřiné směrnice(Čl. 4.5).			
Článek 8.6	Členské státy budou konzultovat případy překročení limitních hodnot + povolená tolerance anebo prahových hodnot pro vyhlášení mimořádného stavu v důsledku podstatného znečištění vzniklého v jiném členském státě				
Článek 9	Vypracovat seznam oblastí, v nichž jsou hladiny znečištění nižší než limitní hodnoty	v době vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Čl. 4.5)			
Článek 10	Přijetí opatření pro případ překročení prahových hodnot pro mimořádné stavy	nejpozději k datu vstupu v platnost první dceřiné směrnice (Čl. 4.5)			
Článek 11.1-3	Předávání informací a zpráv Komisi	při vstupu první dceřiné směrnice v platnost (Čl. 4.5)			
Článek 12.1 a	Vytvořit výbor, který bude nápomocen		netýká se		

Článek	Povinnost	Termín (do ...)	Existující	Navrhovaná	
2	Komisi a připravit jeho jednací řád				
Článek 13i	Učinit odkaz v národní legislativě transponující tuto směrnici	<i>*jakmile je legislativa přijata</i> <i>*co nejdříve</i>	* Poznámka : Jsou-li termíny vyznačené kurzivou, pak nejsou ve směrnici uvedeny explicitně.		
Příloha I	Seznam atmosférických polutantů, kterým je nutno věnovat pozornost při hodnocení a řízení kvality okolního ovzduší				
Příloha II	Faktory, které je nutno vzít v úvahu při stanovování limitních a prahových hodnot				
Příloha III	Návod k výběru atmosférických polutantů, jimiž je nutno se zabývat				
Příloha IV	Informace, které musí obsahovat místní, regionální či celostátní programy ke zlepšení kvality vnějšího ovzduší				

Příloha 4   Definice

Transpozice

Tímto termínem je míněno legislativní, regulatorní či administrativní závazné opatření přijaté příslušným oprávněným orgánem členského státu s cílem zavést do národního právního řádu závazky, práva a povinnosti obsažené ve směrnici EU k ochraně životního prostředí. Transpozice tudíž nepředpokládá jen reprodukci znění směrnice prostřednictvím národního zákona, ale též další akce, jako je zrušení či doplnění těch částí právního řádu, jejichž obsah by mohl být s obsahem směrnice v rozporu. Společně pak všechny tyto akce zaručí, že národní zákon bude plně odrážet veškeré požadavky směrnice.

Praktická aplikace

Je-li legislativa EU využívána příslušnými národními orgány v rozhodovacím procesu, např. při udělování povolení či při provádění programů a plánů, pak lze mluvit o její praktické aplikaci. V případě nařízení je legislativa EU aplikována národními oprávněnými institucemi přímo, totéž platí o některých přímo aplikovatelných člácích směrnic. Je-li však směrnice správně a úplně transponována, pak se její praktická aplikace děje prostřednictvím národního transpozičního opatření. Praktická aplikace též předpokládá vytvoření infrastruktur a přijetí takových dalších opatření, která oprávněným institucím umožní výkon jejich ze směrnice plynoucích povinností a přijímání odpovídajících vhodných rozhodnutí.

Vynucování

Vynucování je definováno velmi široce jako soubor postupů, kterými příslušné instituce či orgány podporují či vymáhají plnění existující legislativy (patří sem např. monitorování, inspekce, postihy či nápravná opatření) s cílem zlepšit provádění politiky životního prostředí a v konečném výsledku pak i celkovou kvalitu životního prostředí

Zdroj : *Implementing Community Environmental Legislation*, Sdělení Komise,
COM (96) 500, 22. října 1996

CZK
P.02.18.05.011czk2